

Riksdagens protokoll

2013/14:126

Måndagen den 16 juni

Kl. 11.00 – 15.28

17.30 – 19.02

Protokoll
2013/14:126

---

1 § Justering av protokoll

Protokollen för den 9 och 10 juni justerades.

2 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Bodil Ceballos* (MP) avsagt sig uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 24 juni 2014.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Peter Eriksson* (MP) avsagt sig uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 24 juni 2014.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Markus Wiechel* (SD) avsagt sig uppdraget som ledamot i Nordiska rådets svenska delegation.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2013/14:520

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:520 Tidsplan för förbättrade etableringsmöjligheter för digital industri
av Hannah Bergstedt (S)

Interpellationen kommer inte att kunna besvaras inom föreskriven tid.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 juni 2014

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

4 § Ärenden för förnyad bordläggning

Följande dokument bordlades för andra gången:
Konstitutionsutskottets betänkanden 2013/14:KU42, KU43, KU46 och KU47

Försvarsutskottets betänkande 2013/14:FöU12

Kulturutskottets betänkanden 2013/14:KrU9–KrU11

Utbildningsutskottets betänkande 2013/14:UbU22

*Utvärdering av
penningpolitiken för
perioden 2011–2013*

5 § Utvärdering av penningpolitiken för perioden 2011–2013

Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU24

Utvärdering av penningpolitiken för perioden 2011–2013 föredrogs.

Anf. 1 JÖRGEN HELLMAN (S):

Herr talman! Vi behandlar i dag utvärderingen av penningpolitiken 2011–2013. Jag tycker att riksdagens finansutskott utvärderar penningpolitiken på ett bra sätt. Vi har bland annat utfrågningar och vi för diskussioner om penningpolitiken. En extern utvärdering av penningpolitiken för perioden 2010–2014 kommer att ske under nästa år av två oberoende experter.

Jag vill också när jag står här ta tillfället i akt och tacka finansutskottets kanslipersonal för ett mycket bra arbete med betänkandet och önska dem en trevlig sommar.

Vi har haft en finanskris som startade med bolånekrisen i USA. Efter det har det varit accelererande problem inom eurozonen. Dessa två kriser påminner oss om att det är viktigt att ordentligt genomlysa penningpolitiken. Vi ska dessutom inte glömma de tidigare utvärderingarna och vidare rapporten från Goodhart och Rochet.

När det gäller Riksbankens inflationsmål på 2 procent kan man i efterhand konstatera att Riksbanken kunde ha fört en mer expansiv penningpolitik och avstått från en del av de räntehöjningar som har genomförts. Den svenska inflationen har under en lång period varit lägre än inflationsmålet, och penningpolitiken hade kunnat vara något mer expansiv under hela perioden 2010–2013. Ser man på de senaste två åren, eller de senaste tio åren, har Riksbanken inte nått upp till inflationsmålet om 2 procent per år. Inflationen mätt enligt både KPI och KPIF låg under 2 procent under hela utvärderingsperioden 2011–2013. Under 2013 upp-

gick KPI-inflationen till 0 procent, det vill säga nästan 2 procentenheter under målet.

I de tidigare utvärderingarna har slutsatsen varit att Riksbanken hade kunnat föra en mer expansiv penningpolitik.

Herr talman! Man kan också notera att Riksbanken under 2012 hörde till de prognosmakare vars prognoser över inflationsutvecklingen låg längst från det verkliga utfallet 2013. Om kronan fortsätter att stärkas finns det anledning för Riksbanken att höja räntan i en långsammare takt än vad banken indikerar i den framtida räntebanan. Svensk exportindustri har det kämpigt med den starka kronan.

Herr talman! Det finns många skäl att se över riksbankslagen och Riksbankens mål. Dels bör man göra det periodiskt – finansutskottet har nåtts av vissa problem med dagens riksbankslag – dels bör man överväga att ge Riksbanken ett sysselsättningsmål.

Ett mycket stort problem i vårt land är arbetslösheten. Nu är mer än 400 000 personer arbetslösa i Sverige. Ungdomsarbetslösheten har bitit sig fast vid ungefär 25 procent. Och antalet långtidsarbetslösa har nästan tredubblats under regeringens tid vid makten.

Av betänkandet framgår att OECD har konstaterat att den svenska inflationen under de senaste 15–20 åren har legat något under inflationsmålet på 2 procent. Detta har lett till en diskussion om att penningpolitiken varit för stram och bidragit till en för hög arbetslöshet. Nu kan penningpolitiken verkligen inte ensam lösa sysselsättningsfrågan, men den kan alltid bidra.

Jämför man Europas länder har Sverige en mycket stor banksektor i förhållande till bnp. Schweiz och Storbritannien har en större banksektor, och Nederländerna en ungefär lika stor. Det skulle alltså vara tryggare, herr talman, om bankerna fortsättningsvis skaffar sig mer likviditet och kapital och har höga krav på bonus- och ersättningssystem. Vi måste stå på en säkrare grund inför framtida problem och kriser.

Vi socialdemokrater anser att bankägarna måste ta ett större ansvar och en större risk och skattebetalarna en mindre risk. Sverige har en stor banksektor som skapar många jobb men som också utsätter vårt land för risker, och en stor del av verksamheten finansieras utomlands.

OECD anser att Sverige så snabbt som möjligt borde fastställa olika myndigheters ansvar för finansiell stabilitet och även fortsätta att utveckla olika makrotillsynsåtgärder. Vidare bör ansvariga myndigheter noggrant övervaka bankernas beroende av utländsk finansiering och strama upp bankernas inrapportering av likviditetssituationen. Införandet av det nya finansiella stabilitetsrådet är ett steg i rätt riktning.

Riksbankens redogörelser för penningpolitiken under 2012 och 2013 visar tydligt att utvecklingen av hushållens skulder har spelat en avgörande roll för direktionens räntebeslut under perioden. Bristerna i regeringens bostadspolitik har inneburit för lite byggande av bostäder, och efterfrågan överskrider utbudet med påföljd att priserna är höga och fortsätter att stiga på fastighetsmarknaden. Bristerna i regeringens bostadspolitik tycks påverka räntan, vilket är olyckligt för samhällsekonomin.

Herr talman! Jag yrkar bifall till finansutskottet förslag.

Anf. 2 GÖRAN PETTERSSON (M):

Herr talman! Att utvärdera något i efterhand är ett särskilt privilegium. Uppgiften skulle lämpa sig för de efterklokas samfund! Det är vad finansutskottet har gjort, nämligen utvärderat Riksbankens penningpolitik.

Det är en omfattande utvärdering, men den kan sammanfattas i det som står på första sidan i betänkandet: ”Utskottet konstaterar att inflationen mätt enligt både KPI och KPIF har legat en bra bit under inflationsmålet på 2 procent under utvärderingsperioden.” Det är med finansutskottsprosa ett tydligt meddelande om att måluppfyllnaden med facit i hand inte är fullständig.

Penningpolitiken i Sverige sköts av Riksbanken utan inblandning av politiken. Det är en ordning om vilken vi med bred majoritet har fattat beslut här i riksdagen och som det är väldigt viktigt att vi vårdar. Det är en ordning som har fungerat väl och som är en av grundpelarna i det svenska ekonomiska systemet.

Riksbanken har under de senaste åren utsatts för mycket kritik från svenska tyckare, och det har även uppmärksammats internationellt. I den debatten har deltagit såväl politiker som akademiker och en och annan Nobelpristagare. Jag skulle dock vilja referera en annan Nobelpristagare som kommentar till kritiken som har kommit.

Jag vill referera George Bernhard Shaw, vars politiska åsikter jag inte delar annars, men jag tycker att denna kommentar var väldigt slagfärdig. Han sade: Den som har förmågan, han gör. Den som saknar förmågan, han undervisar. Med det kan ni förstå vad jag anser om en del av kritiken som har kommit mot Riksbankens penningpolitik.

Utvärdering i efterhand är en enkel uppgift. Vi kan konstatera att man inte har nått målet. Däremot är penningpolitiken en så viktig del i hela ekonomiska systemet att det är viktigt att finansutskottet fortsätter med de externa utvärderingarna för att ha ett bra underlag när man, såsom utskottet skriver i betänkandet, föreslår en översyn av riksbankslagen, så att man bygger det på ett solitt underlag. Vi kommer att eftersträva att fortsätta att ha den breda uppslutningen runt penningpolitiken.

Jag ska göra några kommentarer. Det är inte i full enighet vi har antagit betänkandet. Det finns en reservation i betänkandet. Det är en motion från Ulla Anderson som föreslår ett annat inflationsmål. Där skulle jag vilja hänvisa till den utredning av översynen av penningpolitiken som finansutskottet gjorde förra mandatperioden.

I den utredningen – där underlaget togs fram av Giavazzi och Mishkin – förde de ett ganska långt resonemang om inflationsmålet. De landade i att fördelarna med att kvarstå med det inflationsmål man har övervägde eventuella ändringar.

Därmed avslutar jag mitt anförande och önskar finansutskottets kanslis personal och mina kolleger i finansutskottet en trevlig sommar.

Anf. 3 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Uppgiften att utvärdera Riksbanken är enkel med facit i hand, som redan har påpekats. Men den relevanta frågan vid en utvärdering är om Riksbanken gjorde rätt vid de tidpunkter när den hade att fatta beslut på grundval av den information som då fanns tillgänglig.

Det är nu klart att, med facit i hand, Riksbanken hade kunnat driva en mer expansiv penningpolitik – hållit en lägre ränta – år 2010, 2011, 2012 och 2013. Arbetslösheten hade då varit något lägre, åtminstone i ett konjunkturperspektiv, och aktivitetsnivån i ekonomin högre än den nu blev.

Det är alltså inte ett enstaka år eller tillfälle, utan penningpolitiken har dess värre fått en närmast systematisk karaktär av att ligga under inflationsmålet. Det skadar nu trovärdigheten för inflationsmålet, enligt min mening.

Trovärdigheten har dock hittills hållits uppe förvånansvärt väl trots flera års underskridanden av tvåprocentmålet. Men jag tror att tiden nu är kommen och att trovärdigheten kan komma att erodera till och med ganska snabbt om bankens politik fortsätter att leverera en inflationstakt långt under tvåprocentmålet.

Konsekvenserna för Sverige av en sviktande trovärdighet för inflationsmålet och osäkerhet om målets empiriska innebörd oroar mig. Det kommer att bli väldigt svårt att driva avtalsförhandlingar om trovärdigheten sjunker ihop.

Motivet för Riksbankens räntebeslut är bankens oro för hushållens skuldsättning, som tidigare har påpekats här. Det är ingen nyhet med Riksbankens oro. Den har framfört kritik i flera år och betonat sitt eget ansvar och sin egen plikt att agera inför de risker som Riksbanken själv har identifierat.

Andra har instämt i Riksbankens oro, bland annat Finansinspektionen, regeringen och utländska bedömare som häromdagen IMF men även EU-kommissionen. Skuldnivån är hög både historiskt sett och i en internationell jämförelse.

Regeringen och Finansinspektionen har agerat i denna fråga. Bolånetak infördes 2010, riskviktgolv på 15 procent 2013, och amorteringsrekommendation från Bankföreningen på 75 procent. Åtgärderna har skärps under 2014, 15 procent blev 25 procent, och amorteringsrekommendationen gick från 75 till 70 procent.

Riksbankens svar på detta är: De åtgärder som vidtagits är bra, men det behövs mer. I till exempel den stabilitetsrapport som kommit nu för 2014 har Riksbanken angivit vad mer som behöver göras.

Jag menar att Riksbankens beskrivning av vad mer som behöver göras är alltför knapphändig och otydlig. Jag vill inte alls hävda att de åtgärder som vidtagits är tillräckliga, eller ens de bästa, effektivaste, åtgärderna. Den effektivaste åtgärden är naturligtvis minskad skattesubventionering av hushållens upplåning i form av ränteavdrag. Det är självklart.

Men Riksbanken måste kunna svara tydligare på frågan: Hur mycket är ”för litet” i fråga om åtgärder som ändå har vidtagits av andra? Hur långt ifrån, eller hur nära ligger övriga aktörers åtgärder från att påverka räntesättningen? Jag har inte funnit några försök till kalkyler eller distinkta analytiska resonemang om detta. Argumentationen om att det behövs mer kan mycket väl vara korrekt. Men enligt min mening är argumentationen för tunt underbyggd, särskilt med tanke på den mycket betydande analyskapacitet som finns inom Riksbanken.

Man måste också parallellt analysera hushållens tillgångssida, det vill säga värdet av det hushållen äger. Det är framför allt värdet på de fastigheter som de har. Frågan är: Hur känslig är tillgångssidan för störningar och boprisfall? Även på den punkten menar jag att bankens bidrag är väl

tunt och hade kunde vara bättre även med dagens möjligheter till exempel till statistikinsamling som bankens statuter och lagstiftningen tillåter.

Alltså: Mer precision i frågan om effekten av vad som gjorts och mer precision i vad Riksbanken vill ytterligare ska göras behövs för att banken som motprestation – det får men inte säga högt, men det är ändå det vi diskuterar – ska kunna sänka räntan.

Utvärdering av stabilitetsmålet är ett särskilt problem. På grund av problemen med finansiell stabilitet under 2000-talet har centralbanken i alla länder av Sveriges typ och med vår typ av inflationsmål hamnat i en situation där inflationsmålet tidvis övertrumpats av målet för finansiell stabilitet.

Om ett land håller på att glida in i en akut bankkris blir det detta som tar över allt annat, och man kan inte fokusera på inflationen. Så måste det vara, och det går inte för någon centralbank att hänvisa till att någon annan aktör – regering, finansinspektion eller till och med omvärlden – skulle kunna sköta att lösa de problem som finns med finansiell stabilitet. Det går inte heller att låtsas, som en del gör, att Riksbanken i dag inte skulle ha ett ansvar också för finansiell stabilitet. Man kan inte låtsas att riksbankslagen och dess förarbeten, som skrevs på 1990-talet, är det enda rättesnöre som Riksbanken ska utvärderas emot. Att konstitutionell praxis successivt kan tvinga fram ändringar i styrningen på grund av en förändrad verklighet är ju inget nytt. Det är också med den insikten som både Riksbanken och finansutskottet har begärt en översyn av riksbankslagen, som tidigare har påpekats här. När jag säger att praxis kan ändras är det så att om denna praxis sedan accepteras av riksdagen i återkommande riksdagsbeslut är den knäsat på ett demokratiskt sätt; det är viktigt att ha det klart för sig.

Riksbanken har som sagt ett delansvar med andra aktörer för finansiell stabilitet. Det gör att den demokratiska kontrollen av den självständiga Riksbanken blir svårare än vad som var tänkt när man skrev riksbankslagen, och tidvis komplicerad. Här gäller det inte bara att jämföra den faktiska inflationen med inflationsmålet, utan numera gäller det även att ha en uppfattning om huruvida Riksbanken har varit klok och omdömesgill i sitt agerande och i sitt samarbete med regering och finansinspektion i fråga om makrotillsyn, i krislägen och potentiella krislägen. Man kan inte undvika att Riksbanken här, framför allt i fråga om finansiell stabilitet, kommer in på mer eller mindre rent politiska ställningstaganden.

Det ställer därmed nya och högre krav på dem som sitter i direktionen, till exempel ett dokumenterat gott och säkert omdöme som fungerar även under press i krislägen. Att leda en centralbank i kris kräver förutom akademiska meriter kyla, erfarenhet av samarbete och beslutsförmåga.

För oss i riksdagen menar jag att den nya situationen med en mer svårutvärderad riksbank har en annan implikation. I en situation där finansiell stabilitet tidvis blir ett mer överordnat mål innebär det också nya krav på dem som sitter i fullmäktige och därmed nya krav på riksdagen i dess val av fullmäktigeledamöter.

Fullmäktige bör vara aktiva när det gäller bedömningsfrågorna på den finansiella stabilitetens område – sannolikt mer aktiva än i dag – eftersom stabilitetshanteringen, som jag sade, innebär mer av renodlade

politiska bedömningar. Det är också det som har gjort att man i andra delar av världen har valt delvis andra lösningar för inflationsfrågan, inflationsmålet och stabilitetsmålet.

Det finns en större roll och ett större behov av erfarenhetsbaserad allmän klokhet – vad det nu är – och behov av att ställa kontrollfrågor å egna och riksdagens vägnar när fullmäktige sammanträder. Valet av fullmäktigeledamöter bör spegla detta nya. Fullmäktige är inte i dag, och ska inte heller bli, något slags hall of fame. Fullmäktige har en kontrollerande demokratisk roll som är viktig att upprätthålla.

Partierna bör ta hänsyn till den nya besvärligare rollen för Riksbanken med flera de facto-mål när partierna nu i höst nominerar och utser ledamöter till riksdagens förlängda arm riksbanksfullmäktige för nästa mandatperiod.

Behövs en ny lagtext för Riksbanken? Vi har varit inne lite på det här tidigare. Den nya lagregleringen återspeglar inte den nya verkligheten med de facto-målet finansiell stabilitet, som i hierarkin av mål är på samma nivå som inflationsmålet en stor del av tiden och som i vissa fall kanske tar över.

Därför har vi från finansutskottets och även från Riksbankens sida tidigare begärt en översyn av Riksbankslagen. Den översynen kan och bör ske, som tidigare har sagts här, i samband med finansutskottets behandling av den nya fleråriga utvärdering av Riksbanken som är på gång och vars direktiv och utvärderare sannolikt presenteras redan i morgon. Den utvärderingen blir sannolikt klar hösten 2015 eller vintern 2016. De eventuella grundlagsändringar som skulle kunna föreslås skulle riksdagen hinna med före valet 2018, och nya bestämmelser kan sedan träda i kraft hösten 2018.

Detta gäller om man nu ska ha ny lagstiftning. En annan möjlighet är att luta sig mot den praxis som har utvecklats genom inrättandet av Finansiella stabilitetsrådet. Sedan får man se om man behöver ändra lagstiftningen eller om man ska luta sig mot en av riksdagen accepterad praxis. Det är möjligt att det finns en mindre lagtextberoende lösning än att börja skriva om riksbankslagen.

Jag har två korta synpunkter, herr talman. Den ena är att det har kommit upp en tanke på att Riksbanken ska utvärderas av Finanspolitiska rådet. Det är feltänkt på minst två sätt. Om man vill öka den demokratiska tillsynen av Riksbanken sker inte detta genom att en ny grupp svenska ekonomer sätts att utvärdera en annan grupp svenska ekonomer, det vill säga dem i direktionen. Det ökar varken demokrati eller mångfald. Dessutom ligger Finanspolitiska rådet under regeringen. På grund av instruktionsförbudet skulle då rådet behöva flyttas till att ligga under riksdagen. Men eftersom riksdagen är Sveriges mest intensivt politiserade myndighet, som avgör sina ärenden i kammaren, tror jag att det vore oklokt. Dessutom: Vad ska vara hackordningen mellan de parlamentariska organet riksbanksfullmäktige och experterna i Finanspolitiska rådet? Nej, det är ingen bra idé.

Avslutningsvis, herr talman: Riksbanken är en Sveriges absolut viktigaste myndigheter. En del, som deltar med liv och lust i debatten om vilket penningpolitik man ska driva, glömmar bort denna aspekt. Men för fullmäktige, för finansutskottet och för riksdagen är detta en mycket viktig aspekt på den självständiga Riksbanken. Vi känner i riksdagen, i

fullmäktige och i finansutskottet ett starkt ansvar för att en av Sveriges viktigaste myndigheter fungerar väl internt, även när olika åsikter bryts i direktionen. Jag vill understryka denna aspekt eftersom jag ibland känner att det finns andra som inte tänker så mycket på just vikten av att Riksbanken är en väl fungerande myndighet. Jag tycker att den har fungerat väl under de här åren, men jag kan också se att det har funnits riskfyllda perioder.

Anf. 4 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Riksdagen har bestämt att Riksbanken ska vara självständig och styras utifrån ett prisstabilitetsmål – ett mål som är överordnat övriga uppgifter Riksbanken har. Men nu har Riksbanken tagit makten i egna händer och omformulerat målen för penningpolitiken utifrån oron kring hushållens skuldsättning. Ett sådant förfarande är absolut inte rimligt och försvårar riksdagens utvärdering och ansvarsutkrävande av Riksbanken.

Många kritiker, bland andra vi, ifrågasatte nyordningen med den fristående Riksbanken ur ett demokratiperspektiv när den infördes. Då brukade svaret bli att talet om Riksbankens nyvunna makt var överdrivet. Det var ju fortfarande riksdagen, och inte Riksbankens chefer, som slog fast riktningen för verksamheten. Det enda banken beslutade om själv var medlet. Men så blev det inte.

I går på DN:s ledarsida skriver Peter Wolodarski så här: ”I dag, knappt 20 år senare, är det tydligt att politikerna på 1990-talet var naiva i sin iver att delegera ansvar till en oberoende institution. Vad man inte räknade med var att bankens ledning efter hand inte skulle nöja sig med att uppfylla riksdagens beställning, utan även börja formulera egna mål för verksamheten. Det är ett växande demokratiskt problem.”

Jag instämmer i det. Vi har gång på gång lyft frågan, bland annat i föl i den här debatten i samband med frågan om ändring i riksbankslagen. Så här sade jag då: ”Riksdagens resurser för ansvarsutkrävande och utvärdering av penningpolitiken behöver utökas. Det är inte rimligt att finansutskottet använder Riksbankens eget underlag för sina återkommande utvärderingar inte minst för demokratins skull. Finansutskottets kansli gör ett bra arbete, men det behövs mer resurser. – – – Jag skulle därför gärna se en annan ordning.”

Det var alltså jag själv som sade dessa kloka ord.

Riksbanken har systematiskt underskridit inflationsmålet sedan det infördes. I snitt har inflationen legat på 1,4 procent och de senaste fem åren på 0,9 procent för att 2013 ligga på noll. Det är ett dyrbart misslyckande, som har kostat tiotusentals arbetstillfällen.

Det är tydligt att det behövs ett sysselsättningsmål i penningpolitiken. Detta mål ska inte vara underordnat målet om prisstabilitet. Här har vi fått stöd av såväl LO som TCO, men även Socialdemokraterna har nyligen kommit till den slutsatsen, vilket vi välkomnar.

Riksbanken har sedan inflationsmålet infördes inte varit framgångsrik med att stabilisera den svenska ekonomin kring fullt resursutnyttjande, snarare tvärtom.

Hur har det då kunnat bli så här utan att något har hänt?

Före detta vice riksbankschef Lars E O Svensson har bland annat pekat på att finansutskottets kontrollmekanismer inte har fungerat. Finansutskottets uppföljning och kontroll har inte lyckats hindra Riksbanken från att göra det. Jag kan tyvärr bara instämma i det. Finansutskottet har dels haft för dåliga underlag, det vill säga Riksbankens egna, dels varit för underlåtande i sin kritik. Detta går dess värre igen även i den utvärdering som vi i dag diskuterar.

Vänsterpartiet har länge lyft frågan om penningpolitikens betydelse för sysselsättningen och konsekvenserna av att Riksbanken systematiskt har underskridit inflationsmålet: Vi betalar ett högt pris för det i form av högre arbetslöshet. De senaste åren har allt fler instämt i vår kritik. Tyvärr har de övriga riksdagspartierna inte ansett det vara en debatt som angått dem i någon större utsträckning, ungefär som att om Riksbanken är självständig kan vi inte heller debattera hur den sköter sitt uppdrag. Det är klart att vi kan och ska.

Därför välkomnar jag Carl B Hamiltons anförande. Han gjorde även i fjol ett liknande inlägg i denna talarstol.

Det mest besynnerliga med Riksbankens politik är emellertid att deras politik, enligt deras egna analyser, är i stort sett verkningsslös mot hushållens skuldsättning men också att deras politik betingar ett högt pris i form av högre arbetslöshet. Till exempel visar deras beräkningar att om en kris inträffar med säkerhet är kostnaden för den förda penningpolitiken ungefär 13 gånger intäkten.

Till slut, herr talman, visar detta att det behöver tillsättas en bred parlamentarisk utredning om Riksbanken och penningpolitiken. Den bör kritiskt granska inflationsmålet och den flexibla inflationsmålspolitiken och undersöka effekterna på samhällsekonomin och sysselsättningen av det faktum att Riksbanken konstant underskridit inflationsmålet. Den bör också granska Riksbankens ställning och den demokratiska kontrollen av och insynen i Riksbankens verksamhet.

Detta sade jag också i fjol, vilket var lika klokt då som nu. Jag lyfter därmed vår reservation, herr talman. Tack för att jag fick överskrida tiden lite grann!

Anf. 5 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Tack, Ulla Andersson, för det inlägget!

Eftersom jag var en av de där naiva figurerna som var med och utredde riksbanksreformen på 90-talet vill jag påpeka att det finns ett problem här.

När vi skrev riksbankslag och annat i Riksbanksutredningen etcetera hade vi en delvis oriktig verklighetsbild. Vi såg på något sätt att den finansiella stabiliteten och de finansiella kriserna var någonting som mer eller mindre tillhörde det förgångna eller möjligen förekom i mer underutvecklade länder än det fina Sverige. Sedan har vi sett att verkligheten har dementerat en sådan verklighetsbild.

Den verklighet som vi har är både att det finns ett inflationsmål, som naturligtvis är centralt, och att man måste ägna mycket mer uppmärksamhet och tidvis hela uppmärksamheten åt finansiell stabilitet. Då är naturligtvis de nuvarande skrivningarna delvis otillräckliga och ofullständiga.

Det var därför som jag påpekade att här har utvecklats en praxis, som har godkänts, för hur Riksbanken agerar, genom återkommande utfrågningar i finansutskottet, i skrifter, betänkanden etcetera. Det är också en grund för att riksdagen accepterar hur Riksbanken har agerat. Jag tror att det hade varit fullständigt förödande om Riksbanken hade varit helt passiv och inte varit engagerad i frågan om finansiell stabilitet.

Anf. 6 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Det handlar just om detta faktum att ramverken utfördes för 20 år sedan och att man var så naiv och trodde att Sverige, som finns i denna värld, inte skulle råka ut för finansiella kriser. För ett vänsterparti som vet hur kapitalismen fungerar kan jag säga att det inte är någon chock att kriser är ständigt återkommande.

Det jag tycker är centralt i hela denna debatt är att den internationella debatten om centralbankernas roll, finansiell stabilitet och mål och medel kring det har pågått i flera år, men i Sverige har det nästan inte hänt någonting förrän nu på slutet. Vi har under lång tid krävt att även vi här i Sverige skulle möta den debatten och tillsätta en utredning för att se vad det har för betydelse och på vilket sätt man skulle behöva ändra riksbankslagen.

Nu har vi en lagstiftning som är väldigt tydlig och som sätter inflationsmålet överst, och arbetsmarknadens parter har att förhålla sig till den liksom övriga aktörer på marknaden. Riksbanken har fått ett långtgående mandat – ett mandat som ingen annan myndighet har – och inom den ramen passar man på att överordna ett annat mål. Det får konsekvenser.

Det får konsekvenser på sysselsättning och arbetslöshet. Och sysselsättning och arbetslöshet är, vad jag har förstått, den viktigaste ekonomiska frågan för så gott som samtliga partier i riksdagen. Ändå har man inte, menar jag, velat ta den här debatten på fullt allvar: Vad har det fått för konsekvenser att Riksbanken har gjort så?

Riksbanken har själv inte kunnat påvisa vilka effekter det här har fått förrän alldeles nyligen. Då kan vi se att effekterna av den förda penningpolitiken inte direkt talar i Riksbankens riktning, utan snarare tvärtom.

Anf. 7 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag tycker att Ulla Andersson är för regelstyrd här, eller hon vill ha en alltför regelstyrd riksbank.

Vi har en riksbank som i texterna har ett tydligt överordnat inflationsmål. Sedan har man ett underordnat mål, som egentligen handlar rätt mycket om kontanthantering, att den ska fungera och så. Men det tolkas nu som finansiell stabilitet.

Nu har det utvecklats en praxis där Riksbanken i dessa krissituationer har varit aktiv, tillsammans med regeringen och Finansinspektionen, i att hantera de finansiella krislägena 2008, 2009 och kanske också senare i viss utsträckning. Jag tycker att det har varit bra. Jag tycker att det har varit riktigt.

Det tycker också riksdagen, för riksdagen har i efterhand accepterat att Riksbanken har agerat på detta sätt. Vid de akuta tillfällena har man också förankrat den här politiken och de här åtgärderna i riksbanksfullmäktige, som ju är riksdagens förlängda arm in i Riksbanken.

Detta rop på nya texter och parlamentariska utredningar köper jag inte rakt av. Det kan möjligen vara ganska lagom att fundera på en ny utredning och en eventuell revidering av riksbankslagen när man har sett hur det finansiella stabilitetsrådet har fungerat under en tid, men också när vi får den fleråriga utvärdering som nu ska göras och gå i mål senare. Om man vill ändra lagstiftningen gör man det under nästa mandatperiod, och man kan till och med hinna med att ändra grundlagen.

Det är den situation vi sitter i, och jag tycker att vi ska utnyttja de valmöjligheter och de möjligheter som finns under den perioden.

Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag får också tacka Carl B Hamilton för repliken.

Jag skulle vilja säga att jag inte är regelstyrd. Jag är demokratistyrd.

Riksdagen har som sin uppgift att utkräva ansvar av Riksbanken. Riksbanken styrs av ett mål om prisstabilitet. Riksbanken har själv beslutat att det nu är ett annat mål som ska styra penningpolitiken. Jag tycker att det är ett problem. Jag tycker verkligen det, särskilt när det får så stora effekter och konsekvenser på arbetslöshet och sysselsättning, som ju är de folkvalda partiernas fokusfråga eller viktigaste ekonomiska fråga, som man brukar säga.

Dessutom ser vi att den väg som Riksbanken har valt inte leder till det som Riksbanken åsyftar, det vill säga till att dämpa hushållens skuldsättning. Det är väl känt, inom både empiri och teori, att räntevapnet är ett väldigt trubbigt verktyg. I Riksbankens egna utvärderingar kan vi också se att priset för sysselsättningen är högt. Därför tycker jag att riksdagen måste fundera över och se om man verkligen har gjort rätt. Mitt svar är nej, och det har jag sagt förr i den här kammaren och jag har också sagt det i finansutskottet.

Däremot tycker jag att regeringen borde ha tagit större ansvar för hushållens skuldsättning. Det hade varit rimligt. Då hade Riksbanken kanske inte behövt hamna i den här situationen.

Jag tycker inte heller att det är rimligt att riksdagen använder Riksbankens egna utvärderingar för att utvärdera Riksbanken. Från ett demokratiperspektiv tycker jag att det är undermåligt. Det är därför jag efterfrågar en annan ordning. Jag tycker inte heller att det är Finanspolitiska rådet som ska göra detta av samma anledning som Carl B Hamilton framhöll. Men vi har hamnat i en situation som jag tycker borde leda till att fler agerade. Jag är glad över att Carl B Hamilton för de resonemangen och att vi har kommit lite närmare varandra.

Däremot tycker jag att det är beklagligt att inte fler partier anser att de har ett ansvar för den situation som vi har hamnat i. Hushållens skuldsättning är inte överordnad inflationsmålet. Sysselsättningen ska vara ett mål i penningpolitiken, tycker jag. Jag hoppas att vi en dag ska komma dit så att riksbankslagen ändras.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU13
Cirkulär migration och utveckling (prop. 2013/14:213)
föredrogs.

Anf. 9 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Herr talman! Vi socialdemokrater välkomnar att regeringen äntligen har återkommit med ett lagförslag som bygger på kommittébetänkandet *Cirkulär migration* från mars 2011.

Vi ställer oss bakom den stora merparten av dessa förslag som syftar till att underlätta personers ökade rörlighet till och från Sverige och som främjar rörlighetens positiva inverkan på utveckling i migranternas ursprungsländer respektive de positiva effekterna här hemma i Sverige.

Vi gör det nu enklare att kvalificera sig för permanent uppehållstillstånd för bland annat personer med utbildning på forskarnivå, och vi gör det lättare att återvinna ett svenskt medborgarskap.

Och kanske det absolut viktigaste: Vi gör det möjligt för internationella studenter som slutfört en högskoleutbildning att stanna i Sverige för att söka arbete under ett halvår. Detta kommer att öka attraktionskraften för Sverige som studienation. Det är viktigt att ge möjlighet för människor att komma hit och skaffa sig en utbildning så att de kan bidra till att göra Sverige mer internationellt och globalt, samtidigt som han eller hon kan ta plats på den svenska arbetsmarknaden.

Herr talman! Däremot är vi alltjämt avvisande till förslaget som rör förenklade regler för att byta spår från tidigare asylsökande till arbetskraftsinvandrare. Det nuvarande kravet på sex månaders anställning för att få uppehållstillstånd för en utlänning som fått avslag på en asylansökan ska nu ändras till fyra månaders anställning.

Vi vill också se en utvärdering av det nuvarande regelverket om spårbyte från asylsökande till arbetskraftsinvandrare. Denna fråga bör ges en mer grundläggande analys av effekterna av den lagstiftning som vi i dag redan har innan ytterligare förändringar genomförs. Analysen behövs utifrån såväl asyrlättsliga principer som arbetsrättsliga regler för att skapa en tydlighet och stabilitet i de olika processerna.

Vi anser därför att det nuvarande regelverket för att byta spår från tidigare asylsökande till arbetskraftsinvandrare ska utvärderas innan någon ytterligare förändring genomförs.

Utifrån den utveckling som nu framträder på den svenska arbetsmarknaden är det viktigt att de förslag till förändrade regler som riksdagen fattar beslut om blir en del av åtgärderna mot utnyttjande av migrerad arbetskraft.

Ett grundproblem med dagens regelverk när det gäller arbetskraftsinvandring är att människor utnyttjas på svensk arbetsmarknad. Vi har inte ordning och reda på det som borde vara en självklarhet. Människor kommer hit och jobbar mot låg betalning och till usla villkor. Detta bör belysas, utvärderas och följas upp innan man genomför ytterligare förändringar.

Därför har vi lagt en reservation, nr 2, som jag yrkar bifall till.

Anf. 10 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Vi debatterar nu socialförsäkringsutskottets betänkande 13, där vi behandlar regeringens proposition om cirkulär migration och utveckling.

Enligt regeringen syftar propositionen till att öka rörligheten till och från Sverige.

Jag yrkar bifall till reservation 1, och att propositionen därmed avslås.

I många ärenden som vi under det gångna året har behandlat här i kammaren har jag påpekat att regeringens politik öppnar gränsdörren på vid gavel. Det mesta som man föreslår i fråga om migrationspolitik är till för att utöka migrationspolitiken ytterligare och göra den ännu mer omfattande. I vissa propositioner är man tydlig med detta, i andra mindre tydlig. Den här propositionen hör till de mer tydliga.

Vi hade för en tid sedan en debatt om medborgarskapets betydelse där jag ifrågasatte hur en regering kan säga sig värna medborgarskapets betydelse, samtidigt som man så nitiskt arbetar för att urholka dess innebörd. Nästan samma fråga kan jag ställa nu: Hur kan en regering som säger sig värna integrationen av nya invånare och satsar mångmiljardbelopp för att få det att fungera samtidigt arbeta så febrilt för att försvåra för dem?

Bland annat anges i 7 kap. 7 § UtL att en utlänning kan få behålla sitt permanenta uppehållstillstånd trots att denne inte längre är bosatt i Sverige. Och då kan man fråga sig varför.

En grundförutsättning, inte minst i termer av assimilering och integration, är ju att den som ska bli en del av det svenska samhället också bor här. Annars finns det inget skäl till att behålla sitt permanenta uppehållstillstånd.

Vidare sänks kraven ytterligare för att kunna erhålla ett permanent uppehållstillstånd. Regeringen skriver att de som kommer hit för att arbeta nu endast behöver bo i Sverige fyra av sju år för att få tillståndet. Förvisso skriver regeringen att kvalificeringsperioden ska höjas från dagens fem till sju år, men regeringen menar samtidigt att man bara måste ha bott här i fyra av dessa sju år – det är alltså ungefär vartannat år. Hur ska dessa människor då kunna bli en del av det svenska samhället? Snarare verkar det som att man försöker bygga ett helt nytt samhälle där man strävar efter att öka folks rotlöshet. De kommer naturligtvis inte att vare sig lära sig det svenska språket eller hur samhället fungerar.

Och som om detta inte vore nog ska regeringen nu också införa att det räcker med att ha arbetat i Sverige i bara fyra månader i stället för sex månader för att få uppehållstillstånd. Detta gäller även om man initialt har fått avslag på sin asylansökan. I praktiken innebär detta att om en utlänning kommer hit och hävdar flyktingskäl och får avslag på sin ansökan, men lyckas hitta en anställning i fyra månader, så kan han eller hon ändå få uppehållstillstånd.

Sannolikheten är ju inte särskilt stor att den anställning som utlänningen i fråga har är vare sig särskilt högkvalificerad eller en anställning som någon av de 430 000 som redan är arbetslösa skulle kunna tänka sig att ta.

Vad Sverige behöver, herr talman, är en ansvarsfull invandringspolitik som på allvar tar tag i de problem som regeringens förda politik har lett till, med segregation och utanförskap. Vi behöver begränsa asylin-

vandringen genom att bara bevilja asyl till dem som uppfyller kriterierna i FN:s flyktingkonvention och ett mindre antal kvotflyktingar. Vi behöver även ändra anhöriginvandringen genom att våga ställa mer krav på den mottagande parten. Det är inte orimligt eller ens svårmotiverat att kräva ett absolut försörjningsansvar av denna.

Vi måste satsa mer på hjälp i människors närområden. För mindre pengar än vad regeringen prioriterar bort från infödda svenskar till förmån för invandrare kan vi hjälpa betydligt fler och samtidigt ha pengar över att satsa på de svagare grupperna inom Sverige.

Vi måste reformera arbetskraftsinvandringen, göra den behovsprövad och högkvalificerad till skillnad från dagens fria och enligt propositionen nu ännu friare arbetskraftsinvandring.

Sverigedemokraterna har alltid förespråkat en ansvarsfull invandringspolitik. Som jag inledde med att säga syftar propositionen till att ”underlätta personers ökade rörlighet till och från Sverige och främja rörlighetens positiva inverkan på utvecklingen”.

Rörlighet kan ha en positiv inverkan på utvecklingen; det kan jag tillstå. Men mot bakgrund av den situation som vi nu befinner oss i är det en ganska naiv och högst förenklad bild av verkligheten som regeringen visar.

Så länge man fritt fyller på utanförskapet med nya utlänningar, samtidigt som vi redan har individer som har bott här i många år och fortfarande inte kommit in i samhället, splittras Sverige alltmer, och problemen blir allt fler.

Jag yrkar med anledning av det avslag på propositionen och bifall till reservation 1.

Anf. 11 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! I socialförsäkringsutskottets betänkande 13 talar vi om cirkulär migration. Det är lite av ett modebegrepp och kan inrymma både det ena och det andra, men den inriktning som här diskuteras är att underlätta människors rörlighet över gränser, en ambition som Vänsterpartiet verkligen delar. Det ska vara enkelt för människor att i värsta fall fly undan förföljelse, krig, hat och hot och i bästa fall komma hit för att leva tillsammans med sin kära, studera och arbeta.

Det är viktiga och bra förslag i betänkandet. Men det finns ett maktperspektiv som vi inte kan bortse ifrån när det gäller punkten om spårbyte.

För att vi ska ha ett samhälle där människor lever på lika villkor krävs att man har en asylpolitik som garanterar skydd åt dem som behöver det och att man samtidigt har en lagstiftning som ger alla lika villkor på arbetsmarknaden. I en situation där människor har fått avslag på sin asylansökan och man samtidigt har en arbetskraftslagstiftning – det kommer vi att diskutera senare – som gör att människor inte har lika rättigheter och lika möjligheter på arbetsmarknaden blir det en väldigt ojämlig situation. Det blir ett ojämligt maktförhållande där den enskilde är fullständigt beroende av arbetsgivaren. Vi kommer som sagt att diskutera detta mer i nästa ärende. Det är i allt väsentligt den viktigaste anledningen till att Vänsterpartiet utan vidare inte kan godkänna ett spårbyte. Maktrelationen är så svår att det blir väldigt vanskligt för en arbetstagarare att ingå i

en sådan relation. Det blir svårt att lämna arbetsgivaren om man utnyttjas och utsätts för orättvisa förhållanden, vilket absolut inte är ovanligt.

Frågan är: Vill vi ha ett regelsystem som underlättar för utnyttjande av människor, eller ska vi ha ett regelsystem som ger människor trygga liv och trygga villkor? Vi menar att vi absolut måste ha det senare. Vi måste ha en asylpolitik som garanterar människor skydd undan förföljelse och krig och samtidigt ha en arbetskraftslagstiftning som gör att människor har lika lön och lika villkor. De här två sakerna är beroende av varandra.

Därför ansluter vi oss till reservationen från Socialdemokraterna om spårbyte, reservation 2.

Anf. 12 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

I alla tider har människor rört sig. Utvecklingen har gjort att det nu går att röra sig fortare och längre. På 1600-talet var det bästa sättet i Västsverige att ta båten och segla längs Bohuskusten. När sedan vägarna blev lite mer än stigar spände man vagnar bakom hästarna. Järnvägen byggdes, och dåtidens människor susade framåt i hastigheter som vissa började tvivla på om den mänskliga kroppen kunde uthärda. Bilen revolutionerade den enskildes möjlighet att när det passade resa i väg, och flyget krympte avstånden.

Längden och frekvensen av resandet har förändrats, men drivkraften är densamma: nyfikenhet, viljan att få det bättre eller till och med att överleva. Detta har naturligtvis inte varit friktionsfritt, men det har skapat utveckling. Idéer har brutits, erfarenheter har vunnits, kärleksband har knutits och handeln har utvecklats. Där människor kan röra på sig har kulturell och ekonomisk tillväxt skapats. Vi vet att samhällen som präglas av öppenhet och tolerans är mer innovativa, och i dagens värld av global konkurrens är Sveriges innovationskraft en viktig faktor för framgång.

Herr talman! I början kändes för oss nordbohuslänningar göteborgarna lite konstiga, till och med farliga. När vi vant oss vid dem dök de märkliga skåningarna upp, och så småningom fick vi vänja oss vid danskar, tyskar, italienare, amerikaner, iranier, japaner. Ja, listan kan göras lång. Det okända känns farligt, men när man har bekantat sig en stund försvinner rädslan.

Jag fick förmånen att vara med i den statliga utredningen om cirkulär migration, där uppgiften var att se vad konsekvenserna är av att människor rör och flyttar på sig. Tillför det något, eller är det bara en kostnad som uppstår?

Utredningen kunde konstatera att rörlighet skapar tillväxt rent ekonomiskt. Undersökningar visar att när människor flyttar från ett land till ett annat ökar handeln mellan dessa länder. Det är egentligen ganska självklart eftersom de behärskar språket, har god kunskap om hur man gör affärer i sitt hemland och har kontakter där. Men rörlighet ger även idéer och kulturell utveckling. Exempel på det sistnämnda är pizza, pasta, kebab och blues, för att nämna några.

Den som sedan återvänder till sitt hemland bevarar och vidareutvecklar kontakterna och utbytet mellan länderna, vilket bland annat gynnar handel och export.

Utredningen utmynnade i en rad förslag, och det är några av dessa vi nu debatterar. Det kan vara på sin plats att nämna att utredningen definierar cirkulär migrant som en person som korsat gränsen minst två gånger. Om någon kommer till Sverige och sedan lämnar landet har han eller hon per definition blivit en cirkulär migrant.

Remitteringar är det när människor skickar pengar från det land de befinner sig i till sina hemländer. Dessa remitteringar, som går via banksystemen, är tre gånger större än det internationella biståndet och betydligt träffsäkrare eftersom de utan mellanhänder går direkt till mottagaren.

Den som migrerat och på så sätt fått det ekonomiskt bättre delar också med sig till de sina. Det är alltså en stor ekonomisk överföring från rika till fattiga länder. Vi kan dock konstatera att det ibland kan kosta mycket att skicka pengar via banksystemen. Här har redan uppdrag gått till Konsumentverket för att se vad olika banker och institut tar för tjänsten.

Permanent uppehållstillstånd får beviljas en person som de senaste fem åren har haft uppehållstillstånd för arbete i sammanlagt fyra år. Utredningen kunde konstatera att alla migranter inte var redo för det efter fem år, antingen därför att de inte kunde bestämma sig eller helt enkelt därför att de inte ville vara kvar i landet. Därför tycker jag att det är bra att man utökar kvalificeringsåren från fem till sju år. Man öppnar också upp för möjligheten att ge ett arbetstillstånd på mer än fyra år om det finns särskilda skäl för det, dock längst sex år.

När en person med permanent uppehållstillstånd upphör att bo i Sverige återkallas tillståndet efter ett år. Den tiden förlängs nu till två år. Det underlättar naturligtvis ett återvändande till Sverige. Om den möjligheten finns under längre tid borde sannolikheten att några fler återvänder öka.

I betänkandet föreslås också förenklade regler när det gäller att byta spår från tidigare asylsökande till arbetskraftsinvandrare. Förslaget innebär att kravet på att man ska ha arbetat i sex månader ändras till fyra månader. Det tycker jag stärker arbetslinjen i asylnpolitiken. Eftersom handläggningstiderna hos Migrationsverket inte längre är uppåt nio tio månader, vilket de var 2006, utan snarare fem, måste lagstiftningen följa med för att ett spårbyte rent tidsmässigt ska kunna vara möjligt.

En stor del av de människor som rör sig mellan våra länder är forskare och internationella studenter. Det föreslås nu att doktorander ska likställas med arbetskraftsinvandrare vad avser kvalificeringstiden för permanent uppehållstillstånd. Det är mer än en rimlig förändring eftersom de i realiteten har utfört ett mycket kvalificerat arbete.

Betänkandet ger även ett bemyndigande till regeringen att meddela föreskrifter som möjliggör för internationella studenter att efter avslutade studier vara kvar i landet för att söka arbete. Det skulle vara i det närmaste dumt och ett slöseri med resurser att de som har genomgått en kvalificerad utbildning inte blir kvar.

Jag ser fram emot de här förändringarna med stor tillförsikt, herr talman.

(Applåder)

Anf. 13 MARIA FERM (MP):

Herr talman! I vår globaliserade värld blir det allt vanligare att människor migrerar. Vissa tvingas på flykt på grund av krig eller förföljelser. Andra möter kärleken från ett annat land eller vill jobba eller studera någon annanstans.

Idén om att en migrant flyttar från en plats till en annan för att stanna där för alltid blir mer och mer omodern. Migration i dag är inte en enkel-spårig resa för individen utan i allt större utsträckning ett dynamiskt mönster av rörelser och utbyte mellan olika nationer och kulturer.

De kunskaper och erfarenheter som sprids på detta vis bidrar till ovärderlig utveckling i såväl ursprungsländer som destinationsländer. Grupper som permanent har bosatt sig i ett annat land bidrar i många fall även de till utvecklingen i ursprungslandet genom nätverk, kunskapsutbyten och investeringar.

Ett land som Sverige kan här spela en viktig roll genom att till exempel erbjuda flyktingar en fristad och sedan underlätta för dem att återvända till sina ursprungsländer utan att riskera att förlora kopplingen till Sverige. Då kan diasporagrupper mer aktivt bidra till utvecklingen där och uppbyggandet av demokratiska och hållbara samhällen. Migration kan alltså spela en viktig roll för utvecklingen i ursprungslandet och i destinationslandet samt för migranterna och deras familjer.

Miljöpartiet kommer alltid att verka för ökad öppenhet och rörlighet över gränser, oavsett om det handlar om asylsökande, studerande eller arbetstagare.

För den enskilde kan möjligheten att arbeta, studera eller forska i ett annat land innebära möjlighet till nya personliga utvecklingsmöjligheter och karriärutveckling. Dessutom kan migration vara en möjlighet för individer och familjer att öka sina ekonomiska resurser och förbättra sina levnadsvillkor. För att migration ska kunna bidra till utveckling är det dock viktigt att migrantens kompetens tas till vara både i ursprungslandet och i destinationslandet.

Migranter har i dag större möjligheter än någonsin tidigare att bidra till utveckling, samtidigt som migrationens utvecklingspotential är långt ifrån fullt utnyttjad. Genom att röra sig mellan länder kan migranter lämna viktiga bidrag till utvecklingen i både ursprungslandet och destinationslandet. Mycket tyder på att en trygg tillvaro i Sverige och möjligheten att återkomma hit om man så skulle vilja gör det lättare att engagera sig i utvecklingen i ursprungslandet. Det är därför angeläget att genom regeländringar underlätta för personer som önskar flytta mellan Sverige och andra länder.

Vi har i Miljöpartiet varit delaktiga i arbetet med att ta fram förslag för att underlätta cirkulär migration för att se till att både Sverige och omvärlden drar större nytta av de möjligheter som migrationen medför, inte minst genom att Mikaela Valtersson har lett utredningen om cirkulär migration och även nu när vi går vidare med förslag från den utredningen.

De förändringar som vi i dag debatterar innebär att migranters möjlighet till ökad rörlighet och migrationens potential i större utsträckning tas om hand.

Vi ändrar huvudregeln att ett permanent uppehållstillstånd ska återkallas när bosättningen i Sverige har upphört till att det ska kunna åter-

kallas tidigast efter två år. Detta ska gälla alla, oavsett på vilken grund uppehållstillståndet beviljats. Den nuvarande särskilda regleringen för flyktingar och andra skyddsbehövande kan således tas bort.

Nuvarande lagstiftning riskerar att låsa fast en del utlänningar i Sverige, personer som exempelvis inte kan eller vill bli svenska medborgare, vilket annars skulle möjliggöra en ökad rörlighet för dem.

Det är viktigt att undanröja onödiga hinder för ökad rörlighet och att öppna för ett mer flexibelt och modernt regelverk. Det blir allt vanligare att människor knyter an till och vill röra sig mellan flera olika länder. Vi måste möjliggöra ökad rörlighet även för personer utan svenskt medborgarskap men med permanent uppehållstillstånd.

Det är viktigt att vi tar vara på de kontakter som finns mellan Sverige och andra länder genom personer med förankringar på båda platser. Denna typ av migration kan främja handel och investeringar mellan Sverige och andra länder, vilket skapar arbetstillfällen och skatteintäkter på båda håll.

Vi förlänger kvalificeringsperioden för permanent uppehållstillstånd från fem år till sju. Den sammanlagda tillståndstiden för arbetstillstånd ska dessutom kunna vara längre än fyra år om det finns särskilda skäl. Genom att förlänga tiden under vilken en person kan kvalificera sig för permanent uppehållstillstånd utan att samtidigt öka kravet på den tid som man måste ha haft uppehållstillstånd för arbete skapas ökade möjligheter att röra sig mellan Sverige och ett eller flera andra länder.

Vi gör det även enklare att göra ett så kallat spårbyte. Det handlar alltså om att personer som har fått avslag på sin asylansökan i stället ska kunna stanna i Sverige som arbetskraftsinvandrare, om de bor och har ett arbete i Sverige. I dagsläget krävs det att personer har haft en anställning i sex månader för att de ska kunna byta spår till arbetskraftsinvandrare. Vi sänker den tiden till fyra månader.

Jag tycker att det är särskilt anmärkningsvärt att flera partier är negativa till den förändringen och inte vill göra det lättare för personer att byta spår från asylsökande till arbetskraftsinvandrare. Man kan vara orolig för att människor ska utnyttjas. Men det är ingenting som förbättras av att de här personerna i större utsträckning kommer att avvisas från Sverige helt och hållet. Det är viktigt att fokusera på åtgärder som förhindrar att människor utnyttjas och som stärker människors rättigheter. Men man ska inte försvåra för människor att komma till Sverige eller göra det enklare att avvisa människor från Sverige trots att de bor här och har ett arbete här.

En annan grupp som det i och med denna proposition genomförs förändringar för är doktorander. Trots att de i de flesta fall får faktiska anställningar på universiteten ges de i dagsläget uppehållstillstånd för studier, vilket gör att de efter sina fyra år på dessa tjänster inte har samma rättigheter till permanent uppehållstillstånd som övriga som kommer till Sverige för att arbeta. Det blir alltså svårt för dessa personer att stanna i Sverige efter avslutade forskningsstudier, trots att det borde ligga i Sveriges intresse att tillvarata dessa personers viktiga kompetens.

Internationella kontakter och ökad internationell rörlighet av studenter, lärare och forskare stärker kvaliteten vid svenska universitet och högskolor. Därför förändras nu reglerna, så att uppehållstillstånd ska kunna beviljas för personer som i sammanlagt fyra år under de senaste sju åren

har haft uppehållstillstånd för studier som avser utbildning på forskarnivå. Det blir alltså lättare att få permanent uppehållstillstånd.

Internationella studenter som studerar minst en termin motsvarande 30 högskolepoäng vid en svensk högskola ska kunna få stanna kvar efter avslutade studier under sex månaders tid för att kunna söka arbete. Tidigare har inte utländska studenter kunnat stanna kvar och söka arbete över huvud taget.

Anhöriga till utländska studenter kommer nu att få tillfälliga uppehållstillstånd i stället för besöksvisum, som det är i dag, så att de också får tillstånd att arbeta.

Vi har också kommit överens om att det ska bli lättare att återfå svenskt medborgarskap. Det nuvarande kravet säger att en person ska ha haft sin hemvist i Sverige under sammanlagt tio år före 18 års ålder, vilket innebär att en person som kommit till Sverige efter åtta års ålder saknar möjlighet till återvinning av medborgarskapet, trots hemvist i Sverige i tio år eller mer. Det är ingen garanti att man har en starkare koppling till Sverige om man har bott här i tio år tidigt i livet än om man har gjort det under en senare period. Den nuvarande ordningen utgör alltså även den ett hinder för rörlighet, eftersom den försvårar återvändande till Sverige för de personer som tidigare varit svenska medborgare men som av olika skäl önskat eller varit tvungna att avsäga sig sitt svenska medborgarskap. Därför förändras också kravet på hemvist i Sverige under tio år, så att det inte längre ska behöva vara uppfyllt före 18 års ålder.

Jag är väldigt glad att alla dessa förändringar nu äntligen kan genomföras och yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 14 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP):

Herr talman! Min farmorsmor Hilma föddes i Småland i Jönköpings län i en liten ort som heter Aneby i slutet av 1800-talet. Där bodde och verkade hon hela sitt liv, och hon var aldrig utanför Jönköpings läns gräns.

Min farmor föddes på samma plats 1919. Hon åkte utomlands för första gången i sitt liv när hon var 70 år. Resan gick då till Tyskland.

Min pappa föddes 1950. Han gjorde sin första utlandsresa när han var 18 år.

Själv är jag född 1970. Jag fick mitt första pass och åkte utomlands för första gången när jag var tio år.

Min son föddes 2004. När han var sex månader fick han sitt första pass, och vi åkte utomlands.

Min farmorsmor Hilma kunde nog inte i sin vildaste fantasi drömma om att hennes barnbarn, barnbarnsbarn och barnbarns barnbarn skulle se det som ett normaltillstånd att resa mellan olika länder om tillfälle gavs.

Världen har förändrats. Vi har fått helt andra resvanor än vi hade för bara 100 år sedan. I dag är det fullt möjligt att ta en tur till exempelvis London på morgonen för att ha ett sammanträde och komma tillbaka på eftermiddagen eller kvällen.

Världen har krympt, vilket leder till att vi blir nyfikna på andra länder, på deras språk och kulturer. En del vill studera utomlands, en del vill bo längre perioder i andra länder och andra vill – eller tvingas på grund

av krig och oroligheter – flytta till ett annat land för gott. Jag ser denna utveckling som något positivt. Den är viktig för att vi ska kunna utvecklas som individer och som nation.

I dag debatterar vi betänkandet *Cirkulär migration och utveckling*. Som ni hört här tidigare lägger vi fram ett flertal förslag som ska underlätta för individen att leva i Sverige men även ha möjlighet att återvända hit efter att ha varit bosatt en längre tid i ett annat land.

Ett förslag som vi i Folkpartiet tycker är mycket viktigt och som vi har jobbat för under en längre tid är möjligheten för doktorander att stanna kvar i Sverige efter sin utbildning. Men detta kommer min partikollega Karin Granbom Ellison att tala mer om i ett senare inlägg.

Härmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 15 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Migration är, som vi känner till och som har sagts många gånger i den här salen, någonting som är helt naturligt och som har förekommit i alla tider. Det har funnits anledning att bryta sig loss från en plats man etablerat sig på för att söka nya möjligheter att leva ett bra liv. Inte sällan kan uppbrottet vara mödosamt, ledsamt och farligt, men det är ett pris som många är beredda att betala för att kunna bege sig i väg mot en osäker framtid och göra den framtiden bättre för sig själv och sin familj.

Alla människor är olika, och vi ser på trygghet på olika sätt. Vi har också olika behov i olika faser av livet. Många unga drömmer om äventyr i andra länder. Det finns en nyfikenhet inför andra kulturer och en möjlighet att låta oss inspireras av tankesätt som är nya för oss och berika oss som individer. Kulturell förståelse och etablerande av kontakter kan dessutom sedermera utgöra viktiga bryggor på vilka handel och samförstånd kan flöda till gemensamt gagn för fred, frihet och företagande.

För vissa är det inte så märkvärdigt. Någonting som jag själv önskar att jag hade gjort när jag var lite yngre är att tillbringa en vinter eller kanske flera som så kallad ski bum i Alperna. Man jobbar sena kvällar, kanske vid disken på en restaurang, vilket säkert är slitigt och svettigt och inte så roligt precis då. Men när man sedan vaknar på morgonen, solen skiner och backarna är fulla av nyfallen pudersnö, då är det nog värt allt slit.

För andra handlar det kanske om att få nytta av en utbildning i ett land med hög efterfrågan på sådan kunskap som man inhämtat. Vissa kommer att rota sig och bli kvar i ett nytt land, medan andra drar vidare på grund av jobb, kärlek eller annat.

Gemensamt för dessa naturliga och mänskliga rörelser är att de är väldigt gynnsamma för samtliga inblandade. Det är lika bra för en arbetsgivare att ha många potentiella anställda att välja mellan vid en rekrytering som det är för någon som söker jobb att ha flera arbetsgivare att välja mellan, även om dessa arbetsgivare och arbetstagare från början finns i olika länder. Som alla vet görs jobbet bäst när rätt person är på rätt plats. Med enklare rörlighet över gränser kan rätt person vara på rätt plats, oavsett ursprungsort. Det är därför glädjande att regeringen nu tar initiativ till att underlätta flytt till och från Sverige.

För den som vill flytta blir krånglet lite mindre. Bland annat ska man kunna behålla sitt permanenta uppehållstillstånd i två år efter att man flyttat från Sverige om man känner att man vill komma tillbaka och jobba igen för att man tyckte att Sverige var ett fantastiskt land med mycket fint väder. För den som sökt asyl men fått avslag underlättas spårbytet genom att dagens krav på sex månaders anställning lättas till fyra. Det är en möjlighet som jag verkligen skulle ha velat ha om jag själv varit i den situationen.

I en ny tid kommer vi att röra oss mer över gränser i olika faser av livet. Det är en förändring som man kan gilla eller inte gilla, men så är det. I politiken kan man välja att se framtiden an med tillförsikt och anpassa lagstiftningen till en ny verklighet eller blunda för utvecklingen och sticka huvudet i sanden. Av den diskussion som förts här i dag kan man bara konstatera att om dåtiden kommer tillbaka kommer oppositionen att vara väldigt väl förberedd.

(Applåder)

Anf. 16 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Som redan framkommit av debatten innehåller betänkandet flera förslag om hur vi ska underlätta för människor att följa sitt hjärta, förverkliga sina drömmar och vara med om att bygga ett bättre Sverige och en bättre värld.

Världen har kommit närmare, som Emma Carlsson Löfdahl sade. Tillgången till information och möjligheten för oss att resa och bo i andra länder har ökat vår kunskap men också vår förståelse för andra kulturer och för livsförutsättningarna för andra människor i andra länder.

Som kristdemokrat är jag stolt över de förändringar vi genomför. Jag är glad att vi äntligen kan fatta beslut om alla de enskilda förslag som redan har räknats upp flera gånger. Därför, herr talman, tänker jag inte använda kammarens tid till att göra det igen i alla detaljer.

Förändringarna kan uppfattas lite som detaljer. Det är en ändring på ett par månader, från sex till fyra månader, när det gäller möjligheten att få fortsätta att vara kvar här när man har etablerat sig på den svenska arbetsmarknaden. Det är en ändring på några år vad gäller hur länge man kan behålla sitt svenska medborgarskap. Det är i sak inte några gigantiska förändringar, åtminstone inte på papperet. Men när det gäller de människor de berör, de enskilda personerna, styr detaljerna i regelverket hela deras tillvaro. För dem är ändringarna viktiga och stora.

Det finns en stor sprängkraft i frågan vilket land det är vi vill bygga, vilket Sverige vi vill vara. Vill vi vara ett Sverige som bara är till för oss som haft turen att födas här, eller vill vi vara ett Sverige också för dem som inte kan leva kvar någon annanstans eller som vill komma hit och vara med och bygga just vårt samhälle?

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet, men innan jag avslutar vill jag ta upp frågan om hur vi ser på vårt land, på de människor som kommer hit och på oss själva. Ett intressant uttalande gjordes av Piamaria Hallberg vid Stockholms stadsmuseum, som apropå människor som flyttat till Stockholm sade i DN i maj 2012: ”Man identifierar sig med sin hembygd och vill föra arvet och språket vidare till sina barn. Många träffar en partner från samma region och vissa växlar mellan stockholmska och sitt eget språk.”

Nu förvrängde jag hennes citat lite grann, för hon talade inte om språk utan om dialekt. Det är klart att många av oss vill ha sina rötter kvar där vi en gång föddes. Oavsett om man flyttat till Stockholm från en annan del av landet, vilket de allra flesta stockholmare gjort, eller om man flyttat från någon annan del av världen, ska man, som hennes kollega säger, kunna komma hit och efter ett tag känna att man hör hemma här utan att behöva vara rädd; tyvärr är många rädda för stockholmare innan de flyttar hit.

De ändringar vi genomför gör inte så stor skillnad för människor som väljer att flytta till Stockholm från Västerbotten, Norrbotten, Göteborg eller Malmö, men de underlättar för människor som väljer att flytta hit från andra delar av världen, oavsett om de kommer att leva här resten av sina liv, några gånger eller bara en kort tid.

(Applåder)

Anf. 17 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Globaliseringen och dagens migrationsmönster har lett till att allt fler migranter lever delar av sina liv i olika samhällen och i ökad utsträckning rör sig mellan olika länder. Att en migrant flyttar mellan sina hemländer, och kanske gör det flera gånger, det vi kallar cirkulär migration, är positivt. Det skapar utveckling. Våra regelverk behöver därför anpassas efter dessa nya mönster. Att underlätta för cirkulär migration handlar om att skapa möjligheter för migranter att röra sig mellan ursprungs- och mottagarländer. Det kan ske genom att hinder mot rörlighet tas bort eller genom att rörlighet uppmuntras.

Regeringen föreslår nu en rad ändringar som syftar till att underlätta människors ökade rörlighet till och från Sverige och främja rörlighetens positiva inverkan på utvecklingen. Några av förslagen rör arbetskraftsinvandrare, som på många sätt är en mobil grupp. De påverkar utvecklingen genom att fylla luckor på den svenska arbetsmarknaden, och samtidigt kan en tid som anställd i Sverige bidra till utvecklingen också i ursprungslandet. Det föreslås flera justeringar för att rörlighetsanpassa de nuvarande reglerna för arbetskraftsinvandring och göra dem mer flexibla. Det föreslås att den tid som en arbetskraftsinvandrare har på sig för att kvalificera sig för permanent uppehållstillstånd förlängs från fem till sju år. Därigenom kan arbetskraftsinvandraren i större utsträckning röra sig mellan Sverige och andra länder utan att möjligheten att få permanent uppehållstillstånd går förlorad.

Det föreslås också en ökad flexibilitet i tillståndsgivningen. Den sammanlagda tillståndstiden för arbetstillstånd ska kunna vara längre än fyra år om det finns särskilda skäl, dock inte längre än sex år. Förslaget gör det möjligt att i större utsträckning se till förhållandena i det enskilda fallet utan att riskera godtycke och utan att gränserna mellan tidsbegränsade och permanenta tillstånd suddas ut. Det ska också bli enklare för en asylsökande som fått avslag på sin asylansökan att i stället få tillstånd som arbetskraftsinvandrare. Den anställningstid som krävs för att byta spår kortas från sex till fyra månader. Dessutom kommer det att införas enklare och tydligare regler för medföljande familjemedlemmar till näringsidkare.

Även internationella studenter är en i högsta grad mobil grupp. Internationella studenter är en viktig resurs för utvecklingen i Sverige och i

det land varifrån de kommer. För att Sverige ska gynnas mer av studenternas vistelse här och samtidigt bli mer attraktivt för studenter föreslår vi ändringar som ska underlätta för dem och deras familjer att vistas och arbeta i Sverige.

Doktorander tillbringar ofta långa tider i Sverige och får en verklig anknytning till det svenska samhället. Vi föreslår att doktoranderna ska kunna kvalificera sig för permanent uppehållstillstånd i Sverige på samma sätt som arbetskraftsinvandrare. Det innebär att de inte bara kan beviljas permanent uppehållstillstånd, utan de får också möjlighet att göra uppehåll mellan tillståndsperioderna och lämna Sverige utan att möjligheten att få permanent uppehållstillstånd går förlorad.

Vidare föreslår vi att det ska vara möjligt att stanna kvar efter högskolestudier för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att starta näringsverksamhet i Sverige. Generösa regler för medföljande familjemedlemmar till internationella studenter höjer Sveriges attraktionskraft för studenterna och deras familjer. Det kommer därför att införas enklare och tydligare regler för medföljande familjemedlemmar till internationella studenter.

För att underlätta cirkulär migration föreslås ändringar som riktar sig till migranter i allmänhet. Vi föreslår ett generellt undantag från den nuvarande huvudregeln att permanent uppehållstillstånd ska återkallas när bosättningen i Sverige har upphört. I stället föreslås att permanent uppehållstillstånd under vissa förutsättningar ska kunna återkallas tidigast efter två år. Det gör det möjligt för migranter att pröva på att arbeta och vistas i andra länder utan att den formella kopplingen till Sverige bryts. Det ska också bli lättare för den som förlorat sitt svenska medborgarskap att på nytt få svenskt medborgarskap. Vi föreslår att även den som kommit till Sverige efter åtta års ålder ska få möjlighet att använda det förenklade anmälningsförfarandet för återvinning av medborgarskap. Så är inte fallet i dag.

Herr talman! Den ökade globaliseringen har lett till förändrade migrationsmönster. Våra regler behöver anpassas till den utvecklingen. Vi kan inte utgå från att de migranter som kommer hit också har för avsikt att stanna här. Sverige måste vara ett attraktivt land både under vistelsen här och i flyttning fram och tillbaka mellan länder. De föreslagna reglerna om cirkulär migration bidrar till att ta bort onödiga hinder mot den ökade rörligheten till och från Sverige och är ett viktigt steg på vägen. (Applåder)

Anf. 18 KARIN GRANBOM ELLISON (FP):

Herr talman! Nu står vi här inför att vi i morgon ska rösta om ett nytt regelverk som ger bättre villkor för utländska studenter och doktorander att kunna stanna i Sverige efter studier och examen. Då tänker jag särskilt på alla dem, i första hand doktorander, som har hört av sig till mig under de år som jag har arbetat med den här frågan. Jag tänker på de doktorander som skapade en Facebooksida till stöd för min motion år 2011 om ett nytt regelverk för utländska doktorander och som på kort tid fick tusentals "likes".

Jag tänker på Ali som regelbundet har hört av sig för att höra hur det går och som via en Facebooksida rapporterar vidare till många andra intresserade. Och jag tänker på de många doktorander som har skickat

mejl till mig, från Luleå i norr till Lund i söder, från Göteborg i väst till Uppsala och Linköping i öst. Dessa doktorander kommer från världens alla hörn och forskar framför allt inom teknik, it och medicin. De är exempel på de tusentals utländska doktorander som verkar i Sverige.

Senast förra veckan publicerades ny statistik som visade att förra året var 1 250 av doktorandnybörjarna utländska doktorander. Det motsvarar 40 procent av samtliga doktorandnybörjare. Andelen har varit ungefär lika stor de senaste åren. De utländska doktoranderna har alltså blivit en allt större del av doktoranderna vid våra lärosäten. Inom teknik och naturvetenskap utgör de mer än hälften av nybörjardoktoranderna.

Många av de utländska doktorander som har hört av sig till mig har berättat om sitt intresse för Sverige och om sina förhoppningar att kunna stanna i och bidra till vårt land. Men dagens regelverk skapar problem. Det upplevs också som orättvist i förhållande till dem som räknas som arbetskraftsinvandrare och som då har mer förmånliga villkor.

Dagens regelverk anger, vilket har nämnts tidigare i debatten, att de som är här på studerandervisum, det vill säga studenter och doktorander, måste ha ett jobb klart innan de är färdiga med sina studier för att kunna stanna i Sverige. Det medför att många lämnar vårt land.

Låt mig läsa ur ett av de brev som jag har fått: Jag skriver min avhandling just nu. Det är lite bråttom för mig eftersom mitt uppehållstillstånd går ut fyra dagar efter min disputation. Som tur är har jag ett par intressanta jobb på gång i Sverige och i Norge. Så jag kommer att kunna stanna kvar i Norden ändå. Men jag har haft flera duktiga kolleger som har fått lämna landet direkt efter disputationen. Det är synd att jag i stället för att fokusera på avhandlingen under mina sista månader har fått fokusera primärt på jobbsökande för att kunna stanna kvar här.

Jag fick ett annat brev av en annan person som efter mastersstudier i Sverige fick flera jobberbjudanden och som även fick erbjudande om att doktorera på KTH. Så här skrev han: Viljan att forska var stor, men rädslan var större. Som doktorand erkänns man inte av samhället på ett lämpligt sätt. När man har disputerat och vill forska utomlands under en period har man inte rätt att komma tillbaka. Som någon som ser min framtid här var det en risk jag inte kunde ta. Det är därför jag valde att jobba i stället.

I dag räknas inte forskarstudier som tid för att kvalificera sig för permanent uppehållstillstånd. För den som vill se sin framtid i Sverige är det säkrare att komma som arbetskraftsinvandrare än som doktorand. Det betyder att utländska doktorander under sin oftast minst fyraåriga tid i Sverige inte känner trygghet i att bygga sin framtid här. Att kunna kvalificera sig för permanent uppehållstillstånd under doktorandtiden ger drivkrafter att lära sig svenska, kanske investera i en bostad och skapa kontakter – ja, att integreras i det svenska samhället.

Det pågår i dag en talangjakt världen över, och konkurrensen är tuff. Många länder har redan ändrat sitt regelverk för att bättre ta till vara de internationella studenter som söker sig till deras länder. Precis som i Sverige behövs arbetskrafts- och kompetensinvandring, eftersom demografin leder till att det behövs fler unga men också eftersom de jobb som växer fram behöver kvalificerad arbetskraft som saknas nationellt. Därtill finns en ökad efterfrågan på utbildning i världen, och allt fler utbildar sig utomlands. Det är troligt att länder också ser möjligheter i att sälja kvali-

ficerad utbildning till utländska studenter. I det sammanhanget är dessa studenter tillgång till arbetsmarknaden efter examen en viktig konkurrens fördel.

Det är glädjande att vi i Sverige nu tar steg för att kunna ta till vara den välutbildade arbetskraft som söker sig till oss, och vi stärker också vårt land som utbildnings- och forskningsnation. Det är bra, både för enskilda människor och för Sverige.

I propositionen står det att sex månader är en rimlig tid för att kunna söka jobb eller starta företag i Sverige efter studierna. När migrationsministern nu är här i kammaren vill jag uppmana honom att se till att tidsperioden utvärderas efter ett tag. I Sverige tar vi ofta examen i juni, och sedan står mycket still i juli och augusti. Perioden som blir kvar för att söka jobb blir därmed i praktiken kortare än sex månader. Det är viktigt att studenterna kommer i sådana positioner att deras kompetens tas till vara.

Det finns några få som undrar om de förändringar vi nu gör innebär att utländska studenter och doktorander kommer att ta våra jobb. Det finns också ett parti, Sverigedemokraterna, som yrkar avslag på propositionen i dess helhet. I stället för rädsla vill jag uppmana till att se möjligheterna med vad kvalificerade och motiverade utländska studenter och doktorander kan ge till vårt land!

Det finns brist på arbetskraft i Sverige, och den bristen kommer att öka när ekonomin tar fart. Särskilt efterfrågan på högutbildad arbetskraft ökar. De som i dag är arbetslösa i Sverige är oftast personer som inte har gått gymnasiet. Därtill är det så att när en högkvalificerad person rekryteras skapas det inte sällan ett antal andra jobb.

Svensk ekonomi och välfärd är starkt beroende av att vi lyckas producera varor och tjänster med stort kunskapsinnehåll. Vi har en stark utveckling i kunskapsintensiv tjänstenäring, till exempel it. Och den sektorn bygger helt på högutbildad och specialiserad arbetskraft. Sverige lyckas inte utbilda tillräckligt många till sådana tjänster som vi vet behövs. Allt fler unga väljer att läsa till civilingenjör, men det har inte alltid varit självklart att fylla platserna.

Vårt land är starkt beroende av utrikeshandel. Förutom att vi behöver människor som kan producera avancerade produkter och tjänster behöver vi personer med kultur- och språkkompetens för att underlätta affärer. Och många svenska företag finns också utomlands. Dessa företag ser ofta en fördel med att anställa personer som har erfarenhet från utbildning i Sverige.

Utvecklande och kreativa miljöer behöver människor med olika bakgrund. Det säger företagsledare. Men även lär- och forskningsmiljöer gynnas av mångfald.

Detta är några argument för varför Sverige gynnas av att studenter och doktorander utbildas och kan stanna i Sverige.

Så många som 40 procent av de nya doktoranderna har alltså utländsk bakgrund. Självklart är det inte alltid lätt att veta om en person är den rätta när man ska satsa på någon från andra sidan jordklotet. Men trots detta väljer handledarna ofta en person med utländsk bakgrund eftersom han eller hon bedöms vara den som passar bäst för jobbet.

Flera utländska doktorander kom som mastersstudenter till Sverige när utbildningen var gratis. Handledare kunde då bedöma deras förmåga

på plats, och det visade sig att vissa passade som doktorander. När studieavgifterna infördes minskade antalet utländska mastersstudenter. Det är ogynnsamt för utbildningen, forskningen och arbetslivet.

I början av året skrev företrädare för näringsliv och lärosäten en debattartikel i DN som landade i att det behövs fler stipendier för internationella studenter. Jag håller med dem. Det är bra att vi tar ut avgifter för utländska studenter som inte ingår i utbytesprogram, men för flera som inte kan finansiera studier i Sverige eller som skulle välja ett annat land än vårt behöver Sverige bli mer attraktivt genom ökade möjligheter till stipendier.

Dessa DN-skribenter, rektorer och ledare vid några av våra största företag, efterfrågar i samma artikel också bättre förutsättningar för studenter att stanna efter examen. På den punkten blir de nu hörsammade. Därtill är det positivt att regeringen har valt att också ge medföljande rätt att arbeta under studie- och doktorandtiden.

Sverige har i dag ett regelsystem för utländska studenter och doktorander som är tuffast i EU. Vi liberaler, som värnar om kunskapssamhället och människors fria rörlighet, har länge kämpat för en ändring av detta. De förändringar som nu görs utifrån propositionen *Cirkulär migration och utveckling* är viktiga steg för att vårt land ska bli mer konkurrenskraftigt i en alltmer globaliserad värld.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 19 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! Jag blev angripen i Karin Granbom Ellisons anförande eftersom Sverigedemokraterna inte är överförtjusta i den typ av arbetskraftsinvandring som vi har nu. Vi har fri arbetskraftsinvandring av framför allt lågkvalificerad arbetskraft som konkurrerar med de 430 000 arbetslösa som vi redan har i Sverige. På Karin Granbom Ellison verkar det som att det enda som kommer att ske genom bifall till propositionen och genom den förda arbetskraftsinvandringspolitiken över huvud taget är att det kommer hit doktorander och andra högkvalificerade individer.

Jag skulle därför vilja fråga Karin Granbom Ellison: På vilket sätt förbättrar man möjligheten att rekrytera högkvalificerad arbetskraft genom att låta folk som har fått avslag på asylansökan söka jobb i stället? Brukar det normalt vara asylsökande från Somalia eller Syrien som är de doktorander som efterfrågas? Och att man får möjlighet att behålla sitt uppehållstillstånd om man inte längre är bosatt i Sverige, är det också någonting som ökar möjligheten att rekrytera just den här högkvalificerade arbetskraften? Jag skulle vilja ha svar på de frågorna, tack.

Anf. 20 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik:

Herr talman! På sätt och vis vill jag tacka för möjligheten att ställa frågan till Sverigedemokraterna om ni tycker att det är bra förändringar som vi gör när det gäller att utländska studenter och doktorander får möjlighet att komma hit, möjlighet att stanna och söka jobb och möjlighet att få permanent uppehållstillstånd. Det var helt och hållet det som mitt anförande handlade om, och det är också den frågan som jag har jobbat med under åren och som jag brinner för.

Jag tackar alltså för möjligheten att ställa den frågan, för det är ju faktiskt så att Sverigedemokraterna har avslagit propositionen i dess helhet. Jag har tolkat det som att Sverigedemokraterna inte är positiva till den här förändringen heller.

Anf. 21 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! Utbyte av studenter har vi haft tidigare. Sverigedemokraterna har i och för sig haft synpunkter på att det har varit kostnadsfritt för utlänningar att komma till Sverige och läsa.

Jag fick dock inget svar på frågan. Det är trots allt en proposition som vi debatterar nu. Oavsett var Karin Granbom Ellison valde att lägga tyngdpunkten diskuterar vi antagandet av de här nya förslagen.

Asylsökande som får avslag på sin ansökan och alltså har befunnits icke ha skyddsbehov här i Sverige ska i stället börja söka jobb och därmed ytterligare späda ut arbetskraften och konkurrera med de 430 000 arbetslösa, framför allt ungdomar, som vi redan har. På vad sätt gynnar det rekryteringen av högkvalificerad arbetskraft?

Sverigedemokraterna håller med om att vi ska ha en behovsprövad och högkvalificerad arbetskraftsinvandring i stället för dagens fria och enligt den här propositionen snart ännu friare. Vi har alltid förespråkat en ansvarsfull invandringspolitik. Just det här att utifrån rekrytera den typ av arbetskraft som vi inte kan skaffa fram själva inom Sveriges gränser under överskådlig tid, det har vi talat om under hela den här mandatperioden. Det tycker jag nog att Karin Granbom Ellison borde ha hunnit lägga märke till.

Men som sagt: På vad sätt förbättras möjligheten att rekrytera högkvalificerad arbetskraft av att asylsökande som får avslag i stället får konkurrera med svenska ungdomar och svenska arbetslösa på den lågkvalificerade arbetsmarknaden?

Anf. 22 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja säga så här: David Lång har haft chansen att till många av utskottets ledamöter här ställa just den frågan. Det är den frågan som de delvis har berört och som också har hanterats i betänkandet. Hela mitt anförande handlade om utländska studenter och doktorander. Det är den fråga som jag har motionerat om och på olika sätt debatterat offentligt.

Ska jag svara på en av David Långs frågor som möjligen berör just den frågan är det den om att tiden man får behålla ett permanent uppehållstillstånd nu förlängs. Den har varit ett år för att man ska kunna resa utomlands och ändå behålla det permanenta uppehållstillståndet. Nu förlängs den till två år.

För dem som är doktorander, för att återkomma till den frågan, tycker jag att det är mycket positivt. Ska man göra karriär inom universitetsvärlden är det nämligen inte ovanligt att det ställs krav på att bedriva postdoktorsutbildning utomlands. Den tar ofta runt två år, och då är det positivt att människor som har fått permanent uppehållstillstånd här i Sverige har möjlighet att komma tillbaka och fortsätta verka i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

Anf. 23 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Herr talman! För mig handlar arbetskraftsinvandring om möjligheter – möjligheter för den enskilda människan att komma hit och bygga ett bättre liv för sig själv och för sin familj men också möjligheter för landet Sverige att hitta de människor vi behöver och få en inströmning av människor med nya erfarenheter, med andra perspektiv och med andra möjligheter att berika den svenska arbetsmarknaden.

Tyvär har dock arbetskraftsinvandringen under mina år som migrationspolitisk talesperson även kommit att handla om cyniskt utnyttjande och exploatering av människor och en omfattande handel med arbetstillstånd.

Det är därför vi står här i dag. Vi har i sex år haft en lagstiftning som lett till missbruk och utnyttjande. Det är ett missbruk som regeringen och den borgerliga majoriteten många gånger förnekat, inte velat diskutera och vägrat att se trots att larmrapporterna under de här åren har varit rätt många, både från fackförbund och från regeringens egen myndighet Migrationsverket.

Herr talman! Migration har alltid förekommit. Den bidrar till länders och samhällens utveckling. Sverige ska vara ett öppet land. Vi ska vara välkommande. Vi vinner på öppenhet. Det är otroligt viktigt att vi kan vara tydliga med det från de flesta partiers sida.

Att människor flyttar dit där jobben finns är en naturlig del i en globaliserad värld. Fler kommer också att flytta till Sverige framöver. Vi står inför en stor generationsväxling och riskerar att få brist på arbetskraft. Det är bra för oss att människor söker sig till Sverige för att arbeta. Det bidrar till att fylla vårt behov av arbetskraft, och det är viktigt för den svenska tillväxten. Arbetskraftsinvandring är i grunden någonting positivt. Vi behöver invandringen till Sverige.

Men i Sverige ska inte människor utnyttjas. Vi har länge krävt att regeringen ska vidta åtgärder för att skydda utländsk arbetskraft, exempelvis bärplockarna som utnyttjats av skrupelfria arbetsgivare. Problemet har varit känt länge. I dag är det mer eller mindre fritt fram för oseriösa företag att konkurrera genom att dumpa löner och villkor.

Så får det inte gå till på den svenska arbetsmarknaden. Här ska ordning och reda gälla. Människor som jobbar här ska ha sjesta villkor oavsett om de är födda här eller om de har kommit hit för att jobba.

Det är viktigt för mig som socialdemokrat att vi inom EU inte konkurrerar med låga löner och dåliga arbetsvillkor. Vi ska ha ordning och reda på arbetsmarknaden med lika lön och villkor för lika arbete. Den fria rörligheten, som i grunden är bra, får inte användas som en ursäkt för att dumpa villkor och löner.

Svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige, och för det krävs starka parter på arbetsmarknaden. Sverige ska inte konkurrera genom försämrat

anställningsskydd och lägre löner. Det är viktigt i så många olika perspektiv.

Det är viktigt för den enskilda människan att veta på vilka villkor man kommer hit, hur tillvaron kommer att se ut här och vad man har att vänta.

Det är viktigt eftersom vi har en arbetsmarknad som bygger på modellen att vi har starka parter, att vi har ordning och reda och att vi säger att människor inte ska utnyttjas.

Det är också viktigt för företagen att inte en osund konkurrens drabbar dem som gör rätt för sig och följer de regler vi har.

Herr talman! I fredags var jag och migrationsministern inbjudna till Göteborg och Västsvenska handelskammaren för att diskutera hur vi kan få en effektivare arbetskraftsinvandring med företag som Volvo, Ericsson och Cevt. I de diskussionerna blir det, som så många gånger tidigare, tydligt vad politiken måste klara av. Vi måste klara av att både underlätta och utveckla kompetensinvandring till vårt land, samtidigt som vi säkerställer att människor inte utnyttjas och exploateras som arbetskraftsinvandrare. Klarar vi inte de delarna har vi misslyckats på det här området. Min förhoppning är att vi i bred enighet här i kammaren kan jobba för att nå målet och både underlätta den kompetensinvandring vi behöver och säkerställa att människor inte utnyttjas på vår arbetsmarknad.

Det borde finnas en bred majoritet för att säkerställa den arbetskraftsinvandring som är hållbar och är en värdemodell – ett system med såväl förhandskontroller som efterhandskontroller, effektivt informationsutbyte och kännbara sanktioner mot arbetsgivare som missbrukar detta. Men det ska också vara ett i grunden rättsligt bindande anställningserbjudande, så att man på förhand kan försäkra sig om att de utlovade arbetsvillkoren verkligen kommer att infrias och att man kan driva det vidare om så inte är fallet.

Herr talman! Såväl LO som TCO pekade redan innan reformen kom på plats år 2008 på de brister som vi i dag ser har blivit verklighet. Sedan har det ena tragiska exemplet efter det andra förmedlats i medier, och mörkertalen är stora. När det gäller det förslag från regeringen som vi i dag debatterar pekar centralorganisationerna och Migrationsverket på att de föreslagna förändringarna främst drabbar den enskilde arbetstagaren och att möjligheten att göra effektiva så kallade efterhandskontroller är begränsade.

TCO går så långt att man säger att förslaget snarare gör situationen värre än bättre. Rikspolisstyrelsen ifrågasätter om sanktionerna är tillräckligt avskräckande, och Advokatsamfundet pekar på hur bestämmelserna enkelt kommer att gå att runda, exempelvis när det gäller detta med sanktioner, som bara blir aktuella om en arbetsgivare ljuger. Om en arbetsgivare ärligt svarar att han eller hon under ett års tid har betalat ut en lön som är hälften av vad som utlovats är det enda som händer att arbetstagaren blir av med sitt arbetstillstånd. Arbetsgivaren går fri.

Kort och gott: I dag debatterar vi ett lagförslag som en rad tunga remissinstanser är kritiska till. Är detta verkligen det bästa ni kunde åstadkomma efter sex år med en reform som har tydliga brister? Varför vill ni inte ta krafttag mot den baksida som finns i dagens Sverige när det gäller arbetskraftsinvandring?

Prot. 2013/14:126
16 juni

*Åtgärder mot missbruk
av reglerna för arbets-
kraftsinvandring*

Trots att reglerna för arbetskraftsinvandring kräver att alla som kommer hit och arbetar ska behandlas lika och ha lön och arbetsvillkor som är lika bra som alla andra i yrket eller branschen kommer det även i fortsättningen att vara möjligt för arbetsgivare att utan risk utnyttja migrerade arbetstagare. Jag tycker att det är sorgligt och rent av skamligt.

Jag yrkar bifall till reservation 1.
(Applåder)

Anf. 24 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Om den proposition som vi behandlade i vår förra debatt var väldigt tydlig – vilket jag sade i mitt anförande när jag talade just om regeringens avsikter när det gäller fortsatt invandring – är väl denna proposition, *Åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring*, desto otydligare. I varje fall skulle jag vilja påstå att rubriken är aningen missvisande.

Jag börjar med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 2.

Propositionen syftar enligt regeringen till åtgärder för att upptäcka och stoppa missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring. Regeringen och Miljöpartiet har sedan tidigare gjort klart att man vill ha en helt fri invandring av lågkvalificerad arbetskraft, medan vi sverigedemokrater förespråkar en behovsprövad lösning med fokus på högkvalificerad arbetskraft.

Men propositionen lyfter ändå fram en viktig fråga: Vi måste ha en välfungerande arbetskraftsinvandring som också fungerar inom ett rätts-säkert ramverk.

Propositionen har fått en del medial uppmärksamhet. I Svenska Dagbladet den 30 april i år kunde man läsa en debattartikel skriven av både Tobias Billström och Maria Ferm. Där skrev de att regeringen och Miljöpartiet är överens om att införa kraftfulla åtgärder för att stoppa missbruk av arbetskraftsinvandringsreglerna. Då ställer vi oss frågan: Var är dessa kraftfulla åtgärder? Kan det vara så att man målar upp en bild av åtgärder som inte finns och att man egentligen inte inför särskilt många regelskärpningar över huvud taget? Det är i alla fall det intryck jag och, tror jag, många med mig får när man läser propositionen.

Tre partier har valt att följdmotionera på denna proposition, och samtliga är mer eller mindre överens om att regeringens förslag till stora delar är tomma ord. Framför allt, vilket vi uttryckligen är överens om, har regeringen helt förbisett det mest grundläggande kravet för att komma till rätta med problemen. Ett erbjudande om anställning måste göras rättsligt bindande. Så länge ingenting är bindande har inte företagen per definition något krav på sig att leva upp till de villkor som de erbjud från första början. Detta är något som riskerar att leda till lönedumping. Det är ett problem som vi bör anstränga oss för att komma till rätta med så snart som möjligt.

Vad man dock är tydligare med i propositionen är den fortsatta invandringspolitiken. Trots att syftet ska vara att komma till rätta med missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring kan inte regeringen, eller kanske Miljöpartiet, låta bli att passa på att göra det ännu lite enklare att få stanna i Sverige.

I förslaget till 7 kap. 7 § 2 står att läsa att en anställning måste ha påbörjats inom fyra månader från tillståndets första giltighetsdag. Man kan fråga sig varför.

Sverigedemokraternas inställning till arbetskraftsinvandring är helt enkelt att om man kommer hit för att arbeta ska man också arbeta. Naturligtvis måste man ta i beaktande att en del praktiska göromål behöver tas om hand på plats i Sverige före den första arbetsdagen. Men att ta steget och flytta till ett annat land för att arbeta kan väl knappast vara ett spontant infall? De allra flesta förberedelser bör ske i hemlandet, och det bör därför räcka med att en anställning ska ha påbörjats inom två veckor i stället för fyra månader.

Vidare menar regeringen att om en anställning avslutas efter det att utlänningen har fått vetskap om en pågående utredning ska den tid som måste löpa innan tillståndet upphävs vara fyra månader. Även där kan man fråga sig varför. Lika självklart som att en arbetskraftsinvandrare kan komma hit för att arbeta borde det också vara att om vederbörande inte längre arbetar kan tillståndet dras in. I det här fallet är det återigen risk för lönedumpning om de ska gå omkring och söka jobb och späda ut arbetsmarknaden ytterligare under den tid de tillåts stanna kvar.

Men om vi bortser från den fortsatta massinvandringspolitiken och fokuserar på det som är rubriken i propositionen har jag i min följdmotion lämnat ett förslag på tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med konkreta åtgärdsförslag. Detta har också efterlysts av flera remissinstanser. Näringslivets regelnämnd vill exempelvis se en mer detaljerad redogörelse för vilka uppgifter som företagen ska lämna och i vilka former. LO och TCO har lämnat konkreta förslag som syftar till att stärka arbetstagarens ställning gentemot arbetsgivaren.

De åtgärder som regeringen egentligen har vidtagit är det som finns i lagförslaget, 23 kap. 1 §, där man skriver att man "får meddela föreskrifter om skyldigheter för arbetsgivare till en utlänning som beviljats arbetstillstånd". Det innebär att man inte måste eller ska utan att man har möjlighet.

Propositionen är alltså på det stora hela ett spel för gallerierna och inte i närheten av vad rubriken indikerar. Rubriken indikerar nämligen åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring men är i praktiken en lönedumpningsproposition.

Samarbete handlar om givande och tagande. Samarbetet mellan regeringen och Miljöpartiet har resulterat i att Miljöpartiet har fått sin massinvandring och borgarna sin lönedumpning. Hoppas att ni båda är nöjda.

Anf. 25 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Dagens debatt om arbetskraftsinvandring drar upp tydliga politiska gränser och speglar en konflikt i synen på arbetslivet där borgerligheten och Miljöpartiet väljer att bevara oseriösa arbetsgivares maktposition på arbetsmarknaden.

Det är inte alla debatter i kammaren som har så tydliga ideologiska skiljelinjer som den vi ska föra i dag. Det är en debatt om arbetstagarens villkor som i slutändan handlar om huruvida vi ska acceptera att människor behandlas olika beroende på om de har permanenta uppehållstillstånd i Sverige eller om de är här med tillfälliga arbetstillstånd.

Herr talman! Den nuvarande arbetskraftsinvandringslagstiftningen kom till stånd i en överenskommelse mellan den borgerliga regeringen och Miljöpartiet. Lagstiftningen präglas tyvärr av en välkänd borgerlig strategi: att lägga alla risker och allt ansvar på arbetstagaren och underlätta för arbetsgivaren att välja och vraka bland arbetskraft och göra sig av med den när det passar.

Vi ser det i de allmänna visstidsanställningarna som Seko med rätta tar strid mot, och vi ser det i arbetskraftsinvandringen. I borgerlighetens ögon är arbetare en slit-och-släng-vara.

Herr talman! Jag träffar ofta fackliga representanter som berättar med ilska och sorg om konsekvenserna av en lagstiftning som har ett så enögt arbetsgivarperspektiv. Hotell- och Restaurangfacket berättar från sitt uppföljande migrationsprojekt att ett flertal av de undersökta arbetsgivarna bryter mot krav på avtalsenliga löner, arbetstidslagstiftning och arbetsmiljölagslagstiftning.

De berättar om arbetare från hela världen som betalat stora summor till mellanhänder för ett arbetstillstånd i vilket de utlovats kollektivavtalsenlig lön och rimliga arbetsvillkor men sedan vid ankomst till Sverige fått löner långt under miniminivå, fått bo hos arbetsgivaren och fått jobba ändlösa pass.

Facket berättar om frustrationen man känner över att inte kunna hjälpa dessa utsatta människor och att inte ha möjlighet att fullfölja ett viktigt fackligt arbete som även kan gagna den utsatta.

Så länge arbetstillståndet kopplas till en enskild arbetsgivare, som nu, och arbetstillståndet inte baseras på ett bindande arbetserbjudande är det alltid arbetstagaren som får ta konsekvenserna av oseriösa arbetsgivarregelbrott. Klagar arbetstagaren på arbetsgivaren är det arbetstagaren som får sitt tillstånd indraget, om denne inte lyckats hitta ett nytt arbete inom ett par månader. Arbetsgivaren kan dock ostraffat fortsätta utnyttja ny utomeuropeisk arbetskraft. Ibland är villkoren så vidriga att arbetaren väljer att lämna arbetsgivaren och söka ett liv som papperslös i Sverige eller övriga Europa.

Herr talman! Vi vet hur det låter från borgerligt håll. Inte sällan har vi i arbetarrörelsen anklagats för att vara protektionistisk och rent av rasistisk när vi har hävdats självklara i att all arbetskraft på svensk arbetsmarknad ska omfattas av samma rättigheter och regelverk oavsett var arbetstagaren är född. Det är en ohederlig beskrivning.

Ska vi diskutera rasism kan vi tala om vad som händer i ett samhälle när man som nu skapar en arbetsmarknad som är etniskt uppdelad mellan utomeuropeisk arbetskraft och europeisk arbetskraft.

I skuggan av borgerlighetens nya regler för arbetskraftsinvandring växer en ny arbetarklass utan rättigheter fram. Den får utstå just de vidriga arbetsförhållanden som arbetarrörelsen har kämpat för att utplåna. Den befintliga strukturella rasismen i samhället förstärks och cementeras när olika ursprung leder till olika branscher, olika arbetsvillkor och olika löner. Därför fortsätter vi i dag den kamp för rimliga villkor på arbetsmarknaden som förts genom tiderna. Vi träffar arbetarna som utnyttjas grovt av arbetsgivare.

Dagens statare är till exempel thailändska Sui som har två jobb för att få ihop en lön att leva på och som utsätts för sexuella trakasserier av arbetsgivaren men inte vågar säga ifrån eftersom hon är för rädd att för-

lora sitt arbete. Dagens statare är marockanska Yassin som diskar tolv timmar om dagen sju dagar i veckan men bara tjänar 3 000 kronor i månaden. Dagens statare är Bilal som tvingas betala halva sin magra lön för ett boende hos arbetsgivaren.

Vänsterpartiets solidaritet ligger nu som då alltid hos den som utnyttjas och fråntas rätten till en lön att leva på, bra arbetsmiljö och avtalsenliga arbetstider. Det är solidaritet. Denna solidaritet är ovillkorlig och helt oberoende av varifrån arbetskraften kommer eller vilket tillstånd som ligger i fickan. Borgerlighetens solidaritet ligger som alltid på arbetsgivarens sida.

Herr talman! Det är helt uppenbart att regeringen och Miljöpartiet mycket väl vet hur läget på arbetsmarknaden är. Även de har hört de fackligas berättelser och tagit del av den uppföljning som visar hur ofta arbetsgivare väljer att bryta mot de regler som gäller på arbetsmarknaden. Därför ligger regeringens och Miljöpartiets förslag till åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring på riksdagens bord i dag.

Frågan är om de ändringar som föreslås kommer att göra någon större skillnad för Sui, Yassin och Bilal? Svaret är tyvärr nej. Förslagen är otillräckliga. Bland annat saknas förslag om effektiva sanktioner mot arbetsgivare som missköter sig.

Detta är naturligtvis konsekvent av en regering som i alla delar skapar en parallell arbetsmarknad med sämre villkor för unga och utomeuropeisk arbetskraft. Samtidigt är det beklämmande att de nya Moderaterna så tydligt visar upp samma gamla motstånd mot allt som kan skydda och förbättra villkoren för arbetstagaren.

Ur Vänsterpartiets perspektiv är det som behöver göras för att skydda utomeuropeisk arbetskraft från att utnyttjas ganska enkelt.

För det första ska arbetsgivaren vara skyldig att bifoga ett bindande arbetserbjudande till en ansökan om arbetstillstånd. Då slipper vi situationer där arbetskraft luras hit under falska förutsättningar, och det blir möjligt för facken att agera om avtalsbrott sker.

För det andra ska seriositeten hos arbetsgivaren granskas. Risken är stor att den som inte gör rätt för sig gentemot den svenska staten inte heller gör det gentemot anställda. En vandelsprövning av arbetsgivare bör därför göras innan arbetstillstånd beviljas. Krav bör även ställas på att arbetsgivarens verksamhet ska ha pågått under viss tid.

För det tredje ska arbetstagare som träder fram och berättar om missförhållanden hos arbetsgivaren, till exempel Sui som trakasseras sexuellt, få stanna i Sverige tillståndstiden ut. Det skulle göra att arbetstagare vågar berätta om missförhållanden utan att själva straffas.

För det fjärde ska arbetsgivare som utnyttjar papperslösa göras skadeståndsskyldiga. De nuvarande sanktionerna står inte alls i proportion till de vinster som arbetsgivare kan göra genom att systematiskt utnyttja invandrad eller papperslös arbetskraft.

För det femte ska en efterkontroll göras. Arbetsgivare är redan i dag skyldiga att lämna kontrolluppgifter till Skatteverket. Genom samkörning av Skatteverkets och Migrationsverkets register bör det vara enkelt att kontrollera om arbetsgivaren har betalat in skatter och sociala avgifter motsvarande den lön som arbetstagaren blivit lovad i arbetserbjudandet eller som angetts i anställningsavtalet.

Slutligen fastställde Arbetsförmedlingen i februari 2008 riktlinjer som har som allmän utgångspunkt att det inte bör få uppstå en koncentration av arbetstillstånd till arbetsplatser där svårigheter att rekrytera arbetskraft kan misstänkas hänga samman med lönesättning, arbetsmiljö, lokala förhållanden och så vidare. Det är helt relevanta kriterier för tillståndsgivningen, inte minst mot bakgrund av den stora andel arbetstillstånd som hittills beviljats för lågavlönade och fysiskt tunga jobb.

Herr talman! De politiska skiljelinjerna i denna fråga är tydliga. Det är egentligen inte så svårt. Det ska vara lika lön för lika arbete och lika villkor oavsett ursprung. Men detta kommer gamla och nya moderater uppenbarligen att motsätta sig i alla tider.

Som del av arbetarrörelsen kommer Vänsterpartiet alltid att kämpa för lika villkor för oss alla på arbetsmarknaden – oavsett om vi är födda i Kiruna eller Kabul.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 3.

Anf. 26 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Debatten i dag står mellan två tydliga skiljelinjer i svensk politik. Vi i Alliansen och Miljöpartiet, som ser det positiva i att människor rör på sig, står mot dem som vill försvåra eller stänga gränser. Oppositionen har olika utgångspunkter, och många av deras slutsatser blir desamma.

Vi i Alliansen och Miljöpartiet ser att rörlighet är till nytta såväl för den enskilde som för stater och länder. Tack vare att fler i Sverige nu arbetar och betalar skatt har vi mer resurser till välfärden än vi någonsin haft tidigare. Men vår befolkning blir allt äldre och de som jobbar relativt färre. Vi ska naturligtvis glädjas åt att vi i Sverige är friskare och lever längre, men vi måste ta konsekvenserna av det.

Om vi vill säkra framtidens välfärd är vi helt beroende av att fler kommer till vårt land för att arbeta. Det är inte bara skattefinansierad välfärd som får mindre pengar om företagen inte kan få den arbetskraft de behöver, utan det påverkar även pensionerna.

I dag är det tre förvärvsarbetande som finansierar en icke förvärvsarbetande, men bara om några tiotal år kommer det – om man inte gör något – att vara två arbetande som ska finansiera en som inte arbetar. Den logiska slutsatsen av att färre ska försörja fler är att antingen måste skatten chockhöjas eller också måste välfärden kraftigt försämrats.

Pensionernas utveckling är helt beroende av antalet arbetade timmar. Färre som jobbar ger lägre pensioner, och fler arbetade timmar gör att det betalas ut högre pensioner.

I detta sammanhang vill jag meddela det svenska folket att den politik som framför allt Sverigedemokraterna driver – att vi som nation ska stänga våra gränser, sluta oss och dagdrömma om att allt var bättre förr – kommer att innebära kraftiga försämringar av pension, sjukvård, skola och äldreomsorg. Skulle du, David Lång, kunna ge oss en hint om hur du planerar att förklara för väljarna att du vill spela rysk roulett med den svenska välfärden?

Det är inte helt självklart att vi som land kan attrahera alla. Det är få i denna värld som vaknar och tänker: Åh, vad bra det vore om jag fick komma till det fantastiska landet Sverige och arbeta. Nej, många första-

handsval är säkert i stället USA, Australien, Tyskland, Frankrike och England. Därför var det viktigt att vi fick denna lagstiftning på plats och att den är liberal – detta för att tydligt markera vad Sverige är för ett land. Det är ett land du har möjlighet att komma till och arbeta i under sjysta förhållanden.

Det är helt avgörande för vår framtid att vi blir fler, inte färre, som jobbar. Det är därför viktigt att vi följer upp lagstiftningen så att den blir ännu bättre. Det är dock bekymmersamt att man på vänsterkanten har en helt annan syn. I stället för att förbättra nuvarande lagstiftning vill man göra det svårare att komma hit och jobba. Så bygger vi inte Sverige starkt i framtiden.

Att öppna upp för arbetskraftsinvandring har på många sätt varit bra och en för framtiden nödvändig reform. Men vi vet att det förekommer missbruk av reglerna. Jag vill betona att detta är fullständigt oacceptabelt. För oss är det av största vikt att arbetet sker på sjysta villkor. Ingen får utnyttjas på svensk arbetsmarknad.

Regeringen har i de senaste regleringsbrevens uppdragit åt Migrationsverket att skärpa kontrollerna. Detta har med stor sannolikhet förbättrat situationen. Migrationsverket har ringat in vissa branscher där man gör extra kontroller. Det gäller även nystartade företag, där verket nu är mer noggrant vid tillståndsgivningen.

Kontrollerna har dock tyngdpunkten vid tillståndsgivningen, inte under pågående tillståndstid. De förslag som ligger på riksdagens bord ökar Migrationsverkets möjligheter till effektiva kontroller under löpande tillståndstid.

Det finns möjlighet att återkalla ett tillstånd om förutsättningarna inte är uppfyllda. Det är nödvändigt för trovärdigheten i systemet. De som bryter mot reglerna ska veta att de inte kan behålla sitt tillstånd.

Som jag sade tidigare ligger tyngdpunkten i Migrationsverkets kontroller på beslutens beredningsfas. Nu införs en laglig rätt för Migrationsverket att utföra efterkontroller, alltså en möjlighet att följa upp de premisser som låg till grund för beslutet. För att sådan efterkontroll ska kunna utföras införs även en straffsanktionerad uppgiftsskyldighet för arbetsgivarna.

Ofta blir arbetsgivarna de onda i debatterna. Men jag ska tala om för kammaren och svenska folket att de flesta arbetsgivare faktiskt är goda. Därför är det viktigt att efterkontroller utformas på ett sådant sätt att det inte blir en onödig belastning på dem som sköter sig. Det skulle annars kunna få till följd att de inte bryr sig om att anställa någon.

För att stärka arbetstagarens ställning och trygghet kommer omställningstiden, alltså den tid personen har möjlighet att söka nytt jobb, att utökas från tre till fyra månader. Detta är viktigt, för man saknar kanske de nätverk som vi som är födda och har bott länge i Sverige har. Då kan den månaden vara avgörande för om man får ett jobb eller inte.

Kunskap är makt. Därför har Migrationsverket fått i uppdrag att ge information och att ta fram och tillhandahålla material för att utlänningar bättre ska veta vilka rättigheter och skyldigheter man har när man arbetar i Sverige.

Avslutningsvis vill jag betona vår positiva syn på människors rörlighet och möjlighet att komma till vårt land för att arbeta. Vi behöver fler som jobbar här om vi ska ha råd med en välfärd värd namnet. Vi vet

också att arbetsmarknaden är dynamisk. När fler arbetar växer kakan, och jobben blir fler.

Jag är dock lite bekymrad över arbetarrörelsen och fackföreningsrörelsen som jag tycker strävar åt fel håll och vill göra det svårare för människor att komma hit. I mina ögon är det en protektionistisk inställning som inte gynnar vårt land.

Det skulle vara intressant att få höra Fredrik Lundh Sammelis reflexioner över de medieuppgifter som nu florerar om att Byggnads diskriminerar utländsk arbetskraft. I svaren till Migrationsverket har man krävt högre lön än dem som redan är anställda i Sverige har.

Anf. 27 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! Återigen tog Mikael Cederbratt i så att han nästan sprack. Han anklagar Sverigedemokraterna för att vilja stänga gränser, isolera oss och allt möjligt annat – och inte vilja ta hit högkvalificerad arbetskraft. Har Mikael Cederbratt inte lyssnat på vad jag har sagt i de senaste debatterna gällande just högkvalificerad arbetskraft?

Mikael Cederbratt menar också att Sverigedemokraterna spelar rysk roulett med välfärden. Invandrare är såvitt vi vet överrepresenterade i nyttjandet av välfärden i Sverige. Ni har infört regler om att papperslösa ska få i princip gratis sjukvård och mediciner samtidigt som svenskar får betala betydligt mer.

Borde inte regeringen ha författat en proposition där innehållet motsvarar rubriksättningen Åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring? Jag undrar vilka dessa åtgärder är. Jag har knappt kunnat hitta några i propositionen, så jag skulle vilja att Mikael Cederbratt passar på att redogöra för det.

Anf. 28 MIKAEL CEDERBRATT (M) replik:

Herr talman! Jag har lyssnat noga under en längre tid på Sverigedemokraterna och David Lång i frågan om migration. Min slutsats är att ni vill stänga gränser. Jag hoppas att jag har missförstått, men jag tror inte att jag har gjort det.

David Lång vet väl att pensionernas utveckling styrs av antalet arbetade timmar. Tittar vi på den demografi som vi ser framför oss ser vi att det kommer att bli färre som får försörja fler. Då blir det antingen en rejäl skatthöjning eller sämre välfärd. Ser inte David Lång de kopplingarna blir jag rädd.

När vi diskuterar de olika förslagen i den här debatten ska man vara medveten om att det inte bara är den här lagen som styr hur man har kontroll på arbetsmarknaden. Det finns arbetsmiljölagar, och vi fick exempel från talarstolen tidigare på brott mot rättegångsbalken. Man får se allt sammantaget för att göra en bedömning av detta.

Vi menar att med de förändrade arbetssätt Migrationsverket redan har börjat med har en hel del blivit bättre, och vi tror att om vi också lägger på det här halstret kommer det att bli ännu bättre. Vi tror att detta kommer att göra det betydligt mycket bättre. Vi är helt emot att människor utnyttjas på svensk arbetsmarknad.

Anf. 29 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! Det verkar som om Mikael Cederbratt inte har lyssnat tillräckligt noga. Vi har ju pratat om att minska asyl- och anhöriginvandringen till ungefär samma nivå som Finland, och de har inte stängda gränser. Jag har passerat deras gräns flera gånger, och det tror jag säkert att Mikael Cederbratt också får göra.

Man ska se det hela sammantaget. Jag tyckte inte att jag fick något direkt svar på vilka åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring som finns i propositionen, utan Mikael Cederbratt verkar tycka att om vi antar den här propositionen är det en av många propositioner som leder till något slags förbättrat utbyte – jag tyckte inte att jag hörde något konkret där heller.

Vad jag däremot identifierade i propositionen var olika åtgärder som riskerar att leda till lönedumpning, bland annat att företagen inte behöver leva upp till de avtal som de utlovar från början och även att man ska låta folk stanna kvar i fyra månader i stället för, som vi föreslår, två veckor efter att en anställning är avslutad och man därmed egentligen borde bli av med tillståndet.

Det är åtgärder som vi föreslår som skulle minska lönedumpningen. Men Moderaterna, borgarna, Mikael Cederbratts parti, verkar för en utökad lönedumpning. Eller ser inte Mikael Cederbratt den risken över huvud taget?

Anf. 30 MIKAEL CEDERBRATT (M) replik:

Herr talman! Jag ska nämna två saker. Det ena är att när man tittar på om det har skett någon lönedumpning på svensk arbetsmarknad är svaret nej. Har David Lång missat det? Det är 0,4 procent av dem som arbetar i Sverige som arbetar enligt den här lagen. Jag tror att det är 4 000–4 500 i LO-yrkena. Både OECD och även, tror jag, en utredare på LO säger att det inte förekommer någon lönedumpning, men du bygger din politik på det. Det är märkligt.

Det andra är diskussionen om att vi behöver välutbildad arbetskraft. Jag var i Dals-Ed i Dalsland, om du vet var det ligger. Där finns ett skogsföretag som sedan ett par år har utländsk arbetskraft, eftersom det inte finns några svenskar som vill utföra det hårda jobbet att gallra i skogen.

Vi behöver både och, David Lång.

Anf. 31 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Miljöpartiet arbetar för att det ska vara lätt att komma till Sverige. Människor kommer alltid att röra på sig av olika anledningar. Några åker utomlands för att studera, andra för att arbeta. Vissa flyttar tillbaka, andra gör det inte. Ofta är flytten inte frivillig utan påtvingad på grund av krig, konflikt, förföljelse, naturkatastrof eller andra situationer som gör det omöjligt för människor att bo kvar i sina hem.

Miljöpartiet värnar den svenska öppenheten mot omvärlden. Vi gröna ser migration som något positivt och som något fullständigt naturligt. Den svenska öppenheten skapar möjligheter för vissa att få en fristad undan förtryck och ger en möjlighet för andra att förverkliga sina drömmar. Samtidigt ger öppenheten Sverige nödvändiga förutsättningar att utvecklas som välfärds- och kunskapsnation.

År 2008 trädde nuvarande regler för arbetskraftsinvandring i kraft, efter en överenskommelse mellan Miljöpartiet och regeringen. Genom de reglerna infördes ett effektivare och mer flexibelt system för arbetskraftsinvandring, och människor från länder utanför Europa gavs möjligheter att arbeta i Sverige, under förutsättning att villkoren var lika goda som för andra arbetstagare. Arbetsmarknadsprövningen – som i praktiken hade gjort att fackförbunden hade haft veto och kunnat stoppa arbetskraftsinvandring de inte ansåg behövdes – togs bort.

I Miljöpartiet är vi stolta över att ha bidragit till de mest liberala reglerna för arbetskraftsinvandring bland OECD-länderna. Arbetskraftsinvandring är en del av migrationspolitiken, och vi kommer alltid att verka för ökad öppenhet över gränser, oavsett om det handlar om asylsökande, studerande eller arbetstagare.

Förra året gjorde OECD en genomgång av Sveriges arbetskraftsinvandringssystem. Det är positivt att man i OECD:s utvärdering konstaterade att lagstiftningen i huvudsak fungerar bra.

Samtidigt vet vi att det existerar utnyttjande av människor på arbetsmarknaden. Vi har tagit del av fruktansvärda vittnesmål om människohandel, svältlöner och över huvud taget att människor har utnyttjats av oseriösa och kriminella arbetsgivare. Det är något som aldrig är acceptabelt – det spelar ingen roll om det handlar om ungdomar, arbetskraftsinvandrare eller papperslösa.

Klart är att systemet måste förändras, kontrollerna av arbetsgivarna förbättras och luckorna i lagstiftningen täppas till för att förhindra att människor utnyttjas. Allt missbruk måste stävjas. Det är aldrig acceptabelt att en människas utsatthet utnyttjas.

Att återinföra någon form av arbetsmarknadsprövning eller, som vissa brukar kalla det, att ge arbetsmarknadens parter större inflytande över vilka som kommer, skulle dock inte lösa situationen med att människor utnyttjas utan endast försvåra för människor att komma till Sverige. Det är helt fel väg att gå. Det är oerhört viktigt att fortsätta stå upp för öppenhet.

Lösningen är alltså inte att riva upp reformen från 2008 när man märker att människor utnyttjas. Lösningen är inte att försvåra för människor att komma till Sverige och arbeta. I stället tar vi nu några viktiga steg för att utveckla reformen i syfte att förhindra missbruk och utnyttjande och stärka arbetskraftsinvandrandes rättigheter.

Nu införs efterkontroller, en straffsanktionerad uppgiftsskyldighet för arbetsgivare avseende anställningsvillkor, kompletterande återkallelsebestämmelser samt ökat skydd av arbetskraftsinvandrande genom en utökad omställningsperiod och bättre kunskaper om deras rättigheter. Dessutom har en särskild utredare fått i uppdrag att se över bland annat möjligheten till direktåtkomst för Migrationsverket till vissa myndigheters register, som Skatteverkets.

Migrationsverket ska nu kontrollera att det aktuella arbetet har påbörjats inom rimlig tid och att villkoren för arbetstillståndet är uppfyllda inte bara vid tillståndsprövningen utan också under löpande tillståndstid, alltså i efterhand. Kontrollerna ska vara systematiska och återkommande och både riktas till riskbranscher och ske genom stickprov. Migrationsverket ska genomskåda upplägg som syftar till att kringgå kraven på skäliga anställningsvillkor. Sådana efterkontroller får också betydelse för

möjligheten att återkalla tillstånd och vidta sanktioner mot arbetsgivare som missbrukar systemet.

Arbetsgivare kan i sin tur bli föremål för utökade kontroller genom att en straffsanktionerad uppgiftsskyldighet införs. På begäran ska arbetsgivare lämna uppgifter om anställningsvillkor till Migrationsverket. En arbetsgivare som lämnar en osann uppgift gör sig skyldig till brott och kan dömas till böter eller fängelse.

För att komma åt dem som kringgår de lagar och regler som reglerar arbetskraftsinvandringen kompletterar vi också lagstiftningen med bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd som beviljats för erbjudande om arbete, om förutsättningarna för arbetstillståndet, av något annat skäl än att anställningen har upphört, inte längre är uppfyllda eller om det arbete som arbetstillståndet har beviljats för inte har påbörjats inom rimlig tid. Det har nämligen framkommit i domar i migrationsmål att det finns svårigheter för Migrationsverket att inom ramen för nuvarande återkallelsebestämmelser komma till rätta med fall där det uppdragats att reglerna för arbetskraftsinvandring kringgåts eller använts på ett sätt som inte är avsett.

Arbetstagare ges också ett utökat skydd genom en förlängd omställningsperiod och bättre information om sina rättigheter. En utlänning som säger upp sig eller blir uppsagd under Migrationsverkets utredning om eventuell återkallelse ska få en extra månad på sig, det vill säga totalt fyra månader i stället för tre som i dag, att söka ny anställning och nytt tillstånd.

I samband med ansökan och beslut kommer arbetstagaren att informeras av Migrationsverket om bland annat de krav som ställs på skäliga anställningsvillkor, möjligheten till en omställning, rätten till inestående ersättning och rätten att vara med i en arbetstagarorganisation. Åtgärderna måste vara kännbara och effektiva för arbetsgivaren samtidigt som syftet med arbetskraftsinvandringsreformen värnas, alltså att Sverige ska vara ett öppet samhälle där människor från andra länder är välkomna och har möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden. Reglerna för arbetskraftsinvandring är utformade på ett sätt som syftar till att underlätta för arbetskraftsinvandring till Sverige. Då är det också viktigt att motverka missbruk av reglerna och utnyttjande av utländsk arbetskraft, vilket vi tar steg mot i dag.

Miljöpartiet kommer alltid att arbeta för att stärka migranternas rättigheter och aldrig försvåra för människor att komma till Sverige. Vi är övertygade om att öppenheten är nyckeln till att kunna möta många av de största framtidsutmaningarna. Ett samhälle som sluter sig mot omvärlden stagnerar också i utveckling. För att klara av de samhällsutmaningar vi står inför behöver vi värna och utveckla våra öppna samhällen. Därför vore det klädsamt om vi kunde få sluta se politiska uttalanden som utmålningar som ett problem att människor kommer hit och arbetar. Det är inte problemet. Problemet är ifall de utnyttjas av oseriösa och kriminella arbetsgivare.

(Applåder)

Anf. 32 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Nej, problemet är inte att människor kommer hit. Problemet är att de utnyttjas av oseriösa arbetsgivare.

*Åtgärder mot missbruk
av reglerna för arbetskraftsinvandring*

Det är för oss fullständigt oväsentligt varifrån människor kommer. Det enda väsentliga är att alla människor som är på svensk arbetsmarknad faktiskt har lika villkor och lika lön för sitt arbete och att de har möjlighet att säga till om de trakasseras sexuellt. Att kvinnor trakasseras sexuellt är någonting som vi ser är mycket vanligt bland utlandsfödda kvinnor, bland annat inom stadsområdet. Det har gjorts ganska bra forskning om det.

Kritik mot den lagstiftning som skapar slavliknande villkor är inte kritik mot arbetskraftsinvandring, utan det är kritik mot att vi har olika villkor.

Jag vet att Maria Ferm träffar många människor och är mån om att träffa just människor som berörs av den lagstiftning som vi diskuterar. Det uppskattar jag mycket. Men vad är ditt svar exempelvis till Sui som inte vågar berätta om det som hon utsätts för dagligen, eller till den person som tvingas jobba tolv timmar om dagen och inte vågar säga till om dessa förhållanden? Fyra månader kommer nämligen inte att räcka för att hitta ett nytt arbete när man är skyldig hundratusentals kronor i hemlandet. Vad är ditt svar till dessa människor, Maria?

Anf. 33 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är jätte viktigt att debatten faktiskt handlar om hur vi kan stärka människors rättigheter. Där kan vi ha olika förslag. Jag vet att Vänsterpartiet har ett antal olika förslag. Vi har genom samarbetet med regeringen och genom att vi nu går vidare med denna proposition ett antal olika förslag som kommer att göra situationen bättre och faktiskt stärka arbetskraftsinvandrandes rättigheter.

Det var egentligen inte främst Vänsterpartiet som jag kritiserade i mitt anförande – jag ser till exempel att det i er reservation inte står någonting om att återinföra till exempel arbetsmarknadsprövning – utan snarare andra partier som har talat om att svenska jobb i första hand ska gå till svenskarna och så vidare.

Jag tycker att det är viktigt att diskutera hur man kan stärka arbetskraftsinvandrandes oberoende på olika sätt och är positiv till att över huvud taget diskutera fler förslag som stärker migranternas rättigheter. Där tror jag att man kan göra mycket och göra situationen bättre än den är i dag.

En månad extra när det gäller en omställningsperiod är någonting som jag tycker är ett viktigt steg framåt. Samtidigt tror jag att man skulle behöva längre tid. Jag hade gärna sett att det var en omställningsperiod på sex månader eller ännu mer, som jag vet att ni föreslår när det handlar om att få stanna tillståndstiden ut.

Men det som oroar mig är just det som ofta återkommer och som handlar om att människor faktiskt ses som problemet, alltså att människor kommer hit och arbetar, och att åtgärderna snarare fokuserar på att hålla människor borta. När det gäller spårbyte handlar åtgärderna inte om att försöka stärka människors rättigheter och förhindra att människor utnyttjas, utan man tar själva risken att personerna eventuellt skulle kunna utnyttjas av arbetsgivare till intäkt för att det då är bättre att dessa människor avvisas till sina hemländer trots att de bor och arbetar i Sverige och är etablerade här. Det tycker jag är fel syn helt enkelt.

Anf. 34 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Över hundra års facklig kamp har handlat om att jämna ut maktobalans. Det handlar nämligen om makt. Det handlar om arbetstagares möjligheter att leva på sin lön och att behandlas som en människa.

Det som har hänt när det gäller hundra års facklig kamp är att det i och med denna arbetskraftslagstiftning, invandringslagstiftningen, inte längre finns någon balans. Det finns en grupp människor som inte har lika rättigheter och lika villkor på arbetsmarknaden. Det är otroligt allvarligt. Det betyder någonting för den enskilde, för att man inte kan komma undan sexuella trakasserier, orimliga arbetstider och arbetsmiljöer som är fullständigt vidriga. Men det betyder också någonting för alla oss andra på arbetsmarknaden för att man plötsligt bekräftar och cementerar den strukturella rasism som redan finns i Sverige – att vissa människor inte är lika mycket värda som andra för att de är födda någon annanstans, har en annan hudfärg eller har ett annat tillstånd i fickan. Vi kan inte ha det så. Det är därför som det är helt avgörande att människor faktiskt får en möjlighet, ett bindande arbetserbjudande, som gör att de kan få tillgång till de fackliga rättigheter och den makt som vi andra har på arbetsmarknaden. Det är det som vi ber er om, och det är det som ni måste inse. Detta är nämligen en fråga om makt och inte om att skruva på små små saker.

Anf. 35 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Jag har stor respekt för att vi ska ha en diskussion som handlar om att se hur vi kan stärka arbetstagares rättigheter över huvud taget. Det som jag tycker är det stora problemet i denna diskussion är att det inte är det som har varit i fokus. Även om det har varit inlindat i tal om sjysta villkor och så vidare har åtgärderna fokuserat på att förhindra människor från att komma till Sverige. När det gäller spårbyte, som vi tog upp i den senaste debatten, handlar det om att man tar just risken att någon kommer att utnyttjas i framtiden till intäkt för att de ska avvisas från Sverige. På samma sätt är det när det gäller arbetskraftsinvandringen, alltså att man tar möjligheten att någon eventuellt skulle utnyttjas till intäkt för att de inte ska få komma över huvud taget. Det är sådana resonemang som jag tycker är mycket problematiska.

När man diskuterar migrationsfrågor över huvud taget och människor i sig görs till problem snarare än situationen eller att de utnyttjas tror jag är en mycket farlig väg att gå eller en farlig utgångspunkt för en migrationspolitisk diskussion. Jag tycker att det är någonting som vi faktiskt borde komma bort från och lägga bakom oss i Sverige. Då kan vi i större utsträckning fokusera på vilka åtgärder som behövs. Vilket är det mest effektiva sättet att stärka människors rättigheter? Handlar det om en förlängd omställningsperiod eller om att kunna ha olika arbetsgivare eller kunna byta arbetsgivare? Det finns många intressanta saker som man skulle kunna diskutera. Men tyvärr blir det svårt när människor i debatten utmålas som problem.

Anf. 36 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP):

Herr talman! Som jag berättade för er tidigare var jag utomlands första gången när jag var tio år. Anledningen var att min pappa hade

svårt att få jobb i Sverige. I hans bransch fanns det inte så mycket arbete, och han hade börjat snegla på om han kunde jobba i något annat land.

Han fick erbjudande om jobb i Tyskland. Vi var inte med i EU då, så det var betydligt krångligare att få jobba i ett annat europeiskt land. Han kunde inte språket – han kunde fem ord när han åkte dit: eins, zwei, drei och danke schön. I dag talar han tyska flytande, men det är en annan historia. Språket var ett bekymmer, och han visste egentligen inte vilka villkor som gällde för det jobb han hade blivit erbjuden. Han kunde nämligen inte läsa språket.

Han kom dock till en seriös arbetsgivare, och precis som Mikael Cederbratt sade tidigare är de flesta arbetsgivare seriösa. Om min pappa hade upptäckt att anställningsvillkoren inte var okej hade det dock berott bland annat på att han inte behärskade språket och inte visste vilka lagar och regler som gällde i landet.

Därför tycker jag att det är positivt att vi nu föreslår att Migrationsverket i samarbete med Utrikesdepartementet ska få i uppgift att ta fram informationsmaterial som ska ges till dem som är intresserade av att jobba i vårt land. Det är för att de ska ha möjlighet att ta del av information om regler och vad som gäller och så att de ska veta hur man går till väga för att jobba i Sverige.

Om de trots detta skulle komma till en arbetsplats som inte uppfyller de krav man har rätt att ställa på sin anställning finns möjligheten att söka ett annat arbete. I dag har man tre månader på sig att söka ett nytt arbete, men vi föreslår nu att det ska förlängas till fyra. Det är för att stärka den enskilda individens möjlighet att söka ett nytt arbete om arbetsgivaren inte har levt upp till kraven.

För oss i Folkpartiet är det viktigt att vi fortsätter att ha en öppen arbetsmarknad dit alla har möjlighet att komma och jobba om de så önskar. Det är dock också viktigt att det ställs krav på arbetsgivaren att följa de regler och avtal de är skyldiga att leva upp till. Den enskilda individen ska inte utnyttjas av arbetsgivare som inte lever upp till detta. Jag och Folkpartiet välkomnar de liggande förslagen, som kommer att skydda individen på ett bättre sätt än tidigare.

Därmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 37 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Herr talman! Jag sade det i mitt anförande tidigare, och jag säger det igen: Sverige ska vara ett öppet och välkomnande land dit människor är välkomna att komma och jobba.

Problemet är reglerna. Problemet är att vi har en lagstiftning som möjliggör ett cyniskt utnyttjande av människor, och dagens lagförslag med åtgärder mot missbruket är inte tillräckligt. Vi kan inte acceptera det här. Vi tolererar inte att människor har sämre lön, sämre villkor och tvingas konkurrera – många gånger också med sämre hälsa, och i värsta fall med livet som insats. Det är inte okej att oseriösa företag som inte betalar avtalsenliga löner har fördelen att utöva illojal konkurrens.

När jag hörde Emma i talarstolen tänkte jag att Folkpartiet tidigare har varit ett parti som har stått upp för människor som har det tufft. Det har varit ett parti som inte bara stod på arbetsgivarens sida. Nuförtiden är

man dock besatt av sänkta ingångslöner, ändrade turordningsförhållanden och nu senast även en inskränkning av strejkrätten. Vad hände med Folkpartiet, Emma?

Anf. 38 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik:

Herr talman! Jag tror att jag fick ned nästan ordagrant hur du började ditt anförande, Fredrik Lundh Sammeli. Jag tror att du sade: Vi accepterar inte ett cyniskt utnyttjande och exploatering av människor. Jag instämmer i det. Vi i Folkpartiet accepterar inte heller det. Vi måste se till att man har samma villkor och att man får komma hit och få den lön man har rätt till och som andra har.

Nu ställde du en fråga om andra saker, som jag känner egentligen är lite utanför det här området. Jag ska dock svara kort på den. Jag tror att det är viktigt att vi får in så många som möjligt på arbetsmarknaden. För oss är ett sätt att sänka ingångslönerna för ungdomarna så att de får en lägre tröskel in på arbetsmarknaden, får arbetslivserfarenhet och på så sätt kan söka sig vidare. Då kan de söka andra jobb och sedan höja sin lön.

Anf. 39 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Herr talman! Du och dina liberala kamrater, Emma, har lyckats lika illa med att skapa ordning och reda på arbetsmarknaden som inom skolan. Det kan inte vara ett mål att få in människor på arbetsmarknaden till vilka villkor som helst. Om du delar bilden att människor inte ska cyniskt utnyttjas förvånar det mig att ni ändå står upp för en lagstiftning och ett paket av åtgärder som väldigt många pekar på är tandlöst. Det lägger i efterhand fokus på men säkerställer inte att det från början är bra villkor.

Vi är tydliga: Svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige, och arbetskraftsinvandring får aldrig användas för att utnyttja och exploatera människor. Oavsett om man är född här eller kommer hit ska man ha sjysta villkor. Det borde vara en självklarhet, och jag hoppas att Folkpartiet kan vara tydliga med det. Jag vill då bara fråga om du kan förklara varför det är så svårt att säga att den lön en arbetsgivare förbinder sig att betala också ska vara den lön arbetstagaren får i sitt lönekuvert. Varför driver ni inte frågan om rättsligt bindande anställningserbjudanden?

Anf. 40 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik:

Herr talman! Vi håller fullständigt med om att vi inte ska utnyttja individer och att man ska få en skälig lön. Vad vi måste titta på är dock balansgången när det gäller att få människor att komma hit och jobba. Det finns – tack och lov – människor som vill komma till Sverige och jobba. Det måste finnas ett fungerande regelsystem för att ta hit dem, ett system som gör att de känner att de får bra arbetsvillkor.

Det får dock *inte* vara så krångligt att ansöka om att få komma hit att det drar ut på tiden och slutar med att man tappar det jobberbjudande man hade från början. Den balansgången är inte enkel, och där måste vi pröva oss fram. Jag tror att vi håller på att komma rätt i den frågan nu.

Prot. 2013/14:126
16 juni

*Åtgärder mot missbruk
av reglerna för arbets-
kraftsinvandring*

Anf. 41 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Inom alla delar av samhället förekommer oseriösa personer som inte drar sig för att lura andra och bryta mot lagar och regler. Den som kommer från ett annat land kan vara särskilt utsatt. Man kan inte språket och känner inte till gällande regler. Därför behövs förstärkningar i regelverket om arbetskraftsinvandringen så att risken för missbruk minimeras.

Det är värt att nämna att den allra största delen av arbetskraftsinvandringen fungerar mycket väl. Den största grupp av dem som kommer till Sverige som arbetskraftsinvandrare är dataspecialister, ungefär 30 procent. Och nu, när vi skriver juni 2014, är antalet giltiga arbetstillstånd ungefär 20 000. Det är en försvinnande liten del av arbetsmarknaden – 0,4 procent, hörde jag tidigare i ett anförande av Mikael Cederbratt.

Att se arbetskraftsinvandringen som ett hot mot den svenska modellen är onödigt och fel. Än mer fel är att helt vilja stänga dörren för arbetskraftsinvandring, antingen direkt genom lagstiftning eller indirekt genom vad man kallar för arbetsmarknadsprövning eller fackligt veto.

Det är lite lustigt att samma människor som ondgör sig över att folk kommer till Sverige för att leva på bidrag ofta ondgör sig över att folk kommer till Sverige och tar våra jobb. Jag kan förstå resonemanget om ordning och reda på arbetsmarknaden, men ibland används frasen för att beskriva en ordning som i praktiken innebär stängda gränser för den som önskar komma till Sverige för att jobba. Då håller man ut barnet med badvattnet.

Ett ord som förekommer i den här debatten är lönedumpning, och det låter väldigt otäckt. Men faktum är att LO:s egen expert, Thord Ingesson, hävdar i en artikel i Dagens Industri från den 3 mars att det inte finns någon lönedumpande effekt av den svenska arbetskraftsinvandringen i dag.

Herr talman! Vissa är emot arbetskraftsinvandring mot bakgrund av att det redan finns arbetslösa i Sverige. Det är ett begripligt resonemang, även om jag som centerpartist och liberal har starka principiella invändningar emot det. Att två människor som bestämmer sig för att göra ett jobb tillsammans hindras från det bara mot bakgrund av var en av dem är född är fel och orättvist. Det är också ett hot mot tillväxten och ekonomin.

Det är även ett resonemang som bygger på en förenkling och faktiskt en felaktig bild av hur arbetsmarknaden fungerar. Antalet jobb är inte givet eller konstant. Ett jobb uppstår när en säljare och en köpare möts på en marknad. Vore mängden arbeten konstant skulle de ta slut när vi blir fler i Sverige, men så är lyckligtvis inte fallet. År 1970 var antalet jobb i Sverige 3,6 miljoner och 2012 nästan 4,7 miljoner. Den som inte köper mitt resonemang om att det är ett dynamiskt system när det gäller antal arbetstillfällen som finns i Sverige måste ge en förklaring till vad den dryga miljonen arbeten kom ifrån under den här perioden.

Tvärtom leder jobb till jobb. Att fler jobbar i Sverige innebär att mer resurser skapas. Resurserna kan användas till konsumtion och investeringar, vilket skapar en grogrund för ännu fler jobb. Även om jag själv gärna skulle se att skatterna var lägre tillför alla jobb även mer skatteintäkter för stat och kommun, vilket i sin tur bidrar till fler jobb, mer väl-

färd och allt som vi behöver gemensamma resurser till, alltifrån förskolor till Försvarsmaktens personal och materiel.

Det är oerhört viktigt att vi har ett rimligt, rättssäkert och effektivt system för att arbetskraftsinvandringen ska fungera, ett system som inte blir så krångligt att företagen inte ids höja blicken bortom rikets gränser.

Regeringen har presenterat ett förslag som väger samman ingångsvärden på ett balanserat sätt.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

(Applåder)

Anf. 42 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! Det var väl bra att också Johan Hedin tog upp det som jag sade om lönedumpning, eftersom det verkar ha förekommit lite missstånd om det även bland tidigare talare.

När man kontrollerar den lönedumpande effekten på det sätt som LO förmodligen gör, det vill säga tittar på de kollektivavtalsenliga anställningsavtal som tecknats, är det mycket möjligt att den inte har minskat nämnvärt. Därmed kan vi dra slutsatsen att det inte finns någon lönedumpande effekt. Men faktum är, och det är jag inte ensam om att ha hängt upp mig på i just den här propositionen, att regeringen inte lägger fram något förslag om att anställningsavtal ska vara bindande när man rekryterar personal. Det innebär att när personal har accepterat ett visst löfte och sedan får något som är betydligt sämre när de väl kommer hit är det en form av lurendrejeri och utnyttjande, och det är också lönedumpning. Anställda som inte får kollektivavtalsenliga anställningsavtal, de som jobbar lite mer i det fördolda och jobbar svart, dumpar också lönerna, för de tar jobb från svensk arbetskraft.

Jag kan börja med att ställa frågan om Johan Hedin har reflekterat över huvud taget över de negativa konsekvenserna av en illegal arbetsmarknad och den här typen av löftesbrott och att det också är lönedumpande.

Anf. 43 JOHAN HEDIN (C) replik:

Herr talman! Jag börjar med den sista frågan.

Utän tvivel måste ett system för en reguljär arbetskraftsinvandring stävja alla tendenser till illegalt arbete. Att man kan arbeta lagligt borde övertrumfa alla incitament för att arbeta illegalt, med de stora fördelar som det innebär att kunna arbeta lagligt. Dels behöver man inte vara rädd för polis och för övriga krafter som hotar, dels kan man engagera sig fackligt, om man är lagd åt det hållet.

När man hör David Lång diskutera om de här frågorna känns det nästan som att det skulle vara ett självändamål att vi skulle vara så få som möjligt i Sverige. Då vill jag ställa frågan: Finns det någon politik från David Långs och Sverigedemokraternas sida för att påskynda något slags utflyttning från Sverige av människor som bor här?

Anf. 44 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! Jag blev nästan lite överrumplad. Om vi har någon politik för att påskynda utflyttning från Sverige? Nej, inte såvitt jag känner till. Jag kanske kan få frågan vidare förtydligad om det skulle vara så att jag missuppfattade någonting.

Jag tyckte mig ana att Johan Hedin har en viss förståelse för att en ökad svart arbetsmarknad får en lönedumpande effekt. Han verkade också vara väldigt ivrig med att man ska stävja alla tendenser till illegalt arbete.

Sverigedemokraterna har levererat en del åtgärdsförslag där vi fokuserat just på behovet av högkvalificerad arbetskraft som vi inte kan tillgodose inom Sveriges gränser inom överskådlig tid. Men vi tycker att vi kanske ska vara lite mindre heta på gröten när det gäller masstillströmningen av lågkvalificerad arbetskraft som konkurrerar med de 430 000 arbetslösa vi redan har och framför allt med ungdomar.

Jag fick inget svar i det förra replikskiftet som jag var inblandad i angående själva propositionen, som ju ska handla om åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring. Men det finns just inga sådana förslag i propositionen, utan det handlar mest om att göra det ännu lättare för den invandrade arbetskraften att konkurrera med den inhemska. Johan Hedin kanske kan redogöra för vad det är för åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring som vi egentligen ska anta här.

Anf. 45 JOHAN HEDIN (C) replik:

Herr talman! Jag tror, med förlov sagt, att det är överdrivet att kalla arbetskraftsinvandringen för ett hot mot den svenska modellen när det är en så liten del av den svenska arbetskåren som är arbetskraftsinvandrare. Jag skulle se att det var många, många fler. Det ligger nu på under 0,4 procent. I Stockholm är det något fler, ungefär 1 procent.

När det gäller de åtgärder som föreslås rekommenderar jag noggrann läsning av propositionen och utskottets betänkande.

I övrigt har jag en reflektion till som jag gärna vill kasta ut och ställa som en fråga till David Lång.

Jag läste en artikel för inte så länge sedan om en så kallad arbetskraftsinvandrare som nu riskerar att förlora sitt uppehållstillstånd i Sverige för att hans fackförbund, Byggnads, tyckte att han hade för låg lön, 30 000 kronor. Är 30 000 kronor i månaden en så pass låg lön att han måste skyddas genom att bli utkastad från Sverige?

Anf. 46 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Betänkandets förslag om åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring är både relevanta och viktiga. Några av förslagen är ett informationsmaterial för den som tänker sig att komma hit för att arbeta, en förlängd omställningsperiod för arbetstagaren, att arbetsgivarna i förväg ska kunna visa att de har förmåga att betala lönen och ett uttryckligt verktyg för Migrationsverket att följa upp beviljade arbetstillstånd. Alla de utökade möjligheterna ges för att komma till rätta med det fusk och utnyttjande som faktiskt förekommer. Det ska inte finnas någon tolerans för att människor utnyttjas.

Vi ska inte måla upp en bild av att alla arbetsgivare som vill anställa en person från ett annat land är potentiella fuskare, bedragare och människoutnyttjare. Den bilden är inte sann. Vi ska inte heller måla upp arbetskraftsinvandrare som personer som kommer hit och tar våra jobb, ökar vår arbetslöshet eller sänker våra löner. Det är inte heller sant.

Det är här den stora skillnaden finns i politiken. Sverigedemokraterna förnekar sig inte. De överraskar knappast i sitt motstånd mot allt som gör Sverige mer öppet.

Herr talman! Vi hörde i den tidigare debatten om cirkulär migration och utveckling David Lång i ett replikskifte om uppehållstillstånd för arbetskraft använda uttrycket ”späda ut”. Jag lyckades inte skriva ned exakt hela inlägget, men kontentan av David Långs inlägg var att arbetskraftsinvandrare inte resulterade i något annat än fler arbetslösa och att tillkommande människor skulle vara ytterligare droppar som bara späder ut och inte tillför något substantiellt. Det ger en tydlig bild av hur Sverigedemokraterna ser på människor från andra länder. Den synen skiljer sig markant från Kristdemokraternas. Arbetsmarknaden är inte ett nollsummespel, och den är än mindre en förutbestämd massa som minskar i värde allteftersom koncentrationen späds ut.

Vi ser, tvärtom, den inneboende kraft som finns i varje människa som kommer till vårt land och vill bidra i vår arbetskraft. De är gästerna som kan göra att vår gemensamma kaka växer.

När sverigedemokrater säger att de ”inte är rasister, men” är det i deras egna formuleringar vi ser vad som verkligen gäller. Tyvärr, herr talman, smyger det fram protektionistiska tendenser även hos Socialdemokraterna så fort vi talar om arbetskraftsinvandring. Det ekar av tomhet när de säger att de är ”för arbetskraftsinvandring, men”. När det kommer till kritan gör Socialdemokraterna så lite de kan för att öka möjligheten för arbetskraftsinvandring och så mycket som möjligt för att göra regelverket så smalt och krångligt att så få som möjligt till syvende och sist kommer hit.

Det låter fint när Socialdemokraterna hela tiden säger att de värnar om de utsatta. Det ska vi göra. Vi ska förhindra missbruk. Det är vi helt överens om. Men i praktiken leder Socialdemokraternas politik till att människor som skulle kunna öka sin årsinkomst med det dubbla, med det femdubbla, med det tiodubbla, inte får en chans att komma hit över huvud taget.

När Socialdemokraterna säger sig slåss för att förhindra lönedumpning finns det redan svart på vitt. Sverige är ett av världens, för att inte säga världens, mest öppna land för arbetskraftsinvandring, och det har inte lett till lönedumpning. Bara den senaste veckan har vi i medierna läst vad det är som kamoufleras under begreppet lönedumpning. När en person erbjuds 30 400 kronor i månaden påstås det handla om lönedumpning. Det är fråga om 50 kronor för lite i månaden. Jag möter inte så ofta människor som upplever att lönedumpning är detsamma som att få 30 400 kronor i månaden – att en inkomst på 30 400 kronor i månaden innebär att inte ha råd med mat på bordet.

Herr talman! Missbruk ska inte accepteras på några villkor. Men regelverk som hindrar arbetstagare och arbetsgivare som är beredda att slita och kämpa hårt för att bygga en bättre tillvaro för sig själva och en bättre tillvaro för alla oss andra ska vi inte heller acceptera – oavsett vilka dimridåer man lägger fram för att motivera protektionistisk politik och oavsett vilket parti som har drivit den typen av politik längst.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

*Åtgärder mot missbruk
av reglerna för arbets-
kraftsinvandring*

Anf. 47 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! För mer än fem år sedan genomfördes en reform som öppnade Sverige för arbetskraftsinvandring. Sverige har numera ett av världens mest tillgängliga system för arbetskraftsinvandring och är i dag bättre rustat för att möta dagens och framtidens utmaningar på arbetsmarknaden.

Det finns utmaningar. Trots att fler människor än någonsin arbetar i vårt land har var fjärde arbetsgivare svårt att hitta den kompetens som behövs. Det är problematiskt eftersom tillgång till rätt kompetens kan leda till både ekonomisk tillväxt och ökad efterfrågan på arbetskraft. När fler har ett arbete att gå till skapas mer resurser till den gemensamma välfärden.

Det finns också en demografisk utmaning. Den arbetsföra delen av befolkningen kommer att sjunka markant under de närmaste decennierna som en följd av en alltmer åldrande befolkning i Sverige och i övriga Europa. Det är ett allvarligt hot mot våra välfärdssystem. Vi måste därför fortsätta att utveckla en politik som kan hantera bristen på arbetskraft och göra Sverige attraktivt i den ökade globala konkurrensen om arbetskraft.

Vi har redan ett system för arbetskraftsinvandring som utgår från de enskilda arbetsgivarnas behov av arbetskraft och kan svara mot behovet på både kort och lång sikt. Men om Sverige ska kunna konkurrera om arbetskraften krävs inte bara att systemet är snabbt och effektivt för de seriösa aktörerna. Det måste också vidtas åtgärder som motverkar att reglerna missbrukas och att människor utnyttjas på den svenska arbetsmarknaden. Människor ska vilja komma till Sverige för att arbeta, och de ska känna sig trygga med att komma hit.

Det är viktigt att arbetstillstånd beviljas på korrekta grunder och att skenanställningar och oseriösa arbetsgivare, så långt möjligt, identifieras innan ett tillstånd beviljas. Merparten av Migrationsverkets kontroller görs också när en ansökan kommit in, och då görs kontroller av både sökanden och arbetsgivaren. Migrationsverkets metoder och rutiner för detta utvecklas hela tiden. Men kraven på anställningsvillkoren är relevanta även efter det att tillståndet har beviljats och utlänningen befinner sig i Sverige. Därför är det också viktigt att beviljade arbetstillstånd följs upp.

Regeringen har nyligen, efter en överenskommelse med Miljöpartiet, beslutat att tillsätta en utredning som bland annat ska utreda frågan om ett effektivare informationsutbyte mellan Migrationsverket och Skatteverket, Försäkringskassan respektive Kronofogdemyndigheten.

Herr talman! Det har redan vidtagits en rad åtgärder mot missbruk av reglerna. Dessa åtgärder har också gett goda resultat, men ingen reform är perfekt. Därför finns problem kvar som måste lösas. Det finns oseriösa arbetsgivare som är beredda att utnyttja både regler och människors utsatthet. Det är oacceptabelt. Regeringen föreslår därför kraftfulla åtgärder för att upptäcka och stoppa missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring. De åtgärder som föreslås motverkar missbruk, balanserar förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare och ökar arbetstagarnas trygghet utan att försvåra för människor att komma till Sverige och arbeta.

Regeringen bedömer i propositionen att det är rimligt att Migrationsverket får utföra kontroller även under löpande tillståndstid, så kallade efterkontroller. Verket kan då kontrollera om förutsättningarna för ar-

betstillståndet, till exempel kravet på kollektivavtalsenlig lön, fortfarande är uppfyllda och att arbetet har påbörjats i rimlig tid.

Som ett led i de utökade kontrollerna föreslås en skyldighet för arbetsgivare att på begäran lämna uppgifter om anställningsvillkoren till Migrationsverket. Uppgifterna ska lämnas på heder och samvete. En arbetsgivare som lämnar osanna uppgifter eller förtiger sanningen kan dömas till straff enligt bestämmelser i brottsbalken. En arbetsgivare som tror sig komma undan genom att låta bli att svara kan nog räkna med utökade kontroller.

Om Migrationsverkets kontroller visar att reglerna missbrukas eller kringgås i ett enskilt fall är det viktigt att Migrationsverket får verktyg att ingripa. Det är inte rimligt att ett uppehållstillstånd som beviljats för arbete får fortsätta att gälla trots kännedom om att det inte bedrivs något arbete eller att anställningsvillkoren inte är i nivå med kollektivavtal. Därför föreslås kompletterande återkallelsebestämmelser.

Det är ofrånkomligen så att den första kännbara konsekvensen av att ett uppehållstillstånd återkallas på grund av brister är att utläningen måste lämna landet. Därför bör arbetstagaren ges ett utökat skydd genom en längre omställningsperiod. Vi föreslår att en arbetskraftsinvandrare som säger upp sig eller blir uppsagd under Migrationsverkets utredning ska få en extra månad på sig, det vill säga totalt fyra månader, att söka ny anställning och nytt tillstånd. Mer tid att söka nytt arbete minskar arbetstagarens beroendeställning och sårbarhet. Regeringen bedömer också att arbetstagare bör ges ett utökat skydd genom utökade informationsinsatser.

Herr talman! Jag och Fredrik Lundh Sammeli var på seminarium i Göteborg i fredags. Där fick vi höra från en stor arbetsgivare att deras verksamhet riskerar att flyttas till Tyskland om möjligheten till arbetskraftsinvandring slopas. Det är så det ser ut för enskilda företag. Men arbetskraftsinvandring är också viktigt för Sverige i stort. Den kommer också, inte minst med tanke på den demografiska utvecklingen jag nämnde tidigare, att bli ännu viktigare i framtiden. Därför är det oroande att stora delar av oppositionen är av en annan uppfattning.

Socialdemokraterna gör visserligen sitt yttersta för att lägga ut dimridåer. I partiets motion står exempelvis att läsa att de inte vill återinföra arbetsmarknadsprövning. Men längre ned i samma text skriver de: Press nedåt på löner och villkor ska stoppas genom att arbetskraftsinvandringen tar hänsyn till utvecklingen på arbetsmarknaden. Om det inte är arbetsmarknadsprövning de menar med den formuleringen undrar säkert fler än jag hur skrivningen annars ska tolkas.

Socialdemokraternas partiledare Stefan Löfven verkar i varje fall uppfatta formuleringen så. Han har varit mycket tydlig med att arbetsmarknadsprövningen ska återinföras. Den 4 december 2013 fick han frågan om det ska ske arbetskraftsinvandring om parterna motsätter sig detta. Han svarade då: Nej, det tycker jag inte. Det var en bekräftelse av vad partiets valgeneral Jan Larsson sagt tidigare i *Ekots* lördagsintervju.

Nu senast i veckan som gick bekräftade Urban Ahlin, Socialdemokraternas talesperson i utrikesfrågor, i Sveriges Radio att en återinförd arbetsmarknadsprövning är Socialdemokraternas linje. Han sade: Jag tror att väljarna har noterat att vi socialdemokrater tycker att man ska se över om det inte finns möjlighet för någon av dem som redan finns i Sverige

att få de jobben innan man går utanför Europas gränser. Jag tycker att han är tydlig. Har även Urban Ahlin missförstått vad Socialdemokraterna vill i den här frågan?

Herr talman! Den sammanlagda effekten av de åtgärder som regeringen tillsammans med Miljöpartiet nu föreslår kommer att göra det väsentligt svårare för oseriösa arbetsgivare att utnyttja utländska arbetstagare. Men dörren till arbetskraftsinvandring till Sverige håller vi öppen. (Applåder)

Anf. 48 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Herr talman! Sverige ska vara ett öppet land dit människor kan komma och arbeta. Det ger människor nya livschanser, vilket jag lyfte fram i mitt anförande, och det bygger Sverige starkt. Men Sverige ska också vara ett land som har ett samhälle som står upp för den enskildas rätt och trygghet. I dag är inte det fallet.

Jag har träffat några av skogsarbetarna från Kamerun. Jag har träffat hundratals bärplockare från Thailand. Jag utgår från att ministern har läst samma rapporter som jag från Hotell- och Restaurangfacket när de har varit ute på arbetsplatser och träffat och sökt upp arbetskraftsinvandrare. Det är ganska skrämmande läsning som pekar på en rad brister.

Problemen är inte att människor kommer hit. Vi ska vara ofantligt glada för att människor vill komma till Sverige och jobba. Problemen är de regler vi har som gör att människor som kommer till Sverige för att arbeta kan utnyttjas.

Ni lägger fram ett förslag med åtgärder mot missbruk som väldigt många pekar på är tandlöst. Migrationsverket självt som myndighet säger att efterhandskontrollerna kommer att vara väldigt svåra att göra effektivt. Min fråga till dig är: Varför ska vi inte ha ordning och reda på svensk arbetsmarknad? Varför ska oseriösa företag som inte betalar avtalsenliga löner ha en fördel och kunna utöva en osund konkurrens?

Anf. 49 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Att det ska vara ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden är självklart för mig, regeringen och för vårt samarbete med Miljöpartiet, och detta har varit utgångspunkten. Det är därför som vi nu lägger fram ett program med ett antal olika åtgärder som bygger på fyra delar.

Det bygger på att vi förstärker efterkontrollsinstrumentet och ser till att man får möjligheten att genomföra efterkontroller som kommer att göra det svårare för den som vill kringgå regelverket att göra detta.

Det bygger på att vi inför en sanktionsbestämmelse som ytterst har sin grund i brottsbalken. Det innebär att vi kan straffa den som försöker att kringgå regelverket med såväl böter som fängelse om uppgifterna som man lämnar inte är sanna.

Det bygger vidare ut systemet. Det är intressant att Fredrik Lundh Sammeli går tillbaka och tittar på bärplockarna. Det är just genom att undersöka hur det ser ut med seriositeten bland arbetsgivare som vill ta hit människor som man kan angripa den som försöker att kringgå regelverket. Därför har vi nu startat en utredning som kommer att se till att register hos de relevanta myndigheterna – Migrationsverket, Försäkrings-

kassan, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten – kommer att kunna jämföras mot Migrationsverkets information.

Slutligen tar vi ett fast grepp om frågan om återkallelse och möjligheten att ta tillbaka tillstånd som har givits om uppgifterna inte är korrekta.

Det är inte vart och ett av dessa förslag som är det viktiga. Det är den samlade inverkan som det kommer att ha som är det betydelsefulla. Jag är mycket nöjd med förslaget. Det tar fasta på väldigt många av de synpunkter och den kritik som har kommit på senare år. Det är ett uttryck för regeringens vilja att gå dem till mötes som vill ha ett bra välfungerande regelverk för arbetskraftsinvandring utan att stänga dörren gentemot öppenheten.

Där skiljer sig Fredrik Lundh Sammeli och min verklighetsbild och våra respektive åtgärdsprogram för att komma till rätta med detta. Vi har inga planer på att återinföra en arbetsmarknadsprövning bakvägen, trots att ni inte väljer att kalla det för detta längre.

Anf. 50 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Herr talman! Om jag var migrationsminister och hade förstått den verklighet som många arbetskraftsinvandrare hamnar i, om jag gick till riksdagen med ett lagförslag för att hitta balansen och hade centralorganisationer som pekar på att det inte kommer att lösa problemet, om jag hade en egen myndighet som pekar på att de förslag jag lägger fram främst kommer att drabba arbetstagaren, skulle inte jag som migrationsminister vara speciellt nöjd.

Vi har varit tydliga med att vi inte vill gå tillbaka till arbetsmarknadsprövning. Vi är tydliga med att arbetskraftsinvandringen är en viktig del av svensk arbetsmarknad nu och i framtiden. Man kan lätt få bilden av att det är med reformen som arbetskraftsinvandringen har kommit till Sverige. Med reformen kan man främst se en utökning på LO:s område. Det är där den stora delen har tillkommit, och det är också där det stora missbruket sker.

Det räcker inte att som ministern och övriga borgerliga debattörer säga att vi ska vara positiva till arbetskraftsinvandring. Det handlar också om att vara beredd att ta ansvar. Varför levererar ni lagförslag som så många remissinstanser pekar på inte är tillräckliga? Rikspolisstyrelsen säger exempelvis att sanktionerna inte är nog avskräckande.

Varför levererar ni en lagstiftning som har sitt största fokus på att göra något i efterhand när vi tillsammans skulle kunna säkerställa att rättsligt bindande anställningserbjudande skulle vara det första steget för att ha en väl fungerande arbetskraftsinvandring i detta land?

Anf. 51 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Om man har en partiledare som heter Stefan Löfven, vilket jag glädjande nog inte har, och som säger att arbetskraftsinvandring inte ska ske om parterna motsätter sig detta har man mycket tydligt talat om vad det är man vill genomföra. Man vill ha tillbaka arbetsmarknadsprövningen, men man vill inte kalla den för det. Det är tydligt i vilken riktning Socialdemokraterna är på väg.

Var säker på att vi valrörelsen igenom ska tala mer om den här frågan, Fredrik Lundh Sammeli! Vi ska tala mer om vad som egentligen

gömmar sig bakom de vackra orden om öppenhet. Det ska vi göra i den här frågan tillsammans med Miljöpartiet. Det kan vara värt att fundera över när vi talar om regeringsunderlag och annat.

Sedan finns det en annan viktig iakttagelse som Fredrik Lundh Sammeli tar upp. Den handlar just om de bindande anställningsavtalen. I Sverige förfogar arbetstagare och arbetsgivare över sitt eget avtal. Det är möjligt att när som helst omförhandla anställningsvillkoren inom ramen för den svenska arbetsmarknadsmodellen, som vi ju alla värnar. Jag måste ställa mig mycket frågande till på vilket sätt ett anställningsavtal, till skillnad från ett erbjudande i ett ärende om arbetstillstånd, skulle skydda arbetstagare från oseriösa arbetsgivare. Om du med detta menar att en tredjelandsmedborgare som kommer till Sverige för att arbeta ska ingå anställningsavtal som är bindande i bemärkelsen att man inte ska kunna omförhandla dem måste man fråga sig om det är rätt väg. Det skulle innebära en mycket stor förändring av den svenska modellen.

Jag anser att man måste motverka oseriösa arbetsgivares missbruk av regelverket genom andra åtgärder som inte är så ingripande när det gäller den avtalsfrihet som finns på svensk arbetsmarknad. Jag och Miljöpartiet tycker nämligen att det är viktigt med en ordning där det även för arbetstagare från länder utanför EU ska vara möjligt att omförhandla sina anställningsvillkor under förutsättning att parterna är överens om detta och att det är förenligt med lagar och gällande kollektivavtal. Det är mitt besked.

Anf. 52 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! För oss är det fullständigt oväsentligt var människor kommer ifrån. Det enda väsentliga är som sagt att alla som befinner sig på svensk arbetsmarknad har likvärdiga villkor – lika lön. Kritiken mot den lagstiftning som skapar dessa slavliknande förhållanden på arbetsmarknaden är inte en kritik mot arbetskraftsinvandringen i sig utan en fråga om villkor – om lika villkor.

Den borgerliga regeringen talar ofta om den svenska modellen. Man undrar lite grann vad den egentligen innebär. I det här fallet är det en fråga om maktobalans – en obalans där arbetsgivaren har den fullständiga makten medan arbetstagaren inte har någon makt över huvud taget. Arbetstagaren har absolut ingen makt när det gäller att säga ifrån när det handlar om de arbetsförhållanden som råder, en lön som inte var som den utlovades eller en arbetsmiljö som kan vara farlig eller vidrig. Det är en maktobalans som skulle kunna lösas genom bindande arbetserbjudanden.

Vi hör här från borgerlighetens sida att det på något sätt skulle vara orättvist om man skärpte kraven. Samtidigt har man inte haft några som helst problem att hitta på regler för att jaga sjuka och arbetslösa medan arbetsgivare som bedriver rovdrift på arbetare lämnas i fred. Det är hyckleri.

Min fråga är precis den som Fredrik Lundh Sammeli ställde: Varför motsätter sig den borgerliga regeringen ett bindande arbetserbjudande som faktiskt skulle kunna jämna ut maktobalansen mellan arbetstagare och arbetsgivare?

Anf. 53 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag tyckte att jag var tydlig i min replik till Fredrik Lundh Sammeli, men jag kan repetera det: Det beror på att det inte innebär någon förändring. Det är inte så som Christina Høj Larsen försöker göra gällande, att ett bindande avtal får den effekt som du hoppas. Det är inte alls på det viset. Det bindande avtalet kommer bara att leda till en enda sak, nämligen att den som kommer från ett annat land blir annorlunda behandlad än den som redan finns på den svenska arbetsmarknaden – alltså det som du precis nu sade att Vänsterpartiet anser att man inte skulle göra. Det spelar ingen roll för oss var någonstans människor kommer ifrån, sade du.

Men nu vill ni införa en sådan här princip, där man delar upp människor och säger att en grupp har rätt att omförhandla sina avtal och en annan grupp inte har det. En grupp ska ha bindande avtal, och en annan ska inte ha det. Då gör man skillnad på människor, Christina Høj Larsen. Det tänker inte jag och den regering som jag ingår i göra.

Sedan talar du inte om det på det här viset. Du säger aldrig offentligt att det är detta det leder till. Det är också en form av hyckleri, om man nu ska använda den typ av hårda ord mot varandra i debatten som du gör. Men det kanske är nödvändigt i det här fallet för att klargöra skillnaderna.

Anf. 54 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! I borgerlighetens version av den svenska modellen har endast arbetsgivaren makt. Han har makten att använda arbetaren som slit-och-släng-vara genom osäkra anställningar. Han har makten att utnyttja utländsk arbetskraft under slavliknande förhållanden. Det är den svenska modellen i borgerlig tappning.

Jag förväntar mig inte direkt att borgerligheten ska ha stora insikter i fackligt arbete eller arbetsmarknadens villkor. Men det är faktiskt inte sant att detta skulle göra att man inte kan omförhandla ett avtal. Det är alltid fullt möjligt att förhandla fram högre löner eller bättre arbetsvillkor. Men detta skulle ligga som en grund, en garanti och en förutsättning, och det skulle ge facken möjlighet att med kraft sätta in åtgärder mot de arbetsgivare som är oseriösa.

Det är helt uppenbart att den borgerliga regeringen inte är intresserad av att utjämna denna maktobalans. Den tänker i stället tillåta att den fortsätter. Till följd av detta kommer ännu fler arbetare att utnyttjas. Det är orimligt.

Anf. 55 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Påståendet att man inte har samma rättigheter är naturligtvis befängt. Alla människor har precis samma rättigheter. Alla arbetskraftsinvandrare har exakt samma rättigheter enligt lag och förordning som alla andra som befinner sig på svensk arbetsmarknad. Om man befinner sig i Sverige med arbetstillstånd har man alla de rättigheter som tillkommer människor i övrigt. Detta är inget gästarbetarsystem, utan den som kommer har tillgång till välfärden. Han eller hon har dessutom möjlighet att få permanent uppehållstillstånd efter fyra år.

Det kanske är detta vi egentligen borde tala om – hur fantastiskt mycket annorlunda det svenska systemet för arbetskraftsinvandring är

jämfört med många andra motsvarande system runt om i världen och vilka rättigheter man lägger i händerna på den som kommer hit och hur bra detta är.

Avslutningsvis skulle jag bara vilja säga att jag tror att det är viktigt och bra att vi har den här diskussionen här i kammaren i dag och att vi klargör alternativen. Men det är klart: På en punkt har Christina Høj Larsen inte klargjort sitt partis inställning i frågan. Det handlar naturligtvis om huruvida man vill ha tillbaka arbetsmarknadsprövning. Tycker man att det är rimligt att arbetstagarparten ska ha ett avgörande inflytande och kunna säga nej? Nu har inte Christina Høj Larsen några fler repliker kvar, så hon kan inte svara på detta. Jag tycker inte att jag får något klargörande på denna punkt, men om ni fortfarande står kvar och har denna uppfattning tycker jag också att det är hyckleri. Om man har en möjlighet att säga nej till människor som har fått jobb och hade kunnat komma hit och arbeta och om man använder sig av detta, i synnerhet när man ser att människor får en lön som är kollektivavtalsrimlig men där det kanske skiljer någon liten krona hit eller dit, tycker jag att man tveklöst är inne på ett mycket, mycket farligt resonemang. Då handlar det om att göra skillnad på människor. Jag tycker att Christina Høj Larsen och Vänsterpartiet ska passa sig för det.

Anf. 56 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! I denna debatt kommer det både lögner och en massa missförstånd. Jag ska försöka reda ut några av de här sakerna.

Jag ska påminna om ett gammalt löfte som vi inom arbetarrörelsen känner till. Det låter ungefär så här: Vi lovar och försäkrar varandra att aldrig någonsin under några omständigheter jobba till en lägre lön än den vi har kommit överens om. Vi lovar varandra detta i insikten om att om vi håller detta löfte måste arbetsgivaren också betala de löner som vi kräver.

I dag talar vi om kollektivavtal. Det är precis vad detta ger uttryck för: Ingen ska behöva sälja sitt jobb till lägre lön än den man har kommit överens om. Man kan få intrycket av att det bara är Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som har riktat kritik mot regeringen med anledning av det förslag som nu ligger på bordet och som regeringen är överens med Miljöpartiet om, men så är inte fallet.

TCO, en tjänstemannaorganisation, har riktat ganska stark kritik, och jag tänkte passa på att läsa upp vad TCO säger:

”Det förslag som nu överlämnats ... förstärker snarare än löser dessa problem. Risken för att fusk upptäcks ökar förvisso, men då upptäckt fusk bara drabbar den som utsatts för det – arbetstagarparten – gör förslaget snarare situationen värre än bättre.

Trots att reglerna för arbetskraftsinvandring kräver att alla som kommer hit och arbetar ska likabehandlas och ha löner och arbetsvillkor som är lika bra som alla andra i yrket och branschen, kommer det även fortsättningsvis att vara möjligt för arbetsgivare att utan risk utnyttja migrerande arbetstagare genom att betala låga löner och kräva långa arbetsdagar.”

En anställd på bemanningsföretaget ICDS, verksam i anläggningssektorn, berättade att när han hade träffat svenska arbetare förstod han att de

jobbade bara 40 timmar, inte 65 timmar, som han behövde göra. Och de svenska arbetarna tjänade mycket mer än han.

Om det nu ska kunna bedrivas en effektiv kontroll av att arbetstagare inte utnyttjas krävs det faktiskt fler åtgärder. Vi anser, precis som vi har upprepat tidigare, att avtalsförslag som ligger till grund för att arbetstillstånd ska beviljas ska vara rättsligt bindande.

Då är min fråga: Varför är Moderaterna, Folkpartiet, Centern, Kristdemokraterna och Miljöpartiet mot det? Precis som Christina Høj Larsen redovisade kan man alltid förhandla om avtalen så att de blir bättre, men genom bindande avtal kan de inte bli sämre. Varför är ni emot det? Varför är ni mot att stärka arbetstagarna?

Kontrollen av arbetsgivarna: Den som har skatteskulder eller tidigare missbrukat systemet borde inte kunna få tillstånd. Varför är ni emot en förhandskontroll av dessa arbetsgivare? Efterhandskontroll är lite som att slänga in jäst i degen efter att degen redan är satt. Varför inte göra den här kontrollen redan från början?

Utländska företag som är verksamma i Sverige bör också vara registrerade här. Hur ska man kunna teckna kollektivavtal om det inte finns någon företrädare för företagen här i Sverige? Det hänger ihop med att ha ordning och reda på svensk arbetsmarknad.

Det är precis som TCO skriver: ”Den sanktion som föreslås är nämligen tandlös.” TCO redovisar ju, precis som Advokatsamfundet, att ”bestämmelserna om osann eller vårdslös försäkrans bara gäller om uppgifter faktiskt lämnas. Sanktionen kan alltså kringgås genom att arbetsgivaren helt enkelt inte svarar.”

Vad har man då åstadkommit? Vad är det man har pratat om här?

Jag tycker att det är viktigt att hålla ordning och reda på när saker och ting sker. Om en arbetsgivare skriver ett anställningsavtal och man från Migrationsverket sedan vänder sig till den fackliga organisationen vet vi redan i dag att många av de fackliga organisationerna tycker att det är mer eller mindre lönlöst att svara. Man vet att många arbetsgivare bara skriver en siffra på papperet som sedan inte gäller i verkligheten.

Men en del fackförbund har bestämt sig för att de ska svara på allting, och då redovisar de i svaret om personen i fråga får kollektivavtalsenlig lön eller inte. Sedan är det Migrationsverket som fattar beslut utifrån den borgerliga regeringens och Miljöpartiets förslag om denna lagstiftning, som sedan fattar beslut utifrån den lagstiftningen. Det är inte den fackliga organisationen som utvisar eller avvisar en person – det är ert regelverk som åstadkommer den situationen.

När man anklagar fackliga organisationer som försöker försvara kollektivavtal och säkerställa att löntagare inte ställs mot löntagare för rasism och protektionism är det en djupt ohederlig debatt som förs från den borgerliga sidan. Jag tycker att man borde kunna hålla reda på saker och ting, vad den fackliga organisationen ska göra och inte göra.

Att påstå att Byggnads är rasister och vill ha stängda gränser är helt felaktigt. Byggnads jobbar både i Sverige och i världen för att byggnadsarbetarna ska ha rimliga villkor och protesterar såväl här i Sverige som i andra länder när så inte sker. Man står upp för allas lika värde. Man säger välkommen till Sverige, men i Sverige ska man jobba under svenska kollektivavtal. Varför ska en byggnadsarbetare från Slovakien vara mindre värd än en kollega från Svenljunga? Det är helt orimligt.

Till sist, herr talman, tycker jag att det är viktigt att säga i detta slutanförande att människor som kommer till Sverige ska kunna arbeta här på rimliga villkor och lika villkor, och de måste få medlen för att kunna säkerställa att de inte utnyttjas. Vi har sett alldeles för många personer som utnyttjas i Sverige i dag. Jag tycker att det är märkligt att inte någon av de borgerliga företrädarna ens en gång nämner personer som utnyttjas och inte ser det faktum att företag i dag utnyttjar människor.

Som det står i betänkandet, herr talman: Vi är överens om att oseriösa företagare inte ska kunna utnyttja billig arbetskraft. Det är vi överens om. Men är vi överens om att seriösa företag inte heller ska kunna utnyttja billig arbetskraft? Jag tror inte det. Vi har nyss hört att man ska kunna jobba på olika villkor beroende på vilket land man kommer från. Är det inte det ni har stått här i talarstolen och sagt? Det gör inte så mycket om man inte har samma lön, bara man har bättre villkor än i sitt hemland – då är man välkommen hit. Då åstadkommer ni någonting helt annat än det ni har sagt.

Herr talman! Det är mycket ord men väldigt lite verkstad från regeringen i den här frågan.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

8 § Uppehållstillstånd för vissa vårdnadshavare som sammanbor med barn i Sverige

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SFU22
Uppehållstillstånd för vissa vårdnadshavare som sammanbor med barn i Sverige (prop. 2013/14:217)
föredrogs.

Anf. 57 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Vi är nu inne på betänkande 22 och regeringens proposition *Enklare regler om uppehållstillstånd för vissa vårdnadshavare som sammanbor med barn i Sverige*.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen.

Enligt regeringen syftar denna proposition till att införa en särskild bestämmelse i utlänningslagen om att uppehållstillstånd ska ges för en utlänning som är förälder till, och vårdnadshavare för, samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige.

Den problematik som regeringen lyfter fram är då en utlänning som kommer till Sverige av flyktingskäl får sin ansökan avslagen och under väntetiden har skaffat barn med en härboende invånare.

Jag tycker att regeringen är lite ute på djupt vatten här. Det finns i dag redan möjlighet att vid ett avslag om uppehållstillstånd som flykting få sitt ärende omprövat genom att återvända till sitt hemland och göra en ny ansökan som anhöriginvandrare. Men att öppna upp för denna form av incitament till att bilda familj för att få stanna i Sverige är oförsiktigt, ogenomtänkt och knappast heller i barnets främsta intresse.

Självklart ska familjer få möjlighet att återförenas, och det ska de kunna göra även med en sverigedemokratisk politik. Lika självklart finns det människor som träffas och bildar ett seriöst förhållande, oavsett om en individ inväntar besked om uppehållstillstånd eller inte. Enligt detta förslag belönar vi asylsökande som passar på att skaffa barn medan de väntar.

Vidare föreslås att Migrationsverket ska utfärda främlingspass till utlänningar som i dag inte har någon sådan handling eller har möjlighet att skaffa det.

Detta är möjligt redan i dag. Enligt Migrationsverket kan den som inte har ett hemlandspass och helt saknar möjlighet att få tag på ett i vissa fall få ett främlingspass. Dock är det inte tillräckliga skäl att det är besvärligt, tar lång tid eller dyrt att skaffa ett hemlandspass.

Om man vistas i Sverige av skyddsskäl beviljar Migrationsverket i princip alltid främlingspass. Det finns därför inget skäl att formulera en generell regel i lagtext, eftersom dagens bestämmelser täcker syftet med regeringens förslag på den punkten. Det är bättre att den ansvariga myndigheten kan göra egna bedömningar i varje enskilt fall än att en statisk och ganska trubbig regel införs i lagtexten.

Det är också värt att notera att det enda undantag som preciseras i förslaget till lagtext är att om utlänningen utgör en fara för nationell säkerhet eller den allmänna ordningen ska inte ett främlingspass utfärdas.

Vidare kan man enligt dagens regelverk inte överklaga ett avslag på ansökan om främlingspass. Detta vill regeringen ändra så att en överklagan kan ske till en migrationsdomstol.

Ett främlingspass innebär ett identitetsintyg som ersätter utlänningens riktiga pass. Ett främlingspass ska vara en extra resurs för individer som verkligen behöver det, och dagens regelverk är redan så pass liberalt att de avslag som Migrationsverket gör borde vara av uppenbara skäl. Därför finns det ingen anledning att möjliggöra en överklagan.

En sådan här möjlighet skulle sannolikt leda till ännu mer administration i ett redan ansträngt migrationssystem.

Jag har alltså valt att yrka avslag på propositionen och bifall till min reservation.

Anf. 58 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Jag yrkar inledningsvis bifall till socialförsäkringsutskottets förslag i betänkande 22 och avslag på motionen.

Nu blir det lättare att få uppehållstillstånd för föräldrar som har barn som de bor tillsammans med och är vårdnadshavare för och som är bosatta i Sverige. Det är bra.

Enligt utlänningslagen, som den ser ut i dag, ska en utlänning som har barn i Sverige och som bor med barnet söka uppehållstillstånd utanför Sverige om han eller hon saknar det. Nu blir det betydligt lättare.

Det innebär att den förälder som söker uppehållstillstånd kan göra det från Sverige. Föräldern behöver inte skiljas från sitt barn, och barnet behöver inte skiljas från sin förälder.

Det blir slut på uppslitande separationer för familjer där en har rätt att bo i Sverige eller är svensk medborgare. Familjeseparationer där barn är inblandade ska undvikas så mycket som möjligt. Barn har rätt till båda

sina föräldrar, och en påtvingad separation kan innebära förödande konsekvenser för ett barn.

Dessutom ska man inte glömma att det är båda föräldrarna som är ansvariga för barnets fostran och uppväxt.

Betänkandet innebär att en ny, särskild grund för uppehållstillstånd införs i utlänningslagen.

Det är i första hand principen om barnets bästa som varit vägledande, men också att underlätta människors ökade rörlighet till och från Sverige. Det här är en välkommen förändring.

Den som kommer till Sverige ska ha giltiga och godkända id-handlingar. Om så inte är fallet återstår dna-analys. Också här är det barnets bästa som har varit vägledande. Det handlar om att skydda barn från att sammanföras med personer som inte är dess förälder. Så det är en efterlängtd förändring.

Det händer att asylsökande personer under prövningstiden i Sverige möter kärleken och bildar familj. Dessa personer behöver inte längre lämna Sverige för att söka uppehållstillstånd utan de kan göra det i Sverige.

Det gäller inte enbart asylsökande som fått barn här utan det kan också gälla andra familjer. Jag har bekanta vilkas dotter bodde i USA ett antal år. Hon återvände till Sverige med man och två barn. Tyvärr slutade äktenskapet ganska snabbt i skilsmässa. Mannen hade uppenbara svårigheter att få permanent uppehållstillstånd i Sverige. Han åkte till USA och kom så småningom tillbaka till Sverige. Det här hände för några år sedan, men detta kommer alltså inte att upprepas längre.

Det är vanligt i dag att människor bor växelvis i varandras hemländer.

Det som är viktigt är att man alltid har barnens bästa för ögonen.

Om en sökande saknar pass när han eller hon ansöker om uppehållstillstånd kan det också vara ett hinder för återförening i Sverige. Därför föreslår också regeringen att Migrationsverkets beslut om avslag på ansökan om främlingspass i samband med ansökan om uppehållstillstånd ska kunna överklagas, och det är en bra förändring.

Sammantaget är detta positiva och efterlängtdade förändringar som har barnets bästa som huvudprincip och att det är barnets rätt till en god och nära kontakt med sina föräldrar som är det viktiga.

(Applåder)

Anf. 59 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Ett barn ska ha rätt till sina föräldrar, och all svensk lagstiftning som berör barn ska alltid bygga på principen om barnets bästa. Ett viktigt steg i att stärka barns rättigheter och undvika familjesplittring är det som vi i dag debatterar. Vi har som en del i det migrationspolitiska samarbetet kommit överens om en särskild bestämmelse i utlänningslagen om uppehållstillstånd för en person som är förälder till och vårdnadshavare för samt bor tillsammans med ett barn som är bosatt i Sverige.

Tyvärr har vi gång på gång sett exempel på föräldrar som tvingats återvända till ursprungslandet för att ansöka om uppehållstillstånd på grund av anknytning till sina barn som de bott med i Sverige. Det är dyrt, farligt och tidskrävande, och det har inneburit att familjer har splittras under denna tid. I vissa fall kan det såklart också innebära livsfara.

Bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av anknytning ändras nu så att uppehållstillstånd får ges till en person som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige. Bestämmelserna om dna-analys kommer också att förändras så att även dessa vårdnadshavare och barn ska ges tillfälle att få en dna-analys utförd när det gäller det biologiska släktskapet.

Enligt rådande lagstiftning kan huvudregeln om att uppehållstillstånd ska vara ordnat före inresan till Sverige frångås om personen har så kallad stark anknytning till någon som är bosatt i Sverige och att det skäliggen inte kan krävas att personen reser till ett annat land för att lämna in ansökan därifrån. Vi har ju sett exempel på föräldrar som har varit tvungna att återvända till sina ursprungsländer för att anknytningen till deras egna barn inte har ansetts tillräckligt stark.

En förälder som är vårdnadshavare för och sammanbor med ett barn i Sverige och inte har ordnat uppehållstillstånd före inresa i Sverige ska inte tvingas bryta upp från sin integrationsprocess och lämna sitt barn för att ansöka om uppehållstillstånd utanför Sverige, utan vårdnadshavaren ska kunna undantas från kravet på att uppehållstillstånd ska ha sökts och beviljats före inresan i Sverige.

Det föreslås också i propositionen att Migrationsverkets beslut om främlingspass ska kunna överklagas till en migrationsdomstol i samband med att ett beslut om uppehållstillstånd överklagas. Det är inte ändamålsenligt att avslag på ansökan om främlingspass inte kan överklagas i samband med ett beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd. Det kan innebära att familjer hindras från möjligheten att återförenas i Sverige vilket strider mot principen om familjens enhet, att familjen ska kunna hålla ihop.

För att exempelvis en överprövning av ett ärende om tidsbegränsat uppehållstillstånd ska vara meningsfull bör Migrationsverkets beslut om främlingspass, på samma sätt som beslutet om uppehållstillstånd, kunna överklagas till en migrationsdomstol.

Detta är väldigt viktiga förändringar för de familjer som berörs. Jag är mycket glad att vi kan ta det här steget i riksdagen i dag och hoppas detta löser situationen för de familjer som tidigare hamnat i kläm.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 60 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Familjen är samhällets viktigaste byggsten. Det är den gemenskap som vi föds in i och där vi – om familjen fungerar – kan få ovillkorlig kärlek och bekräftelse. För många människor är familjen genom hela livet de viktigaste personerna, oavsett hur familjekonstellationen ser ut. Även om familjen är viktig genom hela livet är den såklart extra viktig i de situationer där vi inte klarar oss själva, inte minst när vi är barn.

Därför har vi kristdemokrater värvat om och kämpat för att öka förutsättningarna för att familjer ska kunna hålla samman. Vi är glada att riksdagen i dag debatterar ett ärende som innebär att man kommer att ta ytterligare steg för att göra det möjligt, för att barn så långt som möjligt inte ska behöva skiljas från sina föräldrar.

Vi tar nu bort ytterligare hinder som har gjort att den som uppfyller kraven för att få uppehållstillstånd ändå har blivit tvingad att resa ifrån Sverige bara för att tillgodose det formella kravet på att ansökan ska lämnas före resan till Sverige.

Herr talman! I praktiken handlar förslaget till förändringen om att ta ytterligare steg mot att leva upp till barnkonventionen. I barnkonventionen står att ett barn så långt det är möjligt ska ha vetskap om sina föräldrar och bli omvårdat av dem – ”dem”; man har rätt till båda sina föräldrar.

I Sverigedemokraternas reservation negligerar man helt och hållet barns rätt enligt barnkonventionen. Än en gång ser vi exempel på att barns bästa kastas i väg bara för att människor är födda i ett annat land än Sverige. Människor misstänkliggörs på grund av sitt ursprung, helt utan annan grund.

Herr talman! Det är med glädje jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionen.

(Applåder)

Anf. 61 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Sverige har en reglerad invandring. Huvudregeln är att uppehållstillstånd ska ha sökts och beviljats före inresan i Sverige. Samtidigt är rätten till familjeliv en viktig princip både i svensk och i internationell rätt. Att hålla samman familjen är en grundprincip i den svenska migrationsrätten.

Den 1 juli 2010 infördes ändrade regler för att motverka familjeseparationer. Ändringarna innebär att det blev lättare för föräldrar och barn som uppfyller villkoren för uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning att beviljas tillstånd efter inresan i Sverige.

Men vårt arbete för att motverka familjeseparationer tog inte slut där. Som uppmärksammades i propositionen år 2010 saknades uttryckliga bestämmelser om familjeanknytning för vissa föräldrar och barn, vilket kunde leda till omotiverade skillnader mellan vissa grupper av föräldrar och barn.

Vi föreslår nu att regelverket ska förtydligas för att förhindra att tillståndsgrunderna kan uppfattas innehålla sådana omotiverade skillnader. På så vis motverkas familjeseparationer och säkerställs principen om barnets bästa. Vi föreslår att det ska införas en särskild grund för uppehållstillstånd för föräldrar som är vårdnadshavare för och bor tillsammans med barn i Sverige.

Det föreslås vidare att även dessa föräldrar ska ges tillfälle att få en dna-analys av det biologiska släktskapet till barnet utförd och att de i vissa fall ska kunna undantas från kravet om att uppehållstillstånd ska ha sökts och beviljats före inresan i landet. Vid bedömningen av om det finns hinder för verkställighet av en avvisning eller utvisning ska konsekvenserna av en separation mellan dessa föräldrar och barn beaktas särskilt.

Slutligen föreslår regeringen att Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om främlingspass ska kunna överklagas till migrationsdomstol i samband med beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd. Avsaknaden av överklaganderätt i dessa fall är inte ändamålsenlig. Det kan innebära att familjer hindras från möjligheten att återförenas i Sverige, vilket strider mot principen om familjens enhet. Nuvarande

bestämmelser om främlingspass lyfts in i utlänningslagen och anpassas till det omarbetade skyddsgrundsdirektivet.

Herr talman! Dessa förslag innebär att hinder mot att familjer återförenas i Sverige tas bort. Det är viktiga förslag som motverkar familjeseparationer och bidrar till att Sverige värnar principen om barnets bästa. (Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

9 § Ändringar i utlänningslagen med anledning av den omarbetade Dublinförordningens ikraftträdande

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU20
Ändringar i utlänningslagen med anledning av den omarbetade Dublinförordningens ikraftträdande (prop. 2013/14:197)
föredrogs.

Anf. 62 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 från Socialdemokraterna.

Inom Europeiska unionen skapas möjligheter för en harmoniserad asyl- och migrationspolitik. Det är viktigt att denna harmonisering kännetecknas av de värderingar som Sverige stått för. Sverige tar i dag ett stort ansvar för effekterna av lidandet av krig och konflikter som pågår runt om i världen, inte minst i Syrien. Det skapar ett tryck på både Migrationsverket och Sveriges kommuner. Vi menar att alla EU-länder måste vara med och ta sitt ansvar.

EU har efter många år antagit nya minimiregler för ett gemensamt asylsystem. Syftet är att skapa ett rättvisare och mer likartat mottagande för asylsökande i medlemsländerna. Den utveckling vi ser på det europeiska området pekar på stora behov och hårt arbete under kommande år, inte minst när det gäller mottagningsförhållandena, för att det ska finnas trovärdighet i viljan att ha ett gemensamt asylsystem.

Vi från utskottet besökte Grekland för några år sedan. Det var för många av oss en ganska skräckinjagande upplevelse. Vi förstår hur de som är migranter kan ha det.

Den svenska hållningen måste vara pådrivande för en humanitär och kraftfull hållning som gör att man ger skydd och skapar stabilitet i en alltmer globaliserad värld. I ett gemensamt asylsystem måste en hörnsten vara att asylsökande får en rättvis och rättssäker behandling oavsett vilket land i EU de kommer till. Asylsystemet ska innebära respekt för mänskliga rättigheter och bygga på tillit mellan länderna. Vi måste ha ett solidariskt system där vi gemensamt delar på ansvaret för detta.

Rättsakterna inom det europeiska asylsystemet har omförhandlats, och omarbetade versioner har antagits. Omarbetningarna har syftat bland annat till en ökad harmonisering och till att flyktingar alternativt skyddsbehövande i största möjliga utsträckning ska behandlas lika såväl vad gäller förfarandet vid fastställande av status som vad gäller innehållet i det internationella skyddet.

Prot. 2013/14:126
16 juni

*Ändringar i
utlänningslagen
med anledning av
den omarbetade
Dublinförordningens
ikraftträdande*

Vi socialdemokrater vill i detta sammanhang därför understryka behovet av att utveckla och förbättra Dublinsamarbetet för att skydda familjers sammanhållning, garantera rättssäkerheten samt värna mänskliga rättigheter. Vår uppfattning är att det i Dublinförordningen ska ingå att överföringar tillfälligt ska kunna upphöra och att man framöver också ska fokusera på mottagandet när överföringar sker i enlighet med förordningen.

Vi vill peka på det problem som vi har sett, att en hel del inte klarar av att sköta sig. Det är viktigt att den som företräder Sverige i EU verkligen har en diskussion om vad som händer om man medvetet bryter mot Dublinförordningen. Man kan ibland fundera över varför alla länder inte tar sitt ansvar.

Vi anser att det måste diskuteras nya möjligheter att rikta sanktioner mot de medlemsländer inom EU som inte respekterar mänskliga rättigheter. Det är inte acceptabelt att man först ställer upp på en gemensam politik och sedan helt och hållet struntar i överenskommelser.

Herr talman! Jag vet inte om jag sade det, men jag vill i alla fall yrka bifall till reservation 1 från Socialdemokraterna.
(Applåder)

Anf. 63 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! I betänkandet *Ändringar i utlänningslagen med anledning av den omarbetade Dublinförordningens ikraftträdande* har Sverigedemokraterna en reservation, som jag ber att få yrka bifall till. Det är reservation nr 2.

I propositionen föreslås ändringar i utlänningslagen mot bakgrund av det omarbetade asylprocedurdirektivet. Regeringen menar att en sådan ändring är nödvändig för att bestämmelserna om när en asylansökan får avvisas ska stämma överens med bestämmelserna om när ett beslut om överföring av en asylsökande kan fattas i enlighet med den omarbetade Dublinförordningen. Gällande den här propositionen kan vi konstatera två saker bland annat.

Först och främst efterlever inte Sverige Dublinförordningen så som förordningen är tänkt att fungera. Det yttersta syftet med denna förordning är att "asylanten" ska få sin asylansökan prövad i det första medlemsland som denne når fram till.

Vi vet att ca 70 procent av alla asylsökande som kommer till Sverige kommer hit landvägen via ett annat EU-land. Vi vet också att ytterligare ett antal kommer till Sverige via flyg, ca 16 procent. Dessa kommer också från ett annat EU-land. Det är alltså 86 procent av alla som söker asyl här som borde få sin asylansökan prövad någon annanstans.

Det kanske inte är så konstigt att Sverige är ett populärt mål för flyktingar när regeringen delar ut permanenta uppehållstillstånd utan minsta eftertanke eller regelverk. Sedan Alliansen och Miljöpartiet gick ut med att erbjuda alla syriska flyktingar permanent uppehållstillstånd har denna grupp ökat ganska kraftigt, från ca 8 000 år 2012 till drygt 16 300 år 2013, en hundraprocentig ökning på ett år. Under bara detta års första fem månader, från januari till maj, har 8 800 kommit. Det är att vänta ytterligare en kraftig ökning under året.

Trots att vi vet att så många kommer till Sverige via ett annat EU-land var det bara ungefär 18 procent som förra året fick sin asylansökan prövad i enlighet med Dublinförordningen, 18 procent när det borde ha varit 86 procent.

Jag har ställt frågan här i kammaren: Varför är vi nästan ensam i Europa om att inte efterleva den förordning som vi har skrivit under? Jag brukar aldrig få något svar. Jag är ganska övertygad om att de flesta här inne är väl medvetna om detta, men de vill helt enkelt inte tala om det. Men det jag säger är dess värre sant.

Hur kommer det sig att Sverige inte efterlever den här förordningen? Ja, bland annat har regeringen tagit för vana att aktivt misstolka det här direktivet, precis som man gjort i många andra fall.

Artikel 33 är en av hörnstenarna i Dublinförordningen, som innebär att asylprövningen ska göras i det första medlemsland som flyktingen kommer till. Men regeringen har översatt förordningen till svensk lag i termer av möjligheter. Det handlar inte om att vi *ska* följa det utan om att vi *kan*, när regeringen så önskar.

I 5 kap. 1 b § utlänningslagen står det att en asylansökan får avvisas om sökanden i en annan EU-stat har förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande.

Det är alltså ordet får i stället för ska. Sverigedemokraterna föreslår att det ska ändras till ska.

Vi sverigedemokrater har i många år arbetat för en reglerad och ansvarsfull invandringspolitik. I det ligger ett riktmärke om att minska invandringen, asyl- och anhöriginvandringen, med ca 90 procent. Ofta har företrädare för de andra partierna i Sveriges riksdag ställt sig frågan, och ställt frågan till oss: Hur är detta möjligt?

Herr talman! Det är möjligt genom att reformera arbetskraftsinvandringen och göra den behovsprövad. Det är möjligt genom att våga ställa krav vid anhöriginvandring, och det är möjligt, kanske framför allt, genom att följa Dublinförordningen.

För oss är det en självklarhet att hjälpa men att fokusera hjälpen så att den når ut till så många som möjligt. Vi kan vara stolta över det ansvar som Sverige har tagit i många år, men vi måste också våga erkänna att det finns en gräns. Sverige kan inte ta hela Europas ansvar.

Det här ser ut att bli riksdagsårets sista debatt i socialförsäkringsutskottet. Om jag skulle sammanfatta vad det här året mest har handlat om, i alla fall när det gäller just migrationspolitiken, skulle jag vilja påstå följande: Inte under något år som jag har varit med har en regering gjort så mycket för att prioritera bort det svenska samhället. Gång efter annan har nya förslag lagts fram för att utöka en redan omfattande invandringspolitik – det har gjorts ännu mer än tidigare. Och inte någon gång har regeringen satsat så stora resurser på ökad migration och integration som just under det senaste året.

Det är snart val till riksdagen. Ett litet tips till samtliga skulle kunna vara att man kanske skulle ändra inställning lite grann och tänka en liten smula även på svenska behov, på svenska pensionärer, på svenska barn och på den svenska skolan, där det faktiskt behövs ökade resurser, och inte enbart på dem som vill komma hit utifrån.

Jag yrkar som sagt bifall till reservation 2.

Anf. 64 EVA-LENA JANSSON (S) replik:

Herr talman! Vi pratar om ändringar när det gäller Dublinförordningen, men jag måste med anledning av det David Lång säger poängtera något. Jag är beredd att hålla med om att diskussionen under de senaste åren har varit märklig, men jag tycker framför allt att det är Sverigedemokraternas inlägg som har förskräckt och som skrämmer mig ganska mycket.

Man ställer människor mot varandra, arbetare mot arbetare. Det handlar om varifrån de kommer och var de är födda någonstans. Man vill sätta upp gränser och ifrågasätta personer som kommer hit och söker asyl, beroende på om de är lönsamma eller inte.

Den här diskussionen har vi haft tidigare, men David Lång fortsätter att försvara Sverigedemokraternas syn och det människoförakt som man visar upp genom att ställa människor mot varandra. Det är ett rasistiskt parti du företräder, David Lång. Jag vill bara ha sagt här i kammaren att Socialdemokraternas ideologi står så långt från Sverigedemokraternas som man kan komma. Det är därför jag har begärt ordet i den här frågan.

Anf. 65 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! Vi brukar anklagas för att vi ställer människor mot människor och grupp mot grupp. Dess värre gör faktiskt Socialdemokraterna detta också, även alla andra partier. Det finns begränsningar i de resurser vi har att använda. Om Socialdemokraterna väljer att prioritera utländska grupper framför svenska grupper är de naturligtvis fria att göra det. Vi lever i ett demokratiskt samhälle, och man får uttrycka sin egen åsikt.

Men Sverigedemokraterna prioriterar annorlunda. Vi prioriterar svenska behov i första hand. Vi menar att det var det som en gång byggde Sverige starkt, och det är avvikelsen från den inställningen som nu håller på att göra Sverige betydligt svagare.

Nu hade egentligen inte någonting av det som Eva-Lena Jansson sade något att göra med just den här debatten, det här betänkandet och den här propositionen. Men vi kan försöka komma in lite grann på det.

Sverigedemokraterna föreslår till exempel något så elementärt som att Sverige ska följa de internationella överenskommelser man har skrivit under, i det här fallet Dublinförordningen, och därmed att asylsökande ska få sin asylansökan prövad i det första medlemsland som de kommer till. Varför vill inte Socialdemokraterna ställa upp på att följa internationella överenskommelser som Dublinförordningen?

Anf. 66 EVA-LENA JANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tycker faktiskt att David Lång far med osanning. Jag har uppfattat att samtliga partier i kammaren står bakom Dublinförordningen och de regler som finns. Däremot måste man diskutera hur det är när människor kommer hit. Om de står här vid vår dörr och söker asyl ska de ha möjlighet att få ansökan prövad, om det inte finns bevis på att de har varit i något annat land. Det är därför de söker asyl här. Det är för att de inte har fått sin sak prövad i något annat land. Då ska de göra det här.

Jag tycker att det är viktigt att poängtera att Sverige är ett rikt land. Vi har mycket resurser. Men David Lång har i ett tidigare beslut här i riksdagen prioriterat att sänka skatten för honom själv och för mig i stället för att satsa på den välfärd som vi kunde ha valt. Det är naturligtvis ett beslut som Sverigedemokraterna står bakom. Man har aktivt ställt sig bakom en borgerlig politik, som ökar de ekonomiska skillnaderna i samhället och ställer människor mot varandra.

David Lång undergräver människors solidaritet, ökar skillnaderna och ställer människor mot varandra. Det är precis vad en borgerlig politik kan åstadkomma. Det borde David Lång skämmas för om han nu tycker att man inte ska göra skillnad på människor. Men om man tillhör ett rasistiskt parti som Sverigedemokraterna kanske man gillar det.

Anf. 67 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! Först och främst vill jag tillbakavisa allt som Eva-Lena Jansson kastar på mig när det gäller just rasism. Det finns ingenting sådant i våra partiprogram, i våra uttalanden eller i vår politik över huvud taget.

Sedan gällde det ett borgerligt parti. Vi är definitivt mindre borgerliga än borgarna. Jag vill påminna Eva-Lena Jansson om att vi i höstas tillsammans stoppade en skattesänkning för de rikaste när vi inte höjde brytpunkten för den statliga inkomstskatten, som borgarna ville göra. Vi stoppade det, som sagt.

När det gäller Dublinförordningen tror Eva-Lena Jansson att alla partier i riksdagen är för att den ska efterlevas. Men faktum kvarstår: att den inte efterlevs. Jag vill minnas att Eva-Lena Jansson var i Bryssel samtidigt som jag och träffade EU-kommissionär Cecilia Malmström, som berättade att Sverige är ett av, tror jag, tre länder som omfattas av Dublinförordningen och som väljer att ignorera den, medan alla andra 24 länder håller hårt på att den ska efterlevas.

I betänkandet, där jag har föreslagit att vi ska tillkännage för regeringen som riksdagens mening att vi ska börja efterleva den, står det att det enligt utskottets mening saknas skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om Dublinförordningens efterlevnad. Det tolkar jag som att man struntar fullständigt i detta. Och Eva-Lena Jansson och hennes parti, Socialdemokraterna, struntar högakttningsfullt i om den efterlevs eller inte.

Det var det här jag ville ha svar på. Nu fick jag inte det. Jag beklagar det.

Anf. 68 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Detta är den sista debatten i socialförsäkringsutskottet för den här mandatperioden.

Ett av de starkaste minnen jag bär med mig från den här perioden är när ganska många av oss stod tillsammans i flyktingförvaret i Fylakio och såg hur det såg ut när människor fängslades utan att de gjort något annat än att korsa en gräns. Jag minns doften av människor som var instängda i burar. Jag minns hur det lät när människor sträckte sig fram och ropade till oss: Berätta om oss! De försökte sticka fram lappar. Jag minns den tyska polisen, som inte var särskilt medkännande kring någonting.

Det där är saker jag bär med mig. Jag har, säkert liksom många andra av er, gett ett löfte att det aldrig ska få se ut så. Det är av det skälet vi inte kan efterleva Dublinförordningen. Vi kan inte gå med på att människor hålls i fängelse. Det är det som David Lång inte förstår.

Dagens betänkande handlar också om detta. För oss i Vänsterpartiet är det inte möjligt att följa Dublinförordningen så länge det är så stora skillnader i mottagandet. Vi hoppas att man en vacker dag ska nå fram till en situation där människor får exakt samma behandling vilket land i Europa de än sätter sin fot i, en värdig behandling som människor som behöver skydd. Men till dess ser vi det inte som möjligt att följa Dublinförordningen. Vi vill att alla ska få samma möjligheter till skydd. Vi vill att människor ska behandlas lika. Därför hävdar Vänsterpartiet att det i det nuvarande Europa inte är möjligt att följa en sådan förordning, och det fortsätter vi att hävda.

Det vi behöver göra är naturligtvis att se till att alla länder i Europa tar emot flyktingar i mycket högre utsträckning. Vi måste skapa lagliga vägar in i Europa, så att människor inte tvingas i armarna på flyktingsmugglare. Vi måste göra en rad saker. Vi ska inte ha den här ojämlikheten i Europa.

Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation nr 3, som handlar om en översyn av Dublinförordningen. Vi vill ändra den. Asylsökandes egna val ska vara styrande för vilket land de prövas i. Vi ska aldrig behöva tvinga människor tillbaka till den typen av förvar. Vi låter inte folk komma tillbaka till Grekland, men vi hör nu liknande berättelser om några av de nya medlemsländerna i EU.

Det var mitt löfte där och då, och det kommer jag att hålla.

Anf. 69 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Vi moderater tror på ett öppet EU, där en av hörnstenarna är den inre rörligheten. Med en sådan utgångspunkt är det helt naturligt att ha en gemensam asyl- och invandringspolitik. Resan mot ett sådant gemensamt system började 1999, alltså för drygt 14 år sedan, och vi gick i mål i juni förra året. Nu är vi inne i en implementeringsfas i respektive länders lagstiftning.

EU:s asylsystem grundar sig på en fullständig tillämpning av 1951 års Genèvekonvention och det så kallade New York-protokollet. Utskottet uttalade under förra mandatperioden att en anledning till att vi ställde oss bakom den EU-gemensamma asyl- och migrationspolitiken var att det ger en möjlighet att påverka EU att höja sin kapacitet att ta emot fler skyddsbehövande. Men det ger också ett verktyg för att höja nivån på asylmottagandet och kvaliteten i prövningen i övriga medlemsländer. Båda dessa uppgifter vilar nu tungt på EU-kommissionen.

Från svensk sida har vi även sett vikten av att EU ökar sin kapacitet vad gäller kvotflyktingar. På detta område tar Sverige redan ett mycket stort ansvar. Men det är viktigt att Sverige fortsätter att vara pådrivande. Det gemensamma EU-systemet är en bra spelplan för det. Det vi ska besluta om i dag är en del av det gemensamma asylsystemet, nämligen Dublinförordningen.

Dublinförordningen beskrivs ofta i negativa termer. Den sägs vara inhuman gentemot de sökande. Jag tycker inte att det riktigt stämmer. Dublinförordningen är bra; den förhindrar att det görs ansökningar i mer än en medlemsstat och tydliggör vilket ansvar den medlemsstat som har den största delen i inresan har för prövningen. Detta innebär att medlemsstaterna inte kan skicka en asylsökande fram och tillbaka emellan sig; prövningen kommer till stånd. Den asylsökande är garanterad prövning.

En grundläggande princip inom det gemensamma europeiska asylsystemet är att en ansökan ska prövas endast en gång. De svenska reglerna bör därför anpassas till det omarbetade asylprocedurdirektivet och den omarbetade Dublinförordningen på så sätt att det blir möjligt att avvisa en asylansökan när den sökande har förklarats vara alternativt skyddsbehövande i en annan EU-stat. Detta måste också anpassas till vad som föreskrivs om avvísningar och utvisningar.

(Applåder)

Anf. 70 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Den som har förklarats vara alternativt skyddsbehövande i en annan medlemsstat har redan fått sin ansökan om internationellt skydd prövad och beviljad och bör inte få ytterligare en prövning av ansökan i Sverige. De svenska reglerna bör därför anpassas till det omarbetade asylprocedurdirektivet och den omarbetade Dublinförordningen på så sätt att det blir möjligt att avvisa en asylansökan när den sökande har förklarats vara alternativt skyddsbehövande i en annan EU-stat. Det som vi debatterar i dag innebär att en bestämmelse med den innebörden kommer att föras in i utlänningslagen.

Angående Dublinförordningen som sådan anser Miljöpartiet att den innebär allvarliga inskränkningar i individens rätt att söka asyl och snedfördelar ansvaret för asylprövning mellan EU:s medlemsländer. Det får till följd att medlemsländerna genom dåliga mottagningsförhållanden och fysiska hinder försöker avskräcka eller helt stoppa människor från att söka sig dit. Miljöpartiet delar visionen om att alla EU-länder ska ha lika bra och säkra asylsystem, men skulle vilja reformera Dublinförordningen, så att en asylansökan prövas i det EU-land som den asylsökande vill i stället för i det EU-land dit personen först anlant.

Med det sagt yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 71 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Sedan 1999 har EU jobbat för att skapa ett gemensamt europeiskt asylsystem. Dublinförordningen från 2003 är en del i denna strävan. Den tillkom för att klargöra vilket medlemsland som är ansvarigt för en asylprocess. Strävan efter att skapa ett gemensamt asylsystem är mycket lovvärd. Det ökar rättssäkerheten och kan utjämna de toppar och dalar som följer av de olika oroligheter runt om i världen som tvingar människor på flykt.

Ibland får Dublinförordningen kritik, och stundom kan denna kritik kännas berättigad. Men det var verkligen ingen drömsituation innan, då asylsökande kunde skickas fram och tillbaka mellan länder med stor osäkerhet som följd. Ett tydligt regelverk om vem som har ansvaret är av

godo, även om jag gärna skulle se att fler europeiska länder hade en lika god syn på vikten av öppenhet som vi har i Sverige.

Nu har direktivet omarbetats något, och förändringarna införs i den svenska lagstiftningen. Förändringarna innebär att en asylansökan får nekas prövning om den sökande redan har status som alternativt skyddsbehövande i en annan EU-stat.

Med det yrkar även jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 72 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Sverige eftersträvar ett fördjupat samarbete mellan EU:s medlemsstater inom asylområdet. Asylsökande ska behandlas på ett likvärdigt sätt, oavsett vilken medlemsstat som har ansvaret för prövningen av asylansökan.

Det är därför mycket välkommet att den andra etappen i arbetet med att ta fram ett gemensamt europeiskt asylsystem har slutförts. Syftet har varit bland annat att fastställa ett gemensamt asylförfarande, en enhetlig status för personer som har rätt till internationellt skydd och ökad solidaritet mellan EU:s medlemsstater. Omarbetade versioner av bland annat asylprocedurdirektivet och Dublinförordningen har antagits. Arbetet med att genomföra de beslutade förändringarna pågår nu i Sverige och i de övriga medlemsstaterna.

Det förslag som riksdagen nu har att ta ställning till är en del av det svenska genomförandet och följer av att den omarbetade Dublinförordningen har börjat tillämpas.

Det är en grundläggande princip inom det gemensamma europeiska asylsystemet att en asylansökan ska prövas av en enda medlemsstat. Vilken medlemsstat som ska pröva en ansökan regleras i Dublinförordningen. Den omarbetade Dublinförordningen innebär att en person som har beviljats status som alternativt skyddsbehövande i en annan medlemsstat inte längre kan överföras dit enligt förordningen. För att det gemensamma asylsystemet ska stämma överens i alla delar finns det därför enligt det omarbetade asylprocedurdirektivet en möjlighet att neka prövning av en asylansökan från en person som redan har fått sin ansökan prövad och status som alternativt skyddsbehövande beviljad i en annan medlemsstat. Detta gäller redan för personer som har beviljats flyktingstatus i en annan medlemsstat.

Enligt de bestämmelser som nu gäller i Sverige måste en asylansökan från en person som redan har beviljats status som alternativt skyddsbehövande i en annan medlemsstat prövas på nytt i Sverige. För att det gemensamma asylsystemet ska stämma överens i alla delar och för att flyktingar och alternativt skyddsbehövande ska behandlas lika föreslår regeringen i propositionen att bestämmelsen i utlänningslagen om avvisning av en asylansökan ska justeras. Regeringens förslag innebär att det ska vara möjligt att inte pröva en asylansökan från en person som har beviljats status som alternativt skyddsbehövande i en annan medlemsstat.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

Civilutskottets betänkande 2013/14:CU35

Ny lag om näringsförbud (prop. 2013/14:215)
föredrogs.

*Ny lag om
näringsförbud*

Anf. 73 MARTA OBMINSKA (M):

Herr talman! Till att börja med yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen. I regeringens proposition 2013/14:215 *Ny lag om näringsförbud* föreslår regeringen att en ny lag om näringsförbud ska ersätta den gamla samt ett antal följdändringar i andra lagar. Förslaget innebär bland annat att kretsen av personer som kan meddelas näringsförbud utökas till att omfatta alla som faktiskt utövar ledning över en verksamhet, oberoende av i vilken associationsrättslig form verksamheten bedrivs.

Regeringen lägger också fram förslag som syftar till att effektivisera Kronofogdemyndighetens tillsyn över att meddelade näringsförbud följs. Bland annat blir det obligatoriskt att kalla den som har fått näringsförbud till ett inledande samtal där han eller hon får information om näringsförbudets innehåll och där myndigheten kan få information om hur personen försörjer sig. Kronofogdemyndigheten får kalla till fler sådana samtal om det finns behov av det. Kallelse till samtal får förenas med vite.

I betänkandet finns en reservation från Sverigedemokraterna om kompletterande bestämmelser om polishämtning till samtal hos Kronofogdemyndigheten om den som har fått näringsförbud inte inställer sig. Regeringen gör bedömningen att det inte bör införas en möjlighet för Kronofogdemyndigheten att besluta om polishämtning om den som har fått näringsförbud inte inställer sig till samtal hos myndigheten.

Visserligen föreslog Utredningen om vissa frågor om näringsförbud att Kronofogdemyndigheten ska få möjlighet att besluta om polishämtning om en person som har näringsförbud inte inställer sig till samtal hos myndigheten. Samtidigt avstyrkte Riksdagens ombudsmän utredningens förslag i denna del. Riksdagens ombudsmän konstaterade att de aktuella bestämmelserna om tvångsmedel i utsköningsbalken syftar till att med tvång framtvunga betalning från gäldenären. Samtalen med den som har fått näringsförbud har däremot ett informativt och bevissäkrande ändamål.

Enligt regeringen bör man vara lite försiktig om man drar paralleller från utsköningsbalken vid bedömningen av hur tillsynen över näringsförbud bör utformas. Regelverken har olika syften och bygger på olika systematik. Tvångsmedel får inte användas om de inte står i proportion till ändamålet med insatsen. Redan genom förslagen att göra samtalen obligatoriska och att kallelse till samtal ska kunna förenas med vite har lagstiftaren tydligt markerat att tillsynen ska effektiviseras.

Regeringen bedömer därför att det inte bör införas bestämmelser i lagen om näringsförbud som möjliggör polishämtning till de obligatoriska samtalen. Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår motionen.

Den nya lagstiftningen om en ny lag om näringsförbud och följdändringarna i andra lagar föreslås träda i kraft den 2 augusti 2014.

(Applåder)

Anf. 74 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! I december 2011 tillkallade regeringen en särskild utredare för att se över frågor i anslutning till lagen om näringsförbud och tillsynen av denna. Utredningen överlämnades ungefär ett år senare, och efter en remissrunda ser vi i dag resultatet.

Förslaget som regeringen kommit med är i huvudsak bra, och jag kan med glädje ställa mig bakom det. Delar av propositionen innehåller förslag som syftar till att effektivisera den tillsyn som Kronofogdemyndigheten har över att meddela näringsförbud. För att tydliggöra vad det handlar om ska en person som fått näringsförbud få ett samtal från Kronofogdemyndigheten. Detta samtal bedöms av både regeringen och remissinstanserna vara extra viktigt. Givetvis är det då också mycket viktigt att det vidhålls.

Samtalet syftar delvis till att informera personen med näringsförbud om innebörden av förbudet samt att ge Kronofogdemyndigheten ett underlag för hur stor risken är att han eller hon kommer att bryta mot näringsförbudet. Kallelsen till detta samtal kan vara förenad med vite. I detta fall är det inte konstigt om man anser att enbart ett vitesföreläggande inte är tillräckligt om personen i fråga inte inställer sig till samtalet. Av den anledningen, herr talman, anser jag att Kronofogdemyndigheten som sista åtgärd ska ha möjlighet att begära hämtning av polis.

Jag tänker inte förlänga debatten ytterligare utan vill med dessa ord yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

11 § Nya mervärdesskatteregler om omsättningsland för telekommunikationstjänster, radio- och tv-sändningar och elektroniska tjänster

Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU31

Nya mervärdesskatteregler om omsättningsland för telekommunikationstjänster, radio- och tv-sändningar och elektroniska tjänster (prop. 2013/14:224)

föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.28 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.30 då interpellationssvar skulle lämnas.

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.30.

12 § Svar på interpellation 2013/14:460 om hög tid för nationell biblioteksstrategi

*Svar på
interpellationer*

Anf. 75 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Kerstin Engle har frågat mig på vilket sätt jag avser att verka för att Kungliga biblioteket ska få såväl resurser som uppdrag att stärka hela Sveriges biblioteksväsen.

Jag vill först och främst framhålla att regeringen har uppfattningen att läsförståelse och läslust är grundläggande förutsättningar för att kunna ta del av vår kultur och för att vara en aktiv medborgare. Att främja barns och ungas läsförmåga är särskilt viktigt för att stärka kunskaps- och bildningsnivån.

Bibliotekens betydelse för det demokratiska samhällets utveckling och deras roll för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning ligger till grund för den nya bibliotekslagen. För regeringen är biblioteksfrågorna ett prioriterat område, vilket är tydligt genom att vi fick en ny bibliotekslag den 1 januari i år. I den nya lagen har regeringen tagit initiativ till att utveckla den bibliotekslag som ursprungligen stiftades 1996 och som inte har förnyats sedan dess.

Regeringen har även gjort andra satsningar för förbättrad läsförmåga och läsförståelse hos barn och unga. Riksdagen antog så sent som i december förra året regeringens proposition *Läsa för livet*. Bland annat fastslogs nationella mål för litteratur- och läsfrämjande som innebär att alla i Sverige oavsett bakgrund och med utgångspunkt i personliga förutsättningar ska ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga.

Kungliga biblioteket har som huvuduppgift att vara Sveriges nationallbibliotek och arkiv för ljud- och bilddokument samt rörliga bilder. KB ska som forskningsbibliotek och i egenskap av forskningsinfrastruktur vara en resurs för forskning samt fullgöra uppgifter som följer av en rad olika lagar och förordningar, bland annat bestämmelser om pliktexemplar av dokument och elektroniskt material.

KB har sedan 2011 i uppdrag från regeringen att ha nationell överblick över det allmänna biblioteksväsendet och främja samverkan och utveckling inom området. Inom ramen för det uppdraget har KB utrymme att överväga vilka mer strategiskt inriktade dokument som kan främja samverkan och utvecklingen inom området. Med andra ord kan myndigheten, KB, bedöma om det finns behov av nationella plandokument och i så fall utarbeta sådana. KB ska också tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används. I och med den nya bibliotekslagen är uppgiften lagstadgad.

För uppdraget för samordning av biblioteksväsendet har KB fått en anslagsförstärkning med 25 miljoner kronor. För övriga uppdrag har KB ett anslag på 347 miljoner kronor. Anslaget till KB har beslutats av riksdagen utan någon avvikande mening från Socialdemokraterna.

Inom de ramar som har beslutats ankommer det på KB att besluta om verksamhetens utformning.

Anf. 76 KERSTIN ENGLE (S):

Herr talman! Jag förstår av svaret att jag och statsrådet är helt överens om vikten av bibliotek och deras betydelse för kultur och bildning och inte minst för ungas möjligheter till ökad läsförståelse och därmed bättre skolresultat. Det är inte särskilt unikt för statsrådet och mig, då 85 procent av svenskarna anser att biblioteken är viktiga för att samhället ska fungera. Biblioteken är den institution som svenskarna har störst förtroende för. Men jag tycker nog att ministern har ett särskilt ansvar för att se till att vi får en utveckling och bästa möjliga resursutnyttjande av våra bibliotek.

Jag utgår från att ministern är orolig för vad som händer med biblioteken och för vad som kan hända. Det har blivit 500 färre bibliotek under de senaste 20 åren. Filialer som har betytt oerhört mycket som mötesplatser för medborgarna har försvunnit. Och enligt KB har 70 bibliotek lagts ned de senaste fyra åren. I bibliotekslagen står det ett bibliotek per kommun. Då återstår 900 bibliotek som kan läggas ned. Men det hoppas vi inte ska hända.

Vi har också sett bekymmer med lagen om skolbibliotek. Det är egentligen självklart att alla elever ska ha tillgång till skolbibliotek, men det är bara hälften av eleverna som har tillgång till ett bemannat skolbibliotek. Lagen är inte tillräckligt tydlig när det gäller bemanning och personalens kompetens. En hylla med böcker är inte tillräckligt. Ett ändamålsenligt biblioteksväsen är ett mycket viktigt verktyg för att vända den negativa trenden med sjunkande läsförmåga, sjunkande läsförståelse och därmed sjunkande skolresultat.

Björnekullaskolan i Åstorp med bibliotekarien Monica Ehrenstråle i spetsen är ett utmärkt föredöme för hur skolbibliotek med en duktig bibliotekarie kan vara en motor i skolans arbete, både för lärarna och för eleverna. Alla sådana goda exempel måste få ökad spridning.

Sjunkande läsförmåga och läsförståelse får negativa konsekvenser, inte bara för den enskilde individen och eleven utan även för Sveriges ekonomiska tillväxt och konkurrenskraft.

En ny rapport från Svensk biblioteksförning visar att samarbete mellan lärare och bibliotekarier kan stärka läsande och lärande. Forskarna skriver också att både skolbibliotek och folkbibliotek har stor potential för att stödja både ungas färdigheter i läsning och den alltmer nödvändiga medie- och informationskunnigheten.

Ministern talar i svaret om KB:s utvidgade uppdrag från 2011 och om att de har möjlighet att själva ta upp frågan. Men jag anser att ett beslut om en nationell biblioteksstrategi är ett så stort beslut att politikerna åtminstone måste finnas med och tala om vad man tycker om detta.

Vi socialdemokrater ser det utvidgade uppdraget från 2011 som en början. Vi blev verkligen oroliga och fick våra farhågor bekräftade när ministrarnas statsekreterare i ett tal tonade ned KB:s roll. Han sade: KB har en viss roll mot folkbiblioteken. Jag betonar medvetet en viss roll, men det får inte gå ut över huvudrollen.

Om ministern delar denna uppfattning har vi alla fått en förklaring till att det inte kommer någon nationell biblioteksstrategi. Ministern gör det också lätt för sig genom att säga att det ankommer på KB att besluta om verksamheten. Men jag tror som sagt att det behövs ett politiskt uppdrag för en så pass stor och viktig fråga.

Anf. 77 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag uppskattar engagemanget för biblioteken och för biblioteksfrågorna. Jag har detsamma. Biblioteken är viktiga på många sätt. Både skolbibliotek och folkbibliotek är viktiga för att introducera läsning och böcker för barnen. De är viktiga för vuxna och för att vi ska kunna skaffa fram olika typer av böcker och information som vi söker på olika sätt. Biblioteken fyller alltså en lång rad uppgifter i vårt samhälle. De är viktiga för yttrandefriheten. De har varit viktiga under hela 1900-talet och är fortsatt viktiga. Det råder ingen tvekan om det.

Det är därför som den här regeringen har infört en ny bibliotekslag. Den gamla var ålderdomlig. Därför har den här regeringen också fört in krav i skollagen på att det ska finnas skolbibliotek som alla elever har tillgång till. Kerstin Engle kritiserar det, men den gamla regeringen gjorde aldrig det. Det är den här regeringen som har infört det kravet. Det är den här regeringen som har gett i uppdrag åt Kungliga biblioteket att ha nationell överblick. De har fått extra pengar för det. Den gamla regeringen gjorde aldrig det. Det är den här regeringen som har gjort det.

Jag ser fram emot att vi gemensamt ska ta ännu fler tag. Men det är intressant att en socialdemokrat kritiserar alliansregeringen för detta när den socialdemokratiska regeringen inte gjorde någonting. Sanningen är att det är den här regeringen som har agerat på området.

Jag vill också varna för att ge en massa uppdrag utan att skicka med pengar. Kerstin Engle säger att skollagen borde skärpas och att det ska vara bemannade bibliotek. Det kan man tycka. Om riksdagen anslår de pengarna kan vi bestämma det. Men att Socialdemokraterna står och säger att vi borde göra det utan att anslå ett öre i sin budget är ansvarslost.

Vad ska Kungliga biblioteket dra ned på om de ska utarbeta en sådan strategi? De får inte en enda ny krona, för Socialdemokraterna föreslår inga nya pengar till Kungliga biblioteket i sin budget. Nya uppdrag, nya ambitioner men inga pengar – då måste ni skära ned på något annat, något som redan finns. Så får ni göra.

Därför tycker jag att man ska vara varsam. Jag har inget emot att vi diskuterar ambitionshöjningar, men vi måste vara överens om att med en ambitionshöjning följer en anslagshöjning. Annars får man tala om för KB att de ska avstå från att göra något av det de gör i dag, och det vill inte jag göra.

KB:s huvuduppgift är att vara Sveriges främsta forskningsbibliotek. Det är och har alltid varit KB:s huvuduppgift. Det är därför KB finns. Om det är det ni ska prioritera ned – för jag uppfattar av Kerstin Engle att det inte är den viktiga delen, utan det är något annat som är viktigast – är det ett viktigt besked, ett väldigt viktigt besked. Det skulle nämligen påverka hela den svenska humanistiska forskningen om KB inte längre hade det som huvuduppgift. Det är därför Kungliga biblioteket finns –

för att det är ett forskningsbibliotek. Det är vårt nationella forskningsbibliotek med en mycket hög internationell standard.

Jag är enig med interpellanten om problembeskrivningen. Jag jobbar varje dag och har så gjort under mina åtta år som minister för att läsningen ska öka och kunskapsnivån stiga i den svenska skolan. Där har böcker, läsning och bibliotek en viktig roll. Så långt är vi överens, men att ge nya uppdrag och höja ambitionerna utan att skicka med några pengar kommer att leda till mycket kritik och frustration i sektorn.

Anf. 78 KERSTIN ENGLE (S):

Herr talman! Nu lägger ministern ord i min mun som jag aldrig har sagt. Jag har inte sagt att vi ska förändra KB så att det inte längre ska vara ett forskningsbibliotek eller ha ansvar för forskning.

Men vi kan ju konstatera att den nya bibliotekslagen är en ramlag och att den behöver fyllas med innehåll. Skolbiblioteken är inte tillräckligt utvecklade. Mer behöver göras där. Det finns goda exempel att sprida.

Nu är det ju den här regeringen som har haft ansvaret i snart åtta år. Vi socialdemokrater vill ständigt utveckla och förbättra samhället. Det kommer ny forskning och ny kunskap. Då kan man inte bara slå sig till ro och säga: Vi har ändrat den nya bibliotekslagen – ni gjorde ingenting. Så fungerar inte verkligheten.

KB fick ett utökat anslag med det nya uppdraget. Man kan alltid se över vad som ska göras nu och vad som gjordes tidigare, men jag har definitivt inte uppfattningen att KB ska mista den viktiga roll det har som forskningsbibliotek.

Det blir lite olyckligt när det är två departement som har ansvar för den viktiga läsfrågan. Det finns säkert en hel del projektmedel att söka via KB och via Kulturrådet, som mest sysslar med läsfrämjande. Det är naturligtvis jättebra att det finns pengar till sådant, men jag tycker ändå att läsutveckling är en alldeles för viktig fråga för att göras till ett projekt.

Jag hoppas att statsrådet Björklund och för den delen också partiledaren Björklund tar ett samtal med sin partikamrat Christer Nylander, som här i kammaren och även på annat håll har uttalat att han tycker att det behövs en tydlig nationell biblioteksstrategi för att tillgodose behovet av bra biblioteksservice och bra läsfrämjande verksamhet i hela landet.

Vi behöver en genomarbetad strategi för bibliotekens roll i kunskaps-samhället. Till den rollen hör till exempel läsning och läsförståelse, som vi har varit inne på, men också demokrati, yttrande- och informationsfrihet, livslångt lärande och inte minst kultur och social sammanhållning.

Kulturutredningen 2009 – det var väl regeringens utredning – pekade på splittringen i bibliotekslandskapet och på behovet av en ny organisation och en ny ledningsfunktion för det svenska biblioteksväsendet. KB fick sitt utvidgade uppdrag 2011, men det räcker inte för att leva upp till Kulturutredningens synpunkter.

Nog måste väl ministern hålla med om bibliotekens roll i kunskaps-samhället – det har vi redan hört att han delvis gör – och behov av sam-ordning och kunskapsspridning?

Anf. 79 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Kerstin Engle säger att det är olyckligt att läsfrågorna är splittrade mellan kultur och utbildning. Jag håller inte med om det. Om det är olyckligt, vart tycker hon i så fall att det hör?

Det är klart att läsning är otroligt viktigt – det är den mest centrala uppgiften för hela vårt utbildningsväsen. Samtidigt fyller biblioteken en roll i en viktig del av vår kulturpolitik. Det är väl helt naturligt att bibliotek och läsning rör både skolan och kultursektorn. Det finns inget annat vettigt sätt att organisera det, tycker jag.

Sedan är uppgifterna något olika. Det är klart att skolans roll och skolbibliotekens roll är att uppfylla läroplanens mål: att barn ska lära sig läsa och få läslust och nyfikenhet på läsning och litteratur. Folkbiblioteken vänder sig delvis till barn och unga men också till vuxna, så uppdragen är något olika. Jag tror att man får acceptera att båda dessa biblioteksformer, båda dessa kulturformer, finns och måste finnas och att de är centrala.

Jag är alltså helt enig med interpellanten om betydelsen. Jag tror att hela riksdagen är helt enig om detta. Vi är oroad över att läsförståelsen bland barn och unga har sjunkit under en 20-årsperiod.

Det görs otroligt många insatser: Vi lägger om hela den svenska utbildningspolitiken. Vi stärker biblioteken i en ny bibliotekslag. Skolbiblioteken stärks liksom uppdraget till KB. Vi vidtar på olika sätt en lång rad åtgärder, och jag är helt beredd att diskutera ytterligare åtgärder.

Jag vänder mig bara mot ett förslag där vi låtsas att vi höjer ambitionsnivån när det inte tillförs pengar, för det funkar inte. Är riksdagen beredd att anslå mer pengar är jag helt beredd att ge KB nya uppdrag. Men varken Socialdemokraterna, som interpellanten tillhör, eller allianspartierna har i riksdagen verkat för högre anslag till KB. De höjdes när vi införde det nya uppdraget, men vill man ytterligare höja ambitionsnivån krävs det ytterligare nya anslag. Annars måste forskningsuppdraget till KB, som trots allt är det centrala för KB:s uppgift – det är därför KB finns – prioriteras ned, och det vore otroligt olyckligt. Kungliga biblioteket är mycket av stommen i vår humanistiska forskning i Sverige. Den forskningen är huvuduppdraget för Kungliga biblioteket.

Jag har inget emot att vi bestämmer oss för att utveckla en nationell biblioteksstrategi, men om den måste vara gratis blir den innehållslös. Det kommer att leda till behov av nya satsningar. Jag har inget emot det, men då måste vi också vara överens om att det ska finansieras.

Att interpellanten nu kritiserar mig för att inte ta fram en strategi samtidigt som interpellantens parti inte vill anslå några pengar tycker jag är ett slag i luften. En ambitionsökning måste paras med ekonomiska satsningar.

Anf. 80 KERSTIN ENGLE (S):

Herr talman! För ett litet kort ögonblick blev jag nästan glad. Ministern sade alldeles nyss att han inte har något emot en strategi, och det är ju positivt.

Men då är det pengarna det faller på, och då kan man fundera på hur viktigt det är för ministern. Var det bara förflugna ord att det är bra med en strategi? Ministern har ju inte sett vår budget inför hösten. Säger man

att det inte finns några pengar, att man inte klarar det, har man också talat om hur man prioriterar.

Det är inte bara Socialdemokraterna, Christer Nylander och Kulturutredningen som tycker att en strategi är viktig. Det finns även ett organ som heter Unesco – det vet ministern säkert – som har uttalat detta. Unesco konstaterar att Sverige är det enda land i Norden som inte har en strategi för att få ännu bättre bibliotek och utvidga kunskapen om bibliotekens roll i samhället ännu mer. Det är ju märkligt att det bara är i Sveriges regering inte ser fördelen med en sådan strategi. Jag hoppas att ministern vill följa sitt råd och fullfölja det som han alldeles nyss sade: att det nog ändå är bra med en strategi.

Jag vill uppmana regeringen att följa Unescos rekommendationer så att den nya bibliotekslagen omsätts i handling och skolbarn får tillgång till bibliotek, som skollagen ger dem rätt till, samt att ta ansvar för KB så att de får resurser att uppfylla uppdraget.

Jag hoppas att ministern använder de sista minuterna till att ge ett positivt svar och tala om att han har lyssnat på både Kulturutredningen och Unesco.

Anf. 81 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag är väldigt glad att jag tillhör en regering som har infört en ny bibliotekslag. Jag är väldigt glad att vi har skärpt kraven på skolbiblioteken i Sverige till långt mycket högre nivåer än 2006, när vi tog över efter den gamla regeringen. Då fanns det inga krav över huvud taget på skolbibliotek i lagstiftningen. Inte ett enda krav fanns det.

Nu finns det krav på att alla elever ska ha tillgång till skolbibliotek. Nu börjar nästa diskussion om personalbemanning och annat. Det är positivt att man går vidare och höjer ambitionsnivån, men det är den här regeringen som har höjt ambitionsnivåerna.

När vi gjorde detta anslog vi också mer pengar, och det är centralt. Nu föreslår Socialdemokraterna satsningar utan pengar, och det är inte riktigt ärligt mot den här sektorn. Det är klart att alla i sektorn älskar att höra att de ska få en strategi, men alla tror ju att det kommer satsningar tillsammans med det. Men det är alltså ett papper utan pengar. Det Socialdemokraterna föreslår är inte värt någonting.

Ni lade ju nyligen fram en budget. Riksdagen röstar om den nu. Där säger ni att det ska bli en nationell biblioteksstrategi, men inte ett öre ska anslås. Det låter naturligtvis bra med en strategi, och det skapar en massa förväntningar, men det kommer att bli en stor besvikelse om man gör på det här sättet.

Man måste förstå att om man signalerar en nationell biblioteksstrategi uppfattar sektorn detta som att det också ska komma nya satsningar. Är riksdagen beredd att anslå medel till detta har jag absolut inga invändningar, men om man gör som Socialdemokraterna nu föreslår kommer det att gå ut över Kungliga bibliotekets forskningsuppdrag, vilket är det mest centrala uppdraget för Kungliga biblioteket. Det är därför Kungliga biblioteket finns och har skapats.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 82 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Tina Ehn har frågat mig på vilket sätt jag tänker agera för att garantera att skolan ska ge god färdighet till de konstnärliga utbildningarna också i framtiden och om jag avser att föreslå förändringar för att säkerställa tillräckliga förutsättningar för kreativa ämnen i utbildningssystemet, inte minst inom mode och design.

Skolans uppdrag att förbereda alla elever för framtiden vilar i hög grad på grundskolan. I grundskolan är de estetiska ämnena bild, musik och slöjd obligatoriska för alla elever. Ämnena har samma omfattning som tidigare, samtidigt som det estetiska perspektivet lyfts fram i flera ämnen.

Regeringen anser att gymnasieskolan tydligt måste förbereda eleverna för arbetslivet och för fortsatta studier. Elever som går yrkesutbildning måste till exempel nå längre i sin yrkesutbildning än vad som tidigare varit fallet. Därför har omfattningen av de gymnasiegemensamma ämnena, tidigare kallade kärnämnen, i samband med reformeringen av gymnasieskolan minskats.

I dag har alla elever på nationella program rätt att läsa minst en kurs i ett estetiskt ämne som individuellt val. Eftersom kurserna i den nya gymnasieskolan med få undantag nu omfattar minst 100 gymnasiepoäng kommer de elever som väljer dessa kurser att få ägna mer tid åt estetisk verksamhet än tidigare.

Det estetiska programmet i den nya gymnasieskolan är tydligt högskoleförberedande. Närmare hälften av detta program består av olika estetiska ämnen beroende på hur eleverna väljer studieväg. Av statistik som Statens skolverk publicerat framgår att det nya estetiska programmet är mycket populärt bland ungdomar och det fjärde största programmet. Eftersom fler elever väljer att läsa en estetisk utbildning i gymnasieskolan i dag jämfört med tidigare kommer fler elever att vara bättre förberedda än tidigare för till exempel eftergymnasiala konstnärliga utbildningar.

Anf. 83 TINA EHN (MP):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret, som jag uppfattar som en beskrivning av hur utbildningen ser ut i dag och inte riktigt ett svar på mina frågor.

Bakgrunden till mina frågor framgår av interpellationen. Där skrev jag: "Det svenska modeundret är av betydelse för Sveriges roll på den internationella arenan. Sverige har rönt framgångar när det gäller bland annat funktionsplagg och jeans; vi har också traditioner med både tekoindustri och nya trender som utvecklas ... Inte minst i Borås med omnejd finns vad man brukar kalla textilkuster. Där finns Textilhögskolan, men även på Göteborgs universitet och på fler skolor finns utbildningar inom det textila området." Det är ett område som utvecklas genom människors förmåga att skapa och vara kreativa.

"Den 22 april i år kunde man ta del av ett inslag i Sveriges Radios Kulturnytt, i vilket tung kritik framkom mot hur Sveriges utbildningspolitik förhåller sig till estetiska ämnen och konstnärliga utbildningar. Kri-

*Svar på
interpellationer*

tiken framfördes av rektorer för sju eftergymnasiala högskoleförberedande konst- och designutbildningar i Västra Götalandsregionen. Kritiken handlade om effekterna av den förändring som genomfördes för tre år sedan, då alliansregeringen genomförde en gymnasiereform där de estetiska programmen renodlades, och samtidigt blev det inte längre obligatoriskt för eleverna att under gymnasieåren läsa ett estetiskt ämne. Rektorererna menade att elevernas förkunskaper var sämre än tidigare, och att det i förlängningen kan påverka den modeindustri som har satt Sverige på kartan.”

Jag ser att det svar jag får i dag är väldigt likt ett svar jag fick för tre år sedan, då den nya gymnasiereformen genomfördes. Vi hade en debatt här i kammaren den 9 december 2011.

Min reflexion över den debatten var att jag upplevde att Sveriges utbildningsminister var helt övertygad om att den prioritering man gjort för att förändra systemet var helt i rätt riktning, trots att väldigt många människor, inte minst inom konst- och kultursektorn, har uttalat sig kritiskt och visat sitt ogillande över att estetiska ämnen är lågt prioriterade i den rådande utbildningspolitiken. Man kritiserade reformen när den genomfördes, och kritiken fortsätter att hålla i sig.

Jag får frågan om de estetiska ämnenas betydelse vid i stort sett varje debatt och varje samtal som jag har med människor som är verksamma inom kultur, konst och närliggande områden. Det finns så mycket som pekar på att vi riskerar att missa unga människors utvecklingskapacitet, som det föränderliga samhällets framtidsmöjligheter utmanar oss i, om vi förminskar kulturens roll i utbildningssystemet.

Samtidigt som kulturen ger oss möjligheter att utvecklas finns det rent krassa ekonomiska beräkningar som visar att kulturen och den kreativa sektorn omsätter mer pengar än både bilindustrin och it-industrin. Jag frågar då: Ser du som utbildningsminister det självklara i att alla elever ska få möjlighet att utvecklas på områden som har att göra med kultur, konst och estetik?

Anf. 84 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Det enkla svaret på den frågan är ja, självklart. Det är därför dessa ämnen är obligatoriska i den obligatoriska skolan. De tar en betydande plats på schemat och ska så göra.

Allt det som alla ungdomar måste lära sig måste vi lägga i grundskolan. Det är den enda skolform som är obligatorisk. Det är därför ämnena är obligatoriska och tar ett utrymme på timplanen.

Gymnasiet är inte obligatoriskt. På gymnasiet finns det större möjlighet för eleverna att välja olika program och inriktningar. I det här perspektivet är det glädjande – och också överraskande – att det program som nu verkar gå allra starkast i alliansregeringens gymnasieskola är estetiskt program. Det är fantastiskt. Det har ökat med 30 procent. Interpellanten råkade glömma att nämna det i sitt inlägg, men det har alltså ökat med 30 procent. Det är bara fyraårig teknisk linje, alltså teknikprogrammet, som ökar i tillnärmelsevis lika stor utsträckning.

Estetiskt program var inte litet innan heller. Det var inte ett av de mindre programmen. Nu ökar det kraftigt. Det är alltså elever som under tre års tid läser i huvudsak estetiska ämnen. Det finns lite olika inriktningar på det estetiska programmet. Detta gläder mig mycket.

De kulturella ämnena är centrala. De konstnärliga utbildningarna och den konstnärliga forskningen i Sverige har byggts ut kraftigt under den här regeringens tid.

Interpellanten talar om rektorer som vill få mer till sin sektor. Jag lovar dig: Det vill alla rektorer. Oavsett skolform vill alla ha ännu högre prioritering av just det som de själva sysslar med. Det är inget konstigt. Vi måste dock göra en helhetsavvägning mellan olika intressen.

Det är en självklarhet att de estetiska ämnena har en stor plats i den obligatoriska grundskolan. Det är också en självklarhet att vi har ett bra estetiskt program på gymnasiet, och till min stora glädje har det vuxit med hela 30 procent på tre år mätt i elevintag. Det är en kraftig ökning, och det är positivt för Sverige.

Jag var själv i Borås och invigde den nya Textilhögskolan för ett tag sedan. Det är en fantastisk verksamhet. Både utbildningen och forskningen där är av yppersta kvalitet. Man har också fått examensrättigheter, som flera av de konstnärliga högskolorna i Sverige inte har. Det tyder också på en mycket hög kvalitet. Denna typ av utbildning finns också på andra lärosäten, men Textilhögskolan i Borås är den främsta, skulle jag säga. Det är mycket positivt.

Detta är något som Sverige verkligen ska satsa på, och det sker. Även om det inte finns så många enkla sömmerskejobb kvar i Borås som när jag växte upp där är det fortfarande ett mycket kvalificerat kompetenscentrum för avancerad forskning, design och produktion inom textil. Borås är den viktigaste delen i det svenska textilklustret.

Anf. 85 TINA EHN (MP):

Herr talman! Vi är alla glada att vi har en sådan framstående utveckling inom textilindustrin och i Boråsområdet. Jag hoppas att den kompetens som finns i dag ska leva kvar och ökas på.

Vi kan debattera kulturens och det estetiskas roll i utbildningssystemet, och utbildningsministern menar att den har stor betydelse. Jag är glad att det sägs.

Samtidigt hörde jag i *Kulturnytt* att allt färre söker till högskoleförberedande konst- och designutbildningar, vilket till stor del beror på grundskolans styvmoderliga behandling av de estetiska ämnena.

Denna kritik framfördes av rektorer för sju eftergymnasiala högskoleförberedande konst- och designutbildningar i Västra Götalandsregionen. Dessutom sade de att elevernas förkunskaper är sämre än tidigare och att detta i förlängningen kan bli ett hot mot den vitala industri som har satt Sverige på modekartan.

De ifrågasatte vidare den gymnasiereform som gjordes för tre år sedan och konstaterade att antalet sökande till exempelvis hantverksprogrammen minskade när denna förändring skedde.

Andra saker kritiserar också, till exempel treämnesskolan med matte, engelska och svenska. Eleverna får dubbla meritpoäng om de läser språk eller matematik, men synen på estetiska ämnen är en annan.

Detta är den stora skillnaden som är viktig att lyfta fram. Varför kan inte dessa ämnen ses som mycket viktigare än i dag?

När förändringen i gymnasiereformen skedde kom många med kritik. Kungliga Musikhögskolan kommenterade utredningen innan den blev en proposition.

”KMH tror på ett samhälle som formar sin kultur till stor del i skolan, med hjälp av en kulturell fostran, ett problembaserat lärande och möjlighet att använda såväl språkliga som estetiska uttrycksformer. KMH kan inte finna att denna gymnasieutredning påverkats av forskning om estetiska läroprocesser. Vi anser att det skall finnas ett ämne som tar ansvar för att gymnasielevens tränas i kreativt tänkande och får möjlighet att uttrycka sig på något annat sätt än verbalt.”

Forskaren Anne Bamford har uttryckt vad de estetiska och kreativa egenskaperna kan tillföra ett samhälle i utveckling och framhåller att hög estetisk och kommunikativ kompetens är viktiga kvalifikationer för att arbeta med utveckling och nytänkande.

Låt mig citera Monica Lindgrens avhandling från Göteborgs universitet.

”Om alla elever ska ha samma rätt till kunskapande måste kunskapandet differentieras utifrån varje elevs specifika förutsättningar. I annat fall grundas lika rättigheter till kunskap utifrån en fastlagd syn på vad kunskap är och den kunskapssynen ses idag som förlegad.”

Anf. 86 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Interpellanten drar mycket långtgående slutsatser. Hon säger att förkunskaperna hos dem som har börjat estetiska utbildningar på högskolan har sjunkit till följd av den nya gymnasiereformen. Men än så länge har inte en enda student som berörts av den nya gymnasiereformen börjat högskolan. De första tar studenten nu i dagarna. Ingen av dem har börjat högskolan än. Att sjunkande förkunskaper på högskolan skulle bero på den gymnasiereform som infördes 2011 är helt enkelt inte sant. Det är inte möjligt att avläsa det.

Jag har ofta denna typ av debatt i kammaren. En ledamot som är särskilt engagerad i ett visst ämne menar att just det ämnet borde få mer tid på schemat. Sedan kommer en annan miljöpartist eller socialdemokrat och säger att ett annat ämne borde få mer tid på schemat och så vidare.

Låt mig säga till interpellanten det jag säger till alla andra: Denna typ av synpunkter får större trovärdighet den dag man är beredd att tala om vilka ämnen som ska dras ned i skolan för att skapa det ökade utrymmet.

Interpellanten nämnde att det är för mycket svenska, engelska och matte. Det kan hända, men det hör jag aldrig från Miljöpartiets skolpolitiker.

Interpellanten kräver att jag ska skapa mer utrymme åt detta på schemat. Ja, det gör jag gärna. Men det är många andra ämnen som också ska få plats.

Jag har svårt att argumentera emot. Det här ämnet får gärna fler timmar. Men vad ska jag minska på? Berätta gärna det i nästa inlägg, Tina Ehn, för då blir det trovärdigt. Vad är det som kan minskas på gymnasiets schema?

Anf. 87 TINA EHN (MP):

Herr talman! Just denna interpellant har hört detta från utbildningsministern tidigare, och nu upprepas det. Jag tror inte att vi behöver priori-

tera ned något ämne. Det är olika hur mycket tid man lägger på olika ämnen.

Jag tror att det är viktigt att vi lyfter fram vikten och betydelsen av de estetiska ämnena i utbildningen. Det är därför vi har denna interpellationsdebatt.

Jag säger inte att det är mindre viktigt med matematik, engelska eller svenska, utan jag tror att detta är viktiga faktorer som bygger varandra. Estetiska och skapande ämnen kan göra elever mer motiverade när det gäller många av de teoretiska ämnena. Vi resonerar ju så att idrott och att röra på sig är viktigt för att vår hjärna ska bli aktiv, och jag tror att de kreativa ämnena väger lika tungt.

Jag ser en risk för utbildningssystemet om man inte lyfter upp dessa frågor. Jag är kulturpolitiker och lyfter därför givetvis upp dem i här kammaren, och det är intressant att höra hur olika man hör det jag säger.

Låt mig avsluta med några rader ur Reggio Emilia-dikten *Ett barn har hundra språk*. Utbildningsministern har säkert hört dem förr.

Ett barn har hundra språk
men berövas nittionio
Skolan och kulturen
skiljer huvudet från kroppen
Man ber barn
att tänka utan händer
att handla utan huvud
att lyssna men inte tala
att begripa utan glädjen i
att hänföras och överraskas
annat än till jul och påsk
Man ber dem
att bara upptäcka
den värld som redan finns
och av alla hundra
berövar man dem nittionio

Anf. 88 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag tackar för dikten, men jag förstod inte resonemanget innan den. Jag uppfattade att hela idén med interpellationen var att interpellanten ville säga att man ska återinföra fler timmar estetisk verksamhet på schemat.

Vad ska man minska ned på, frågade jag. Inget ska minskas ned, utan det ska ingå som ett perspektiv, säger interpellanten.

Är det fler timmar eller inte som gäller? Ska man införa 100 gymnasietimmar motsvarande 100 poäng, vilket är den minsta gymnasiekursen, kostar det en halv miljard. Det kan man göra, men då bör man ha en finansiering för det i sin budgetförklaring. Det har inte Miljöpartiet. Eller så drar man ned på något annat, till exempel svenska, engelska eller matte, och då får man berätta det.

Jag har inget emot att utöka estetisk verksamhet, men det är många andra ämnen som också ska ha plats. Historia har vi gemensamt infört som obligatoriskt kärnämne i den nya läroplanen för gymnasieskolan som infördes av alliansregeringen. Så var det inte i det gamla rödgröna

gymnasiet, men nu är historia obligatoriskt kärnämne. Men det eller något annat kan man ju ta bort.

Estetisk verksamhet är viktig och tar mycket tid av timplanen på grundskolan. Det estetiska programmet är ett viktigt program i gymnasieskolan. Det växer kraftigt och är ett av våra största program. Det är dessutom tydligt högskoleförberedande, till exempel till Textilhögskolan, som vi talade om nyss, och intresset hos ungdomar att gå detta program är stort.

Debatter om att ändra i schemat är mycket vanliga. Jag har dem varje månad i kammaren. Olika ledamöter tycker att det ämne de själva är särskilt engagerade i ska få ökat utrymme på schemat. Men då måste man dra ned på andra ämnen. Det är aldrig någon – och denna debatt är inget undantag – som är beredd att peka ut vad man ska minska ned på utan bara vad man ska utöka med. Då går det inte ihop i slutändan.

Jag är glad för interpellantens engagemang för detta ämne. Jag känner det själv, men vi har ett schema i gymnasiet som måste gå ihop i slutändan. Ska man öka vissa ämnen kommer man med nödvändighet att bli tvungen att minska ned andra. Så enkelt är det.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2013/14:531 om personalsituationen på fritidshemmen

Anf. 89 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Fredrik Lundh Sammeli har frågat mig vad jag avser att göra för att vända trenden mot större barngrupper, minskad personaltätthet och sämre utbildad personal på svenska fritidshem.

Staten anger de övergripande målen för förskola, skola och fritidshem, och kommunerna och enskilda huvudmän ansvarar för hur verksamheten genomförs.

Enligt skollagen är det huvudmannens uppgift att se till att elevgrupperna har en lämplig sammansättning och storlek. Det är alltså huvudmannens och rektorns ansvar att anpassa elevgruppernas sammansättning så att omsorgen och det pedagogiska uppdraget kan tillgodoses liksom att följa upp och utvärdera gruppernas sammansättning och storlek. Statens skolinspektion utövar tillsyn över kommunala fritidshem och kommunen över fristående fritidshem.

Tillgången på välutbildad personal är viktig för kvaliteten på verksamheten i fritidshem. Regeringen har därför infört en ny lärarutbildning med bland annat en tydlig profilering mot arbete i fritidshem som en egen inriktning inom grundlärarexamen.

Fritidspedagoger kan dessutom vara behöriga att som lärare bedriva undervisning inom grundskolans årskurser 1–3 och 4–6 i de ämnen som de har tillräckliga ämnesstudier i. Fritidspedagoger har också tillgång till regeringens kompetensutvecklingsinsats Lärarlyftet. Sammantaget torde detta dels bidra till att fler intresserar sig för att bli lärare med inriktning mot arbete i fritidshem, dels till att fler stannar kvar i yrket.

Anf. 90 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret.

I min hand håller jag ett pressmeddelande från Skolverket. Det är från april och har den tydliga rubriken ”Allvarlig utveckling i fritidshemmen”. Där sammanställer man det jag tycker är en väldigt oroande bild av utvecklingen när det gäller vardagen för våra barn. Eleverna i fritidshemmen får allt sämre tillgång till personal, grupperna blir större och personalens utbildningsnivå sjunker.

Vi snackar inte om vilken verksamhet som helst utan om en verksamhet som har två väldigt viktiga uppdrag: omsorgsuppdraget – för att möjliggöra för föräldrar att förena föräldraskap med förvärvsarbete eller studier – och lärandeuppdraget att komplettera den obligatoriska skolan med mer lekfull pedagogik, stimulera elevernas utveckling och främja allsidiga kontakter och social gemenskap.

Om man tittar på Skolverkets rapport och sammanställning blir det tydligt att det är fler elever men färre anställda och att antalet elever under åren har ökat bra mycket mer än antalet anställda, vilket har lett till en försämrad personalsituation över tid.

Om man tittar på det senaste året ser man att antalet elever har ökat med 4 procent medan antalet anställda inte har ökat alls.

Samtidigt som det blir fler elever blir det färre grupper. I dag finns 425 000 elever i fritidshemmen – en ökning med nästan 15 000 på ett år. Samtidigt ser man om man tittar över en tioårsperiod att antalet barn i fritidshem har ökat med 25 procent samtidigt som antalet grupper har minskat med 7 procent.

Denna del handlade om antal, men den andra del som jag lyfter fram i interpellationen handlar om personalens utbildningsnivå. Den sjunker, färre har en högskoleutbildning och det är tydlig skillnad mellan kommunal verksamhet och fristående fritidshem.

Om man kopplar detta till det uppdrag fritidshemmen har tycker jag att det Skolverket pekar på blir väldigt tydligt, nämligen att elevgrupperna blir större samtidigt som personaltätheten och utbildningsnivån sjunker. Det blir bristande förutsättningar att kunna leva upp till kravet att stimulera utveckling och lärande.

För mig blir det därmed tydligt att fritidshemmen många gånger inte når de mål de har. Då kanske man tänker att detta är något som Skolverket pekar på och att det bara är en bild. Men den bilden delas också av fackförbundet Kommunal och av Lärarförbundet, som bekräftar och fördjupar den bild som visas i sammanställningen. Nedskrifningar drabbar barnen och personalen men också föräldrarna och samhället i stort.

För mig är och förblir det tydligt att samhället förlorar på att yngre barn inte får det stöd de behöver, i synnerhet barn med särskilda behov och barn från socioekonomiskt utsatta familjer.

Efter att ha tagit del av svaret, utbildningsministern, är min fundering därför: Delar vi problembilden, delar du oron över fritidshemmens utveckling och på vilket sätt vill du vända utvecklingen inom fritidshemmen?

Anf. 91 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Ja, jag delar den oron. Jag har samma bakgrund som interpellanten, nämligen Skolverkets beskrivning. Den typen av rapporter har kommit under många år – detta är inte första gången.

Till att börja med tycker jag att interpellanten har rätt perspektiv. Det handlar inte bara om gruppstorlek och mängden personal utan också om kompetensnivån. Det spelar alltså roll om det är en utbildad person eller en icke utbildad person som leder verksamheten.

Det har varit ett problem att väldigt få ungdomar har sökt in på fritidspedagogutbildningen under många år. Det är glädjande att sedan alliansregeringen genomförde den nya lärarutbildningen 2011 är det en helt ny utbildningsinriktning. Det går inte längre att söka och utbilda sig enbart till fritidspedagog, utan det är en kombination där man är lågstadielärare i vissa ämnen – ofta praktisk-estetiska ämnen som idrott, slöjd eller bild – samtidigt som man är fritidspedagog.

Man skapar utrymme för kombinationstjänster, och det tror jag är en nyckel till att sedan kunna använda denna personal på ett bra sätt i verksamheten. För fritis äger ofta rum dels på morgonkulan innan skoldagen börjar, dels på eftermiddagen. Men fritidshemmets verksamhet pågår inte hela dagen utan när det inte pågår skolundervisning. Det gör att en person som både har lärarkompetens och fritidspedagogkompetens har mycket större användbarhet. Det kommer att vara mer intressant för arbetsgivaren att anställa personer med den nya utbildningen.

Söktrycket bland ungdomar till den nya utbildningen går dessutom upp. Tidigare, till den gamla fritidspedagogutbildningen, gick det bara ned, men nu har det gått upp ett par år i rad. Den nya utbildningsinriktningen där man samtidigt blir både lågstadielärare i vissa ämnen och fritidspedagog gör att utbildningen blir mycket mer attraktiv. Detta är riktigt glädjande.

Precis i dagarna går den första kullen som har den nya utbildningen ut från våra lärarhögskolor. Vi får väl se framåt hösten när de börjar få jobb. Det är en treårig utbildning som infördes 2011, så det är alltså nu på försommaren 2014 som den första kullen går ut. Jag har en dialog med cheferna för lärarutbildningen på våra lärosäten, och min uppfattning är att den nya utbildningen är rätt tänkt och att den är bra. Vi ser att söktrycket går upp.

Detta löser inte den akuta situationen, men vi måste samtidigt våga tänka långsiktigt – hur löser vi utmaningen på längre sikt? Där menar jag att svaret är fler välutbildade fritidspedagoger.

Jag delar uppfattningen om barngrupperna och oron där. Den ordning som riksdagen har bestämt och som interpellantens parti och andra har stått bakom är att kommunerna ska ha ansvaret för grundskolan och därmed fritidshemmen. Skolverket och Skolinspektionen påpekar gruppstorlekarna, men det är till sist kommunerna som har ansvaret.

Jag tycker inte att vi från riksdagens eller regeringens sida – så länge skolan är kommunal – ska säga att det är vårt ansvar, utan det är kommunernas ansvar. Vi ska inte frånta kommunerna deras ansvar, för då kommer de omedelbart att krypa ur det, utan det är deras ansvar att hantera detta.

Jag tycker att vi kan vara kritiska, men inte överallt. På en del håll sköts det utmärkt, men på andra håll är det för stort, fel eller så. De

kommuner som inte sköter sig och går långt utöver vad som är rimligt i till exempel gruppstorlekar förtjänar kritik och ska få kritik. De får också kritik. Det är innebörden i den rapport som interpellanten läser upp. De har fått sådan kritik av Skolinspektionen och har uppmanats att skärpa sig.

Prot. 2013/14:126

16 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 92 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Herr talman! Drygt åtta av tio elever på lågstadiet går på fritidshem, så det är en mycket omfattande verksamhet. För mig som socialdemokrat och småbarnsförälder är det otroligt viktigt att fritidshemmen håller en hög nivå.

Sverige är ett bra land, men utvecklingen i den svenska skolan är mycket oroande. Skolresultaten faller, och likvärdigheten försämras. Då är det också viktigt att koppla till och se vilken roll fritidshemmen har i förhållande till skolan, hur fritidshemmen och den verksamheten kan kompensera och många gånger lyfta elever, kan ge en helhet inom skolan och utbildningen som är viktig.

Antalet elever som lämnar grundskolan utan behörighet till gymnasiet har ökat med 18 procent sedan 2006. Då är det jätteviktigt att vända utvecklingen och inse att fritidshem har betydelse för barns utveckling, för att också kunna uppnå goda kunskapsresultat i skolan.

För mig är det viktigt att vara tydlig med att jag aldrig kommer att acceptera att möjligheterna att lyckas blir beroende av vilken bakgrund en elev har. Skolan ska aktivt bidra till att utjämna människors livschanser, och studier visar att en likvärdig skola och höga resultat hänger ihop tydligt.

För mig och Socialdemokraterna har det också varit viktigt att kunna peka på möjligheten att koppla på föreningslivet till fritidsverksamheten, att se det som en plattform att ge fler barn möjlighet till föreningsaktiviteter. Vi vet båda två att avgifterna spelar in och att tillgången till en bra fritidsverksamhet är väldigt begränsad för vissa barn. Det kan röra sig om fotboll, friluftaktiviteter eller dans, på samma sätt som läxläsning har en bra plattform att kunna genomföras inom fritidsverksamheten, om man ändå ska ha läxor.

Det jag tänker på när ministern svarar på mina funderingar är bland annat: Varför har vi undantagit fritidspedagoger från möjligheten att omfattas av legitimation? Det är något som jag möter när jag är ute på fritidshem, där de som yrkeskår pekar på att detta är en brist och att det är något som de skulle vilja omfattas av.

Vi pratar om ansvaret för kommunerna. Vi ska inte ta ifrån dem ansvaret. Men om både ministern och jag som ledamot ser att larmrapporterna är rätt omfattande, att det är väldigt många kommuner som inte löser verksamheten, då behöver vi också fundera: Är det ett ansvar som man inte tar, eller är det en möjlighet som man faktiskt inte har? Jag möter många kommuner som ser att de med väldigt få resurser ska lyckas med det här området. Då blir det tyvärr fritidshemmen som blir lidande.

Om inte utbildningsministern är nöjd med utvecklingen, om han liksom jag ser att det är ett område där vi behöver vända utvecklingen, vad tänker han göra? Att säga att det är kommunernas ansvar och att de får klara det är en verklighet som regeringen har haft i åtta år, och verkligheten fortgår, där utvecklingen är alarmerande.

Anf. 93 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag menar att det viktigaste är att fler vill söka in och verka som fritidspedagoger. I den nya utbildning som vi har infört sedan ett par år tillbaka – den första kullen utexamineras nu – får man legitimation. Man blir nämligen både lärare och fritidspedagog. Det har ökat söktrycket, och jag tror att det är bra. Det är den enskilt viktigaste åtgärd som har vidtagits på decennier för svenska fritidshem, detta att vi skapar en ny utbildning som är attraktiv och som också ger användning både som lärare och som fritidspedagog i det svenska lågstadiet. Jag tror att det är det absolut viktigaste.

Både Socialdemokraterna och regeringen vill dessutom skjuta till 2 miljarder per år till lågstadiet i ökade statsanslag för ökad personalitet. Det är klart att det går att använda till den här typen av personer, som är grundlärare och fritidspedagoger samtidigt. Jag är glad över att det finns enighet här.

Vi kan diskutera om skolan ska vara kommunal – jag tycker att den ska förstatligas. Men om den nu ska vara kommunal kan det inte vara så att staten så fort en kommun missköter verksamheten går in och klarar den åt dem, för då kommer det att skapa ett incitament, att det lönar sig för kommunen att missköta en verksamhet genom att vi går in och betalar det ena efter det andra, utan kommunerna måste sköta detta. Det är klart att man till sist får fundera över skarpare sanktionsåtgärder från Skolinspektionens sida mot kommuner som inte sköter sig.

Det är två saker vi gör nu och som jag tycker att det är bra att vi gör i enighet. Det ena är den nya lärarutbildningen. Flera av oppositionens partier röstade i och för sig emot den när den infördes. Men vi ser nu att detta ökar intresset för att bli grundlärare och fritidspedagog. Det andra är att vi från och med nästa år skjuter till mycket stora pengar till lågstadiet. Regeringen och, uppfattar jag, oppositionen är enig om detta. Det skapar ökade möjligheter att anställa fler personer, vilket är hela idén med det hela. Det tycker jag att staten ska göra.

De kommuner som inte sköter sig ska till sist tas i örat av Statens skolinspektion, i sista ändan riktigt ordentligt.

Anf. 94 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Herr talman! Många pekar på den utveckling som vi har. Det är inget nytt. Det är inte enstaka kommuner, utan det är en ganska bred bas över landet som har problem att leverera en bra fritidshemsverksamhet för våra barn.

Det är oacceptabelt. Barn förtjänar en trygg och utvecklande verksamhet. Det går inte att göra med allt mindre resurser. Personalen är väldigt tydlig när man träffar dem. De vänder ut och in på sig själva för att få det att gå runt, men det är inte hållbart på sikt.

Jag tror inte att Sveriges kommuner är i maskopi med varandra och levererar dålig fritidsverksamhet för att regeringen ska skjuta till pengar bara därför att de vill ha mer, utan många kommuner mäktar tyvärr inte med att anslå de resurser som behövs. Då krävs det att regeringen börjar prioritera det viktiga arbete som görs på förskolor och fritidshem, att man tittar på möjligheterna att tillföra mer resurser och ge tydliga ramar och inte minst också att man börjar diskutera hur man själv ser på framtidens fritidshemsverksamhet. Hur vill man att den ska se ut?

Jag skulle här på slutet gärna vilja höra utbildningsministerns tankar för fritidshemmen under de kommande åren.

Prot. 2013/14:126
16 juni

Anf. 95 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag noterar att vi är väldigt överens, dels om fritidshemmens vikt, dels numera också om att den nya lärarutbildningen är bra – jag hör inte interpellanten säga emot det. Det är fler som söker sig till den nya utbildningen. Stora delar av oppositionen röstade emot den nya lärarutbildningen, men det är tack vare den som vi nu har fler sökande för att bli både grundlärare och fritidspedagog, och de som går den utbildningen kommer att få lärarlegitimation, vilket ökar attraktionskraften. Vi skjuter också till 2 miljarder – det vill både regeringen och oppositionen – för att förstärka lågstadiet. Det är ofta samma personal som jobbar i lågstadiets undervisning och på fritidshemmen.

Regeringen gör rätt mycket. Jag uppfattar inte att oppositionen har föreslagit något annat. Jag noterar inga extra pengar till fritis i Socialdemokraternas budget. Vi är överens om en hög ambitionsnivå. Den behöver lyftas ytterligare. Men jag utgår också från att riksdagen är överens om att den inspektionsverksamhet som Skolinspektionen har är det verktyg vi har att arbeta med.

Jag hör alltid att kommuner säger att de inte riktigt kan prioritera detta. Men det är ofta en viljesak. Vi har inte råd att inte prioritera våra barn och ungdomar, utan det är en viljesak, en prioriteringssak. Om inte kommunerna klarar av att sköta skolan ska vi återförstatliga skolan. Det här är en del av skolans uppdrag. Kommunerna vill gärna ha det. Socialdemokraterna anser att det är toppen att skolan är kommunal. Då måste kommunerna klara av att sköta detta.

Jag är kritisk. Jag vill återförstatliga skolan. Men om den ska vara kommunal måste kommunerna sköta den. Så måste det fungera.

Vi har, som sagt, nya utbildningar och mer pengar. Men sedan måste kommunerna ta ansvar. Det finns inget annat sätt att hantera detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellationerna 2013/14:528 och 530 om den nationella hjälptelefonen Preventell

Anf. 96 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Anna Wallén har frågat mig vad jag avser att göra för att personer som dras sexuellt till barn ska få hjälp samt huruvida jag kommer att kämpa för att Preventell kommer att få finnas kvar och utvecklas.

Vidare har Fredrik Lundh Sammeli ställt frågan om jag har tagit några initiativ till en analys för att granska effekterna av en nedläggning av den nationella hjälptelefonen, vilka initiativ som jag tänker ta med anledning av nedlägningshotet mot Preventell samt om jag tänker verka för att regeringen lämnar förslag om ytterligare finansiering.

Jag besvarar interpellationerna i ett sammanhang eftersom de berör samma områden.

*Svar på
interpellationer*

Jag delar uppfattningen att den nationella hjälplinjen Preventell vid Centrum för Andrologi och Sexualmedicin, Casm, vid Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge är unik och fyller en viktig funktion med att bistå med information om sexuell störning till personer med sexuella avvikelser och hypersexuell störning. Varje vecka tar Preventell emot ca 20 samtal från personer med någon form av sexuell störning. Samtidigt har Preventell en viktig uppgift med att ge råd till anhöriga, närstående eller andra vårdgivare i landet som ringer om råd och hjälp.

I maj 2011 beslutade regeringen att bevilja Karolinska Universitetssjukhuset 10 miljoner kronor för ett tillfälligt projekt för att under 2011–2014 utveckla och kvalitetssäkra den del av verksamheten vid Casm som tar emot personer som utövar eller riskerar att utöva sexuellt våld. I projektet ingår bland annat att etablera en så kallad stopptelesfon mot sexuellt våld genom att utveckla befintlig telefon- och internetverksamhet i syfte att nå en större och bredare målgrupp än i dag, det vill säga personer, främst män, som utövar eller riskerar att utöva sexuellt våld samt närstående till dem och personal inom relevanta verksamheter.

I december 2014 ska Karolinska Universitetssjukhuset lämna en slutredovisning av projektet till Regeringskansliet. Redovisningen ska innehålla en redogörelse för projektets genomförande och resultat samt av hur medlen har använts.

Regeringen kommer att återkomma under hösten med besked om Preventells fortsatta finansiering.

Anf. 97 ANNA WALLÉN (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet Maria Arnholm för svaret på min och Fredrik Lundh Sammelis interpellationer om Preventell och den viktiga verksamheten där. Vi har ställt dessa interpellationer för att vi är mycket oroliga för det viktiga arbetet med att försöka bekämpa sexualbrott mot barn och sexualbrott i övrigt.

En del som lyssnar på debatten kanske inte vet vad Preventell är. Det är en hjälplinje dit den som är orolig för sin eller någon annans sexualitet kan ringa in anonymt. Som statsrådet berättade startades linjen av Centrum för Andrologi och Sexualmedicin.

År 2006 fick Centrum för Andrologi och Sexualmedicin i Stockholm i uppdrag att arbeta för att förebygga sexualbrott. Några år senare fick centrumet projektmedel för en nationell hjälplinje för människor som riskerar att tappa kontrollen över sin sexualitet. Denna hjälplinje fick namnet Preventell.

Preventell kan på ett antal sätt sägas vara en succé. Fler ringer in, och fler inleder en behandling. Men projektmedlen tar slut vid årsskiftet. Det är många som har hört av sig till oss som är politiker och beslutsfattare och säger att vi måste göra någonting.

Statistik från Preventell visar att över 400 personer, främst män, har tagit kontakt med hjälplinjen. Mellan mars 2012 och november 2013 berättade ett knappt hundratal av dem som ringde till Preventell att de dras sexuellt till barn.

För många som har dessa problem att de känner att de dras sexuellt till exempelvis barn är det mycket svårt att söka hjälp. De ringer inte till sin vanliga vårdcentral. Det kanske även är en mycket begränsad tid som de känner sig motiverade och redo att ta tag i detta. Därför är det viktigt

att Preventell finns. Om vi kan göra någonting för att bekämpa att sexualbrott begås måste vi verkligen göra det.

Statsrådet Maria Arnholm säger i sitt interpellationssvar att man ska ge besked till hösten om vad som händer Preventell. Vi socialdemokrater tycker att det är mycket viktigt att man ger ett besked så att Preventell kan arbeta långsiktigt och att de får veta vad som händer.

Maria Arnholm har skrivit en debattartikel i Aftonbladet som publicerades för mindre än två månader sedan. När jag läser den ser jag att jag och statsrådet är mycket överens. Men jag tycker att det är beklagligt att det som hon skriver i debattartikeln inte står i interpellationssvaret. Det som står i debattartikeln är att Preventell är viktig och måste bevaras. Hon skriver att det snart är val och att man efter valet ska göra budgetar. Hon skriver att hon hoppas att de andra politiska partierna tycker att detta är lika viktigt som man tycker i Folkpartiet.

Jag vill då fråga Maria Arnholm vilket annat parti i Alliansen som inte vill stötta Preventell. Det låter som om Folkpartiet tycker att detta är bra och att denna hjälplinje ska permanentas på något sätt. Då måste det vara något annat parti i Alliansen som bromsar upp det.

När du också skriver i artikeln, Maria Arnholm, att det är val i höst och att denna fråga kan avgöras då, undrar jag om du menar att det enda alternativet för väljarna är att rösta fram en rödgrön regering eftersom du faktiskt sitter i majoritet just nu och inte kan garantera finansieringen för denna viktiga verksamhet. Jag hoppas därför att du kan svara på dessa frågor.

Anf. 98 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Detta är inte första gången jag lyfter fram denna fråga. Redan i mars när jag kom tillbaka från föräldraledighet ställde jag frågan till socialministern om vilket initiativ han var beredd att ta med anledning av nedläggningshotet mot Preventell. Frågan hamnade hos statsrådet Arnholm utifrån ansvarsområden. Som jag uppfattade det ansåg hon, liksom jag, att Preventell fyller en mycket viktig funktion. Men som statsrådet nämnde i svaret i dag ska Karolinska Universitetssjukhuset lämna en slutredovisning i december.

Regeringen har just tillsatt en utredning med uppgift att ta fram en nationell strategi för att nå målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Utredaren har också fått ett uppdrag att utvärdera Casms arbete med stopptelevonen Preventell.

Utifrån detta avsåg statsrådet i mars inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Precis som Anna Wallén kunde även jag, 20 dagar efter det svaret till mig, med blandade känslor läsa det som statsrådet skrev på Aftonbladet Debatt, där hon tydliggjorde att hon ville göra finansieringen av Preventell permanent och ge den ett nationellt ansvar. Det är jättebra. Jag tror att det är detta besked som verksamheten behöver höra. Men varför händer då ingenting? Varför lämnar statsrådet ett besked på Aftonbladet Debatt när verksamheten fortfarande finns i ett vakuum? Varför fortsätter Preventell att leva i ovisshet om statsrådet som har ansvar för detta ändå anser att detta är en viktig verksamhet som ska permanentas och som borde kunna ha en statlig finansiering och ett nationellt ansvar?

Min fråga blir, precis som Anna Walléns: Tycker regeringen att Preventell är en viktig verksamhet som ni tänker finansiera nationellt?

Jag tror att alla som har tagit del av Preventells verksamhet eller liknande verksamheter och insatser på ett så svårt område också vet att verksamheten måste planeras långsiktigt och att man inte bara enkelt kan ro i hamn förändringar.

Genom att inte lämna ett definitivt besked om finansiering förrän efter årsskiftet bidrar ju du som ansvarigt statsråd till att verksamheten börjar nedmonteras. Personal försvinner, man får inte fortsatta förordnanden och man känner tvekan inför att ta tag i nya ärenden som kommer in eftersom man inte vet vad man kommer att klara av att leverera. Mäniskor som börjar närma sig Preventell som hjälp kanske också tvivlar på den där dörren de ändå känner skulle kunna vara öppningen från ett missbruk eller en snedvriden sexuell syn på barn.

Det är alltså intressant att höra med vilken tydlighet statsrådet här i dag kan tala om Preventell som en nationell angelägenhet som ska ha fortsatt finansiering.

Anf. 99 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Som Anna Wallén och Fredrik Lundh Sammeli konstaterar delar vi den mycket uppskattande synen på Preventell och det man har åstadkommit under de snart tre år den försöksverksamhet regeringen har finansierat har funnits.

Detta har varit en i en lång rad satsningar när det gäller att bekämpa sexuellt våld och andra sexuella övergrepp, och 120 miljoner har satsats på detta under den snart fullbordade mandatperioden. Det handlar om insatser till stöd för utsatta, insatser som likt den här är riktad till våldsutövare, insatser riktade till rättsväsendet och insatser för ökade kunskaper.

Som Fredrik Lundh Sammeli påpekar är alla dessa insatser, och många andra, grunden för en utredning som är tillsatt och som under nästa år ska lämna ett förslag på en vision, ett mål och en strategi för hur vi ska få mäns våld mot kvinnor att upphöra. Det ska också vara nedbruttet i konkreta mål och konkreta åtgärder för hur det ska ske. Den verksamhet som sker inom ramen för Casm och Preventell är dock av sådan viktig och betydelsefull art att den självklart inte kan invänta en utredning som är färdig nästa år. Den verksamhet som bedrivs där behöver i stället besked tidigare än så.

Jag har tillsammans med landstingskommunala politiker i Sveriges tre storstäder varit väldigt tydlig i den artikel interpellanterna refererar till, för att också understryka att detta är ett ansvar som vilar på landstingen och ska skötas lokalt. Det är alltså någonting vi gemensamt ska lösa. Budgetprocesserna i såväl landsting och kommuner som staten ser ut så att vi lägger fram våra budgetförslag och antar dem under hösten. Jag har gett uttryck för en mycket tydlig och bestämd vilja när det gäller var jag som folktoppartist står. Nu vidtar arbetet med budgetpropositionen, och precis som jag sade i mitt svar kommer besked om var den landar att ges i höst.

Jag kan möjligen även fråga interpellanterna hur er syn på det lokala engagemanget i det här ser ut. Är socialdemokrater i Stockholm, Göteborg och Malmö också beredda att göra de satsningar jag och mina partivänner är?

Anf. 100 ANNA WALLÉN (S):

Herr talman! Jag blir lite besviken på att vi inte får några helt tydliga besked. Det du skrev på Aftonbladet Debatt var mycket tydligare, statsrådet. Det verkar dock som att Folkpartiet tycker att det här är bra men att ni inte får gehör för det hos de andra allianspartierna. Jag skulle alltså än en gång vilja fråga dig vilket av de andra allianspartierna det är som bromsar när det gäller att permanenta Preventell. Det är nämligen bara så jag kan tolka det här.

Det här är oerhört viktigt, och när du säger att regeringen ska lämna besked i höst om den fortsatta finansieringen undrar jag vad som menas med det. Vad är knäckfrågan? Vad är problemet? Du skriver också i din artikel på Aftonbladet Debatt att det krävs en medfinansiering från staten. Det är alltså inte bara som du antydde här, nämligen att landstingen måste gå in. Det är klart att det måste vara en samverkan, men du uttrycker där att staten måste gå in som medfinansiär till den viktiga hjälplinjen Preventell.

Jag skulle också vilja säga någonting om några andra saker när det gäller att bekämpa sexualbrott mot barn. Vi har haft flera viktiga diskussioner och debatter här i kammaren.

Senast i förra veckan hade vi en omröstning som handlade om preskriptionstiderna för sexualbrott mot barn, där Folkpartiet tillsammans med de andra allianspartierna röstade nej. Vi socialdemokrater vill helt slopa preskriptionstiden när det handlar om sexualbrott mot barn. I dag börjar preskriptionstiden löpa från det att personen har fyllt 18 år, och den kan gå upp till tio år. Det är alltså fram till att man är ungefär 28 år man har på sig för att anmäla en person som utsatt en för sexuella övergrepp i barndomen.

För bara en tid sedan hade vi ett exempel på en kvinna som var 32 år och ville göra en anmälan men inte kunde göra det, därför att brottet var preskriberat. Också det vill jag alltså fråga statsrådet Maria Arnholm: Varför vill ni inte slopa preskriptionstiderna för sexualbrott mot barn? Jag förstår att det är svårt att utreda brott som har skett för väldigt länge sedan. Det som är viktigt är dock att det här sänder signaler till personer som utsätter barn för sexuella övergrepp – man vet att lagens långa arm kan komma ifatt en. Jag tycker att det är viktigt att vi visar det.

När vi hade debatten om preskriptionstider i kammaren var det också så att Maria Arnholms partikamrat Johan Pehrson sade att polisens resurser måste användas mer effektivt och ska lösa brott som sker i dag. Jag tycker att det är märkligt att Folkpartiet har inställningen att sexualbrott mot barn inte får kosta för mycket pengar, alltså att det är en fråga om ekonomi. Det tycker jag inte känns bra.

Vi hade även en omröstning i riksdagens kammare som handlade om barnahus. Vi socialdemokrater har länge kämpat för att det ska finnas ett barnahus i varje län, där barn som har utsatts för sexuella övergrepp får ett bra bemötande genom hela rättsprocessen. Även att det ska finnas ett barnahus i varje län röstade Folkpartiet emot. Ni har alltså ganska mycket att jobba med i Alliansen för att visa att ni är tydliga och menar allvar i de här frågorna.

Jag skulle vilja att du svarade på de frågorna, Maria Arnholm, och framför allt när det gäller vad som är knäckfrågan i det viktiga arbetet med Preventell. Vi vet alla att det är väldigt svårt att jobba förebyggande

för att förhindra att sexualbrott begås. När vi då har ett så framgångsrikt exempel kan vi inte bara slarva bort det.

Anf. 101 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Herr talman! Bristen på nationellt ansvarstagande får inte drabba det framgångsrika arbete som förebygger sexuella övergrepp mot barn. Jag tror att det är jätteviktigt att kunna lämna besked, för verksamheten har annars ett halvår på sig att avrunda, avsluta och packa ihop. Det är nämligen också ansvarsfullt att inte bedriva en verksamhet vidare utan pengar.

Nu var statsrådet, om jag uppfattade henne rätt, ändå tydlig med att det här är en så viktig fråga att den inte kan vänta på en utredning som kommer under nästa år. Samtidigt kan jag fundera på varför man tillsätter en utredning som även omfattar en utvärdering av Preventell om det inte har en koppling till verksamheten. Det är dock bra om statsrådet kan vara tydlig med att den utredning som kommer först nästa år, alltså 2015, inte kommer att vara en begränsning när det gäller besked.

Sedan fick vi en fråga om det lokala engagemanget. Jag kan då citera en av våra ledande sjukvårdspolitiker här i Stockholm, Johan Sjölander, som under våren i Svenska Dagbladet skrev: "Varje potentiell sexbrottsling som får stöd i att hindra sig själv innan hen gör verklighet av sina fantasier är ett brottsoffer som aldrig behöver drabbas." I debattartikeln tydliggjorde han också vikten av att hitta det regionala, lokala och det statliga ansvaret och samarbetet.

Det här är inte den enda lösningen. Det finns mycket mer som vi måste göra för att hindra övergrepp mot barn, men det här är en av de verksamheter som har visat sig vara väldigt framgångsrika. Den har redan påvisat ett mycket gott resultat.

I Socialstyrelsens rapport från 2011 om behandlingsinsatser för personer som har begått eller riskerar att begå sexuella övergrepp mot barn pekar man på att det är mycket viktigt att ha ett förebyggande arbete, att säkerställa en behandling som är tillgänglig och att den bästa tillgången till stöd många gånger finns i Stockholmsområdet. Utifrån detta är det viktigt att ta steget och säkerställa att Preventell kan fortsätta sin verksamhet och bygga vidare på det nationella ansvaret, så att det blir en verksamhet tillgänglig för alla som känner att detta skulle kunna vara dörren och öppningen till att komma in i behandling.

Jag hoppas att vi kan se en väg vidare framåt och göra den här hjälptelefonen än mer känd och samtidigt sprida den kunskap och de erfarenheter som man har fångat upp, för vi kan nog konstatera att kunskapen över landet är alltför låg.

Anf. 102 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Vi har absolut, Anna Wallén, mycket kvar att göra i Sveriges regering och i Sveriges riksdag innan vi har nått det fjärde jämställdhetspolitiska målet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Jag känner mig ändå rätt stolt över den miljard som har satsats på att intensifiera arbetet för att komma till rätta med de här problemen. Det har bedrivits ett arbete i rättsväsendet, hos polisen, i skola och av socialsekreterare. Kvinnojourerna har fått ökat stöd, och också stödet till att bygga

upp Preventell har varit en del av satsningarna. Det är rimligt att alla dessa projekt på olika sätt nu blir en del i ordinarie verksamhet.

Carin Götblad har varit regeringens samordnare när det gäller våld i nära relationer. Hon kommer att presentera sina förslag och idéer under juni månad. Hon har också tittat på idén om barnahus, på möjligheten att olika uppdragstagare samarbetar samt på andra sätt att arbeta som finns runt omkring i Sverige. Jag ser fram emot hennes samlade slutsatser när det gäller barnahus och andra sätt att arbeta. Jag är i första hand upptagen av att vi ska hitta de bästa och mest effektiva sätten att hjälpa så många kvinnor och barn som möjligt.

Vi har tillsatt en utredning som ska ta fram en strategi för hur mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Då är det för mig helt självklart att Preventell ska vara en del av alla våra satsningar som utredaren ska titta på. Hur ska vi göra det känt? Hur ska vi jobba med det nationellt? Är det med ett Preventell eller med flera Preventell? Hur mycket resurser krävs? Vad kommer att hända när vi öppnar slussarna? Att utredaren också ska titta på detta för en framtida strategi anser jag vara helt självklart.

Den verksamhet i den form den nu bedrivs ska självklart inte bli hängande i någon sorts vakuum i väntan på utredningens slutsatser.

Precis som interpellanten har konstaterat har jag varit mycket tydlig i en artikel med vad jag anser om Preventell och hur jag ser på behovet av ett nationellt ansvar för en verksamhet som jag tror delvis är större och kanske också ser något annorlunda ut än Preventell. Det är lite tidigt att veta det ännu.

Regeringen kommer att lämna besked under hösten i frågan. Det handlar inte om att det finns ett enskilt parti eller två som säger att det här ska vi absolut inte göra, utan det handlar om att våra beslutsprocesser ser ut på det sättet.

Anf. 103 ANNA WALLÉN (S):

Herr talman! Det känns fortfarande lite oklart. Jag tror inte att de som brinner för Preventell och dess viktiga verksamhet och de som följer den här debatten just nu får någon riktig klarhet i vad regeringen avser att göra till hösten. Om det bara är en formaliafråga, att ni har en budgetprocess som inte är klar, skulle jag önska att statsrådet Maria Arnholm kunde säga i den här debatten att det är självklart att den här verksamheten kommer att få finnas kvar.

Jag fick heller inget svar på min fråga om varför ni inte vill avskaffa preskriptionstiden när det gäller sexualbrott mot barn. Det skulle sända den viktiga signalen att det är fruktansvärt att begå de här övergreppen mot barn och att man kan bli dömd för det, oavsett hur många år det är sedan det hände. Framför allt handlar det om brottsofferperspektivet, för de barn och unga som blir utsatta för de här övergreppen har rätt att arbeta dem och ta sig vidare i processen. Jag skulle vilja ha ett svar på varför ni säger nej till det.

Frågan om barnahuset fick jag lite svar på. Vi ser verkligen fram emot det arbete som Carin Götblad har gjort. Det känns spännande att hon kommer med sina slutsatser väldigt snart.

Det finns en annan del som jag tycker att vi måste se över. Det handlar om att det finns flera sexualbrott mot barn i dag som fortfarande har böter i straffskalan. Jag tycker att det är fel att man kan få böter när man

till exempel köper sex av ett barn. Det känns helt orimligt att det är på det sättet. Jag undrar hur regeringen ser på det. Det gäller även posering av barn. Om man tvingar ett barn att posera kan man också få böter. Det tycker jag är en annan sak som vi ska ta tag i.

Det viktiga nu är att vi ger Preventell ett besked. Det viktiga för dem är att kunna utvecklas och marknadsföra sig ännu mer för att fler ska kunna få den viktiga hjälpen.

Anf. 104 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Herr talman! För många personer som dras sexuellt till barn är det mycket svårt att våga söka hjälp i den öppna sjukvården. Om inte på andra områden har Preventell på det här området definitivt visat att man har en viktig funktion att fylla. Enkelheten i verksamheten har gjort skillnad och visar att det går att nå potentiella pedofiler och genom detta kunna ge dem stöd och behandling. Det är en nationell satsning som med stor sannolikhet bidragit till minskat lidande.

Utifrån de svar vi har fått upplever jag en dubbelhet i att Maria Arnholm som statsråd är tydlig men att hon samtidigt sitter i en regering som inte är tydlig med hur man ska förhålla sig till den här verksamheten. Jag har därför två funderingar.

Den ena är: Ser statsrådet någon fara med att beskedet dröjer, eller räknar statsrådet med att det inte kommer att drabba verksamheten?

Den andra handlar just om det slutliga beskedet, i alla fall i den här debatten. Är det här en verksamhet som är viktig och som regeringen tycker ska finnas kvar? Har ni nationellt tänkt finansiera fortsättningen själva eller i samarbete med andra?

Anf. 105 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Den verksamhet som bedrivs inom Casm bekostas av Stockholms läns landsting. Man har begärt och fått utvecklingsmedel för de tre år som snart är till ända. Man har under den perioden byggt upp en fantastisk verksamhet. Om detta är vi på inget sätt oeniga. Jag delar allt som interpellanterna har beskrivit. Här är ett unikt projekt där man har hittat ett sätt att nå människor i nöd och framför allt att skydda andra människor från att utsättas för nöd.

Det var ett tydligt treårigt projekt som skulle avrapporteras och utvärderas och så småningom ingå i en ordinarie verksamhet. Det finns diskussioner mellan landsting om hur man i ökad utsträckning ska kunna bidra till att hålla den här linjen vid liv.

När det för första gången har kommit fram en nationell verksamhet som fyller ett behov som ingen har fyllt tidigare menar jag att det finns all anledning att förhålla sig väldigt positiv och att, som jag har uttryckt tillsammans med mina partivänner i de olika landstingen, säga att det är vår absoluta ambition att det här ska finnas kvar. Sedan handlar det om att avvakta den budgetprocess som ligger framför oss och att säga: Besked kommer inte vid årsskiftet, och det kommer inte nästa år, utan besked kommer under hösten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2013/14:MJU26 Strandskyddet vid små sjöar och vattendrag
2013/14:MJU27 En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster
2013/14:MJU28 Svenska miljömål
2013/14:MJU25 Lag om handel med timmer och trävaror

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 13 juni

2013/14:678 Överföring av blodburen smitta

av *Ann Arleklo* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

2013/14:679 Sveriges beredskap inför en ny flyktingvåg från Irak

av *Tina Acketoft* (FP)
till statsrådet Tobias Billström (M)

2013/14:680 Brott mot principen om avgiftsfrihet för svenska studenter i högre utbildning

av *Louise Malmström* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:681 De omfattande bristerna inom livsmedelskontrollen

av *Pyry Niemi* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2013/14:682 Migrationsverkets övertagande av tillfälliga bostäder

av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Tobias Billström (M)

2013/14:683 Klorblekning

av *Jens Holm* (V)
till miljöminister Lena Ek (C)

2013/14:684 Eftersatt budget till spårunderhållet på sträckan Uppsala–Stockholm

av *Pyry Niemi* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:685 Arbetspendling och tågstrul mellan Stockholm och Uppsala

av *Agneta Gille* (S)
till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:686 Tillgången till information vid tågkaos

av *Ardalan Shekarabi* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2013/14:687 Stridande till Syrien

av *Carina Hägg* (S)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

Prot. 2013/14:126 18 § Kammaren åtskildes kl. 19.02.
16 juni

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med 7 §
anf. 25 (delvis),
av talmannen därefter till och med 9 § anf. 63 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.28 och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
4 § Ärenden för förnyad bordläggning	2
5 § Utvärdering av penningpolitiken för perioden 2011–2013.....	2
Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU24.....	2
Anf. 1 JÖRGEN HELLMAN (S)	2
Anf. 2 GÖRAN PETTERSSON (M).....	4
Anf. 3 CARL B HAMILTON (FP)	4
Anf. 4 ULLA ANDERSSON (V).....	8
Anf. 5 CARL B HAMILTON (FP) replik	9
Anf. 6 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	10
Anf. 7 CARL B HAMILTON (FP) replik	10
Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	11
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)	11
6 § Cirkulär migration och utveckling.....	12
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU13	12
Anf. 9 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	12
Anf. 10 DAVID LÅNG (SD)	13
Anf. 11 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	14
Anf. 12 MIKAEL CEDERBRATT (M).....	15
Anf. 13 MARIA FERM (MP)	17
Anf. 14 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP).....	19
Anf. 15 JOHAN HEDIN (C).....	20
Anf. 16 EMMA HENRIKSSON (KD).....	21
Anf. 17 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	22
Anf. 18 KARIN GRANBOM ELLISON (FP)	23
Anf. 19 DAVID LÅNG (SD) replik.....	26
Anf. 20 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik	26
Anf. 21 DAVID LÅNG (SD) replik.....	27
Anf. 22 KARIN GRANBOM ELLISON (FP) replik	27
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)	27
7 § Åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring.....	28
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU19	28
Anf. 23 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	28
Anf. 24 DAVID LÅNG (SD)	30
Anf. 25 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	31
Anf. 26 MIKAEL CEDERBRATT (M).....	34
Anf. 27 DAVID LÅNG (SD) replik.....	36
Anf. 28 MIKAEL CEDERBRATT (M) replik.....	36
Anf. 29 DAVID LÅNG (SD) replik.....	37
Anf. 30 MIKAEL CEDERBRATT (M) replik.....	37
Anf. 31 MARIA FERM (MP)	37
Anf. 32 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	39

Anf. 33	MARIA FERM (MP) replik.....	40
Anf. 34	CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik.....	41
Anf. 35	MARIA FERM (MP) replik.....	41
Anf. 36	EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP).....	41
Anf. 37	FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik	42
Anf. 38	EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik.....	43
Anf. 39	FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik	43
Anf. 40	EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik.....	43
Anf. 41	JOHAN HEDIN (C).....	44
Anf. 42	DAVID LÅNG (SD) replik.....	45
Anf. 43	JOHAN HEDIN (C) replik.....	45
Anf. 44	DAVID LÅNG (SD) replik.....	45
Anf. 45	JOHAN HEDIN (C) replik.....	46
Anf. 46	EMMA HENRIKSSON (KD).....	46
Anf. 47	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	48
Anf. 48	FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik	50
Anf. 49	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	50
Anf. 50	FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik	51
Anf. 51	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	51
Anf. 52	CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik.....	52
Anf. 53	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	52
Anf. 54	CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik.....	53
Anf. 55	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M) replik.....	53
Anf. 56	EVA-LENA JANSSON (S).....	54
	(Beslut skulle fattas den 17 juni.).....	56
8 §	Uppehållstillstånd för vissa vårdnadshavare som sammanbor med barn i Sverige.....	56
	Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU22	56
Anf. 57	DAVID LÅNG (SD).....	56
Anf. 58	EVA LOHMAN (M).....	57
Anf. 59	MARIA FERM (MP).....	58
Anf. 60	EMMA HENRIKSSON (KD).....	59
Anf. 61	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	60
	(Beslut skulle fattas den 17 juni.).....	61
9 §	Ändringar i utlänningslagen med anledning av den omarbetade Dublinförordningens ikraftträdande.....	61
	Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU20	61
Anf. 62	EVA-LENA JANSSON (S).....	61
Anf. 63	DAVID LÅNG (SD).....	62
Anf. 64	EVA-LENA JANSSON (S) replik.....	64
Anf. 65	DAVID LÅNG (SD) replik.....	64
Anf. 66	EVA-LENA JANSSON (S) replik.....	64
Anf. 67	DAVID LÅNG (SD) replik.....	65
Anf. 68	CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	65
Anf. 69	MIKAEL CEDERBRATT (M).....	66
Anf. 70	MARIA FERM (MP).....	67
Anf. 71	JOHAN HEDIN (C).....	67
Anf. 72	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	68

(Beslut skulle fattas den 17 juni.)	68
10 § Ny lag om näringsförbud	69
Civilutskottets betänkande 2013/14:CU35	69
Anf. 73 MARTA OBMINSKA (M)	69
Anf. 74 MARKUS WIECHEL (SD)	70
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)	70
11 § Nya mervärdesskatteregler om omsättningsland för telekommunikationstjänster, radio- och tv-sändningar och elektroniska tjänster	70
Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU31	70
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)	70
Ajournering	70
Återupptagna förhandlingar	71
12 § Svar på interpellation 2013/14:460 om hög tid för nationell biblioteksstrategi	71
Anf. 75 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	71
Anf. 76 KERSTIN ENGLE (S)	72
Anf. 77 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	73
Anf. 78 KERSTIN ENGLE (S)	74
Anf. 79 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	75
Anf. 80 KERSTIN ENGLE (S)	75
Anf. 81 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	76
13 § Svar på interpellation 2013/14:503 om det svenska modeundret och utbildningspolitiken	77
Anf. 82 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	77
Anf. 83 TINA EHN (MP)	77
Anf. 84 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	78
Anf. 85 TINA EHN (MP)	79
Anf. 86 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	80
Anf. 87 TINA EHN (MP)	80
Anf. 88 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	81
14 § Svar på interpellation 2013/14:531 om personalsituationen på fritidshemmen	82
Anf. 89 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	82
Anf. 90 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)	83
Anf. 91 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	84
Anf. 92 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)	85
Anf. 93 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	86
Anf. 94 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)	86
Anf. 95 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	87
15 § Svar på interpellationerna 2013/14:528 och 530 om den nationella hjälptelefonen Preventell	87
Anf. 96 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	87
Anf. 97 ANNA WALLÉN (S)	88
Anf. 98 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)	89
Anf. 99 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	90
Anf. 100 ANNA WALLÉN (S)	91
Anf. 101 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)	92

Prot. 2013/14:126
16 juni

Anf. 102 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	92
Anf. 103 ANNA WALLÉN (S)	93
Anf. 104 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)	94
Anf. 105 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	94
16 § Bordläggning.....	95
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	95
18 § Kammaren åtskildes kl. 19.02.	96

Tryck: Elanders, Vällingby 2014